

EVANGÉLIKUS Élet

**Haragudjatok,
de ne vétkezzetek!**

**Aludt már
a templomában?**

**Isten
a hegyen,
ember a hóban**

A MŰVÉSZET NEMCSAK SZAKMA, HANEM KEGYELEM IS.

Kulturális tér és találkozási pont
**Egyházunkban nyitotta meg kapuit
az Esterházy Péter és Gitta Könyvtár**

Jelöljön médiakommunikációs alkotást a 2022. évi Bornemisza Péter- és Írónád díjra!

A Magyarországi Evangélikus Egyház ismét kitüntetésekkel ismeri el azokat a világi és evangélikus egyházi felületeken publikált alkotásokat, amelyek az evangélikusság és az evangélikus egyház pozitív megítélését, népszerűsítését vagy missziós tevékenységét segítették elő az elmúlt évben.

Jelölést leadni **2022. február 28-ig** lehet az egyház honlapjáról (Evangélikus.hu) elérhető online jelölőfelületen.

Bornemisza-
díj 2022

Írónád
díj 2022

RÉGI-ÚJ UTAKON

Az országos egyház feladata a személyes megszólítás háttérének biztosítása, legyen szó akár a lelkészek mindennapi igehirdetői, lelkigondozói szolgálatáról, akár az őszre kiírt népszámlálás egyik fontos kérdésével kapcsolatos buzdításról, miszerint: minél többen vallják meg az evangélikus felekezethez tartozásukat – emelte ki a vele készült évkezdő interjúnkban Pröhle Gergely. Egyházunk országos felügyelőjét nemcsak a mögöttünk hagyott esztendő értékelésére kértük, hanem a 2022. év teendőit is sorra vettük.

A felügyelő szavaira rezonál Szeverényi János *Keressük, gondozzuk, erősítsük egymást!* című írása. Az országos missziói lelkész a *Küldetés* rovatban kiemeli: „A médiából áradó, sok esetben manipulatív információözön csak növeli a bizonytalanságot. Az egyháznak, lelkészeknek és hívő, elkötelezett gyülekezeti tagoknak van ezen a téren feladatuk. Károgni, huhogni, ijesztgetni sem szabad, de hiteles forrásokból tájékozódni lehet.”

Izgalmas változás, megújulás zajlik a köztelevízió vallási műsorainak szerkesztőségeiben. A Duna Televízióban a korábbi, egy-egy felekezethez kötődő magazinokat koprodukcióban készülő adások váltják fel, keresztény híradó indul, és új beszélgetős, az aktuális társadalmi kérdésekre reagáló „kerekasztal” is lesz. Minderről Andrónyi Kolos, a vallási főszerkesztőség vezetője számolt be lapunknak.

„Sokszor azzal vádoljuk a fiatalokat, hogy állandóan a telefonjukat nyomkodják, a számítógép előtt ülnek, folyton kütyüznek, pedig meggyőződésem, hogy a kütyüztést is be kell állítani a lélekmentés szolgálatába” – ezt már Győri János Sámuel lelkész javasolja riportunkban, amely a Pest megyei Budakalászon és Pomázon zajló ígéretes (újra)kezdésről, gyülekezetplántálásról számol be.

■ KÉZDI BEÁTA

Anyanyelv és apanyelv

Népszerű teológia rovatunk írása ez alkalommal Luther Márton korába repít vissza. Csepregi Zoltán egyháztörténész-professzor többek között arra az izgalmas kérdésre keresi a választ, hogy a 16. századi többnyelvű Magyarországon hogyan befolyásolta a nyelv a felekezethez tartozást.

18. oldal

Isten igéje szenzációs!

A Szentendrei Evangélikus Egyházközséghez tartozó Budakalászon elkezdődött a jelenléti istentiszteletek és bibliaórák sora, Pomázon pedig újraéledtek az alkalmak. A gyülekezetépítésről, a tervekről Horváth-Hegyi Olivér és Győri János Sámuel lelkészekkel beszélgettünk.

24. oldal

Egy püspöki hagyaték kincsei

Tavaly év végén emlékeztünk meg Túróczy Zoltán püspök halálának ötvenedik évfordulójáról. A tőle fennmaradt, illetve a róla szóló írásos források leggazdagabb együttese a győri Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjteményben őrzött hagyatéki anyag – ennek néhány érdekes darabját mutatja be *Thesaurus* rovatunk.

27. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • László Virgil	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Verasztó János	6
A hónap igéje • Balicza Iván	7
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Égtájéoló • Cserhátiné Szabó Izabella	14
Portré • Bányai Tamás a gyermek- és ifjúsági munkáról	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Népszerű teológia • Teológia és nyelvhasználat a 16. századi Magyarországon	18
Küldetés • Keressük, gondozzuk, erősítsük egymást! • Szeverényi János írása	20
Kitekintő • A mozambiki ébredés pillanatképei	21
Riport • Ígéretes plántálás Budakalászon és Pomázon	24
Jegyzet • Isten a hegyen, ember a hóban • Balczó Mátyás írása	26
Thesaurus • Egy püspöki hagyaték kincsei	27
Ajánló • Kiállítás a gyermekmentő vonatok utasairól	30
Kötőszó-szemle • Jézusról szól a Ne nézz fel! című film?	31
Ajánló • Színpadon megelevenedő csodák	32
Ajánló • Jézus halála és feltámadása a fókuszban	34
Jegyzet • A túloldalon nyílik • Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna írása	35
Krónika • Hírek, tudósítások	38
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Szabó Lajos	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Selmeczi Lajos Péter	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Nagy Zoltán főállású hitoktató, teológus-lelkész szakos egyetemi hallgató, felügyelő – Sárszentlőrinc. Felnttkoromban, 1988 pünkösdjén volt a konfirmációm. Lehetőségem volt gyermekkoromban is konfirmálni, de akkor a nem tudás bátorságával visszautasítottam ezt. Nem voltam akkor hívő, csak játszani jártam a parókiára. Felntt fejjel kezdtem rádöbbsenni, hogy Isten van, és hogy a hit mennyire fontos az ember életében. Felismertem, hogy gondolataimért is vállalnom kell a felelősséget, és úgy teljes az életem, ha a gyülekezethez tartozom. Így lettem templomba járó, Bibliát olvasó evangélikus. Régebben fazekas voltam. A teremtés csodáját fedeztem fel abban, hogy a vízben oldódó sár kemény kővé változik a tűztől. Az Úristen sárból teremtette az embert. Jézus egyik csodatétele, hogy sárral gyógyította meg a vakot. Ezek is mutatják, hogy a sár csak a mai képzeletünkben kosz és mocskok, valójában igen különleges anyag.

Karl Jánosné Csepregi Erzsébet lelkész nő biztatására jelentkeztem az Evangélikus Hittudományi Egyetem katekéta-lelkipásztori munkatárs szakára. Pakson, majd Sárszentlőrincen lettem hitoktató. Nagy kihívás és felelősség a gyermekek közötti szolgálat, de legfőképpen lehetőség. Meg kell találnunk azt a közvetlen és szerető hangot, amivel nemcsak ismeretet közlünk, hanem inspirálunk, egyttal lelkeséget is átadunk. Áldásként élem meg, ha ez sikerül. Szintén biztatásra kezdtem el a teológus-lelkész szakra járni. Ajándék számomra, hogy ezáltal a teológia mélységeit is megismerhetem, így formálódhat az istenhitem.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Elhunyt Pröhle Henrik

Életének nyolcvanhatodik évében január 19-én elhunyt Pröhle Henrik fuvolaművész, szolista és kamaramuzsik, egyetemi tanár, a budapest-kelenföldi evangélikus gyülekezet tagja. Temetése február 23-án 12 órakor a Farkasréti temető Hóvirág utcai ravatalozójában lesz. Búcsúznak tőle gyermekei, Katalin és Gergely és családjaik.

ORATIO OECUMENICA

Kegyelmes Istenünk, hálátelt szívvel köszönjük meg irgalmas szereteted, amiért elküldted Fiadat, a világ világosságát. Engedd meg, hogy imádságban vigyük eléd félelmeinket, elesettségsünket és kéréseinket ezen a vízkereszi vasárnapon is.

Istenünk, te vagy a teremtett világ Ura, mi pedig gyermekeid vagyunk. Erősítsd meg bennünk ezt a csodálatos kapcsolatot, hogy küzdelmes életünkben soha ne feledkezzünk meg róla. Kérünk téged, Urunk, hallgass meg minket.

Teremtő Urunk, tele vagyunk kérésekkel, egyedül képtelenek vagyunk világunk történéseit megérteni. Segíts meg minket, hogy ebben a bizonytalan helyzetben is a te gondviselő hatalmadban bízunk. Kérünk téged, Urunk, hallgass meg minket.

Kegyelmes Istenünk, a te irgalmas kegyelmedbe ajánljuk a természeti katasztrófák áldozatait, akik családtagjait, lakóhelyüket, életük munkájának gyümölcsét veszítették el. Fogadd védelmedbe őket, és irgalmas szeretettel viseld gondjukat. Kérünk téged, Urunk, hallgass meg minket.

Könyörgünk a betegekért, akik ott-hon vagy a kórházban várják gyógyulásukat. Erősítsd meg őket hitükben életük eme nehéz időszakában. Könyörgünk az egészségügyben dolgozókért, akik immár két éve folytatják küzdelmüket a láthatatlan, de jelen lévő vírus ellen. Áraszd rájuk Szentlelkedet, hogy a te segítségével végezhesék küldetésüket. Kérünk téged, Urunk, hallgass meg minket.

Jézusunk, a hitoktatásban részesülő gyermekek csodálkozó tekintettel hallgatják csodatételeidet. Add áldásodat a hitoktatók munkájára, hogy bizonyágtételük hozzád vezesse a tanulókat. Kérünk téged, Urunk, hallgass meg minket.

Kérünk, Urunk, légy velünk kegyelmeddel, hogy szent neved mindenkor dicsőségre jusson, és Fiad keresztfán kiontott vére megbékéltesse a világot. Ámen.

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 4. VASÁRNAP – KOL 1,15–20

Mélység és magasság Krisztusban

Perspektívák. Ha feltekintünk az éjszakai égboltra, néhány tucat csillagot látunk sötét háttéren ragyogni. Ha egy csillagász néz ugyanoda, mondjuk, a Hubble űrteleszkóppal, akkor azt láthatja, hogy csak a mi galaxisunk, a Tejútrendszer mintegy százezer fényévnyi átmérőjű, és körülbelül háromszázmilliárd csillagot foglal magában. Azonban „ez még mind semmi”, mert az általunk belátható világegyetemben a galaxisok száma mintegy százmilliárdra tehető, amelyeket egyenként több milliárd fényévnyi távolság választ el egymástól.

Micsoda hihetetlen, elgondolhatatlan, szédítő távlatok! De ugyanezt mondhatja el az a tudós is, aki a szabad szemmel nem látható parányi sejtek, molekulák, atomok és szubatomi részecskék billiói közötti „végtelen” távolságok világára csodálkozik rá ott, ahol mi, mondjuk, egy macskát vagy kutyát érzékelünk.

Jézusra tekintve. Mit láthattak Jézusra tekintve a kortársai? Egy galileai vándorprédikátort, aki jött-ment, tanított, gyógyított, konfliktusba keveredett, megkínózták, brutálisan kivégezték. Eszünkbe juthat Munkácsy világhírű, monumentális festményén a kissé előrehajló Pilátus, amint karjaival rámutat a töviskoronás Megváltóra, mondván: „Ecce homo” – „Íme, az ember!” (Jn 19,5)

Igen, ez az, amit szabad szemmel látni lehetett belőle. Ez az a perspektíva, amely Krisztusból ma is sokaknak egyedül befogadható, mert olyan „emberközelí”. Azonban mai alapigénk, a *Kolossé-levél* kozmikus Krisztus-himnusza a mi keresztény hitünk űrteleszkópjává, avagy elektronmikroszkópjává lehet. Jézus Krisztus személyét ennek a lencsében keresztül szemlélve feltáruznak előttünk a mindenség távlatai, amelyek végtelen fényév-ezermilliárdjaikkal egyetlen transzcendens pontba sűrűsödnek, nem beszélve a mi érzéki tapasztalati világunk dimenzióin túli valóságtartományokról: „Mert benne teremtetett minden a mennyen és a földön, a láthatók és a láthatatlanok...”

A vízkereszti időszakban járva felidézhetjük magunkban újra a titokzatos napkeleti bölcsek alakját, akik földre borulva imádnak egy apró betlehemi gyermeket, akiben mégis ott rejtőzik a teljes mindenség. A kolosséi Krisztus-himnuszt ugyanezzel a megrendült hódolattal töltheti el a mi lelkünket is, amint imádságban megállunk Krisztus Urunk előtt, szemlélve az ő felfoghatatlan és mérhetetlen nagyságát.

A megváltás csodája. Az igazi csoda azonban nem is abban áll, hogy a makrokozmosz egésze hogyan férhet bele a názáreti Jézusban testté lett Isten Fia mikrokozmoszába. „Mert tetszett

”

az egész Teljességnek, hogy benne lakjék, és hogy általa békéltessen meg önmagával mindent a földön és a mennyben úgy, hogy békességet szerzett a keresztfán kiontott vére által.”

A „minden Egész eltörött” létélményében tipródó emberi létünk ugyanis öbenne nyerhet új értelmet. Mindaz, ami bennünk töredékesség, ami fájdalom, ami szenvedés, Jézusban juthat elnyugvásra, mert ahogy az ige mondja, ő békességet szerzett a keresztfán, és az ő békéjét kínálja tanítványainak, olyan békét, amelyet a világ nem adhat meg (Jn 14,27). Így válik a golgotai kereszt a mindenség legkitüntetettebb helyévé, „melyen az élet halni szállt, s megtörte holta a halált” – ahogy páratlan szépséggel foglalja össze a legnagyobb misztériumot a 189. számú énekünk.

MUNKÁCSY MIHÁLY: ECCE HOMO (1896)

Ízlelgezzük ezen a mai vasárnapon a *Kolossé-levél*beli Krisztus-himnusz gyönyörű mélységeit és magasságait, és döbbenjünk rá arra, hogy mi magunk is szereplői vagyunk mindennek. Hiszen amit a mindenség végtelen hatalmú Ura alkotott és tett, azt miértünk, az ő szeretett gyermekeiért vitte véghez. Hála és lobogó istenszeretet lakozzék ezért a szívünkben életünk minden napján, míg egykor majd színről színre láthatjuk őt.

■ LÁSZLÓ VIRGIL

Imádkozzunk! *Drága Istenünk! Dicsőséged beragyogja a mennyet és a földet. Kérünk, add, hogy túllátva életünk békaperspektívájú, szűkös horizontján, megpillanthassuk a te végtelen nagyságod, fenséged és irántunk való ugyancsak végtelen szereteted, amelyet szent Fiadban, az Úr Jézus Krisztusban ajándékoztál nekünk. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 30.) Mit használ ugyanis az embernek, ha az egész világot megnyeri, de élete veszendőbe megy? Mk 8,36 (Hós 14,4b; Mk 4,35–41; 2Kor 1,8–11; Zsolt 97) Különös ellentét feszül Jézus kérdésében. Az egyik oldalon az egész világ, a másik oldalon egyetlen ember élete. Túlzásnak is tűnhet az összehasonlítás, de Jézus komolyan gondolja, hogy inkább a világ vesszen, mint a te lelked akár csak megsérüljön. Bizonyosságát adta ennek a pusztában akkor, amikor nem engedett a gonosznak, jóllehet az ár az egész világ volt. Bizony mi sokszor kevesebbért is kockáztatjuk lelkünket, ami oly drága, hogy ő az életét adta érte.

Hétfő (január 31.) Mert olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek lelketek pásztorához és gondviselőjéhez. 1Pt 2,25 (Jer 3,22; 2Kor 3,[9–11]12–18; Józs 21,1–3.41–45) Érdekes jószág a bárány. Szemben a többi háziállattal, nincs meg benne az a képesség, hogy hazataláljon, ha eltéved. A borjú néz ugyan az új kapura, de nem téveszti össze a szomszéd portájával, a kondásnak sincs gondja a disznókkal, de a bárány csak elveszni „tud”. Sértő talán ránk nézve, de éppen ebben a tulajdonságban hasonlítunk leginkább a jámbor juhokhoz. Boldog az az ember, akit megtalált már a jó pásztor, és a nyáj biztonságában terelgetheti a füves legelők és csendes vizek felé.

Kedd (február 1.) Ha a gyökér szent, az ágak is azok. Róm 11,16 (2Kir 19,30; Jn 1,43–51; Józs 22,1–20) Az ősatyák, a próféták, az apostolok és különösen Jézus személye örökre összekapcsolnak bennünket a zsidósággal. A két „nemzetség” útján hihetetlen fájdalom, szenvedés és maga a pokol is feltárult. A földművelésből vett páli metafora arra tanít bennünket, hogy ha Ábrahám a szövetség szerint Isten számára különített el, akkor mi is, a leszármazottak Istenéi vagyunk. Eljön a nap, amikor Jézusban – aki Dávid gyökere és ága – minden seb begyógyul, és a szent Isten lesz minden mindenkiben.

Szerda (február 2.) Mindenkor örüljétek, szüntelenül imádkozzátok, mindenért hálát adjátok... 1Thessz 5,16–18 (Zsolt 34,2; Jel 1,[1–2]3–8; Józs 22,21–34) Bizonyos értelemben a keresztény élet napi rutinjához tartozik az örvendezés, az imádkozás és a hálaadás. Hitünk mélysége és teherbíró képessége azonban nem ezen múlik. Akkor lesz mások számára vonzó és kívánatos is Jézus és a vele való kapcsolat, ha azt látják, hogy gyászunk könnyfátyolán át az üdvösség öröme is megjelenik. Ha a kisgyermek azt látja, hogy édesapja a templomban, de a nyá-

ri vakáción, az étteremben is imára kulcsolja kezét. Ha a rossz hírrel érkező szomszédunk gondolatait a vigasztaló szavak előtt Isten felé tereljük. Mindenkor, szüntelenül, mindenért.

Csütörtök (február 3.) Jézus így imádkozott: Szent Atyám, tartsd meg őket a te neved által, amelyet nekem adtál, hogy egyek legyenek, mint mi! Jn 17,11b (1Krn 16,35; 2Kor 4,1–5; Józs 23,1–16) Életünk meghatározó alapja, hogy Isten ajándékba adta nekünk Jézust. Az Úrnak ezt a gesztusát felismerni egy teljes életet elrendező élmény. Ritkábban gondolunk azonban arra, hogy a mi Atyánk Jézusnak pedig minket ajándékozott. Nem véletlenül alakult úgy az életünk, hogy megismerhettük Jézust, hanem visszanyúl ez a döntés a múltnak mélyeséges mély kútjába. Az örökkévalóság és a Szentháromság titka tárul fel abban is, ha két keresztény eggyé lesz, és közösen ismerik fel, hogy Jézus keresi azt, ami az övé: téged és engem.

Péntek (február 4.) A tiszteletadásban [legyetek] egymást megelőzők. Róm 12,10 (3Móz 19,32a; Jel 1,[9–11]12–18; Józs 24,1–15) A sport jellemformáló és közösségteremtő erejéről mindenki tud, akinek megadatott a gyermekkori rendszeres versenyzés lehetősége. Megtanultam, hogy az egyébként egyedül itt legitim győzelem a másik fölött csak úgy valósulhat meg, ha előbb magam fölött aratok diadalt. Magamat kell hátrébb sorolnom és legyőznöm ahhoz is, hogy másokat különbnek tartsak a személyemnél, és így tiszteljem őt. Ebben lehetek első, de a képzeletbeli dobogó csúcán így is Jézus áll. Ő a Golgota bajnoka, aki mindannyiunkat megelőzött, pedig az utolsó helyre került.

Szombat (február 5.) Mivel pedig fiak vagytok, Isten elküldte Fiának Lelkét a mi szívünkbe, aki ezt kiáltja: „Abbá, Atyám!” Úgy-hogy már nem vagy szolga, hanem fiú, ha pedig fiú, akkor Isten akaratából örökös is. Gal 4,6–7 (Zsolt 33,12; 4Móz 6,22–27; Józs 24,16–28) Bölcs az az ember, aki új közösségbe kerülve felméri a saját helyzetét. Végzetes lehet, ha valaki túl sokat képzel magáról, de az álszerű visszahúzóds sem gyümölcsöző. Az Isten előtti státuszunkat azonban nem mi határozzuk meg. Az Atya karjaiban a bűnvallást éppen hogy csak elkezdő tékozló fiú szeretne szolga lenni, de az apa világossá teszi, hogy ebben a kérdésben egyedül az Atya az illetékes: „...mert ez az én fiam meghalt és feltamadott, elveszett és megtaláltatott.” (Lk 15,24a) Abban a kiváltságban lehet részünk, hogy a mindenség Urát édesapánkként szólíthatjuk meg, sőt a kereszten értünk haló örökhagyó jóvoltából miénk az üdvösség is.

■ VERASZTÓ JÁNOS

Haragudjatok, de ne vétkezzetek!

Havi igénk egy kis részlet abból, amit Pál apostol az efezusi keresztényeknek írt. Az egész fejezet felszólítás: Újuljatok meg! Újuljatok meg a beszédekben, a magatartásokban, az anyagiakhoz való hozzáállásokban; és ebbe a sorba tartozik igénk is: újuljatok meg az indulatokban. Harag helyett legyen bennetek testvéri és embertársi hozzáállás.

A harag az egyik leggyakoribb indulat az életünkben, nagyon erős érzelmi reakció. Hatással van az egész lényünkre, a testünkre és a lelkünkre. Hat a testünkre: nő az adrenalin szintünk, megemelkedik a pulzusszámunk, nő a vérnyomásunk. Hat a lelkünkre: nem tudunk normálisan, ténszerűen gondolkodni, erős agresszív késztetést érzünk, és uralkodóvá válik a viselkedésünkben. Akin eluralkodik a harag, az verbális agresszióval, káromkodással, erőszakos, támadó magatartással juttatja ezt kifejezésre. Ritka az, amikor úgy történik fizikai erőszak, hogy legalább az egyik fél ne fejezné ki a haragját. Egy pszichológus egyszer úgy jellemezte a haragot, hogy olyan, mint a kuktában forrásban levő víz: csak egy bizonyos ideig tudjuk ezt az érzelmet elnyomni, azután ki fog robbanni.

Pál apostol tanácsot ad a harag kezelésére, amikor azt mondja: haragudjatok, de ne vétkezzetek! „...a nap ne menjen le a ti haragotokkal...” Ezzel az apostol két fontos dologra hívja fel a figyelmüket. Haragudhattok – mondja. Ne essünk kétségbe, ne legyen büntudatunk, ha haragot érzünk. A harag hozzátartozik ember voltunkhoz, érzelmeinket nem tudjuk elfojtani, sőt nem is tanácsos, nehogy felrobbanjon a lelki kuktánk. Megpróbálni elfelejteni azt, amiért haragot érzünk, eltemetni magunkban sem egészséges, mert akkor a harag a lelkünk mélyében fog meghúzódni és rombolni, testi és lelki betegségeket okozni, és végül így vagy úgy vétkezni fogunk vagy a másik ember, vagy önmagunk ellen. Ezért hát fogadjuk el, hogy haragszunk.

Érzelmekkel együtt élni, azokat meg- és átélni nem bűn. Vannak, akik

„*Haragudhattok, de ne vétkezzetek: a nap ne menjen le haragotokkal...*”
(Ef 4,26)

úgy gondolják, hogy a keresztény emberben soha nem mehet fel a pumpa. Hogy a konfliktusok eredendően rossz dolgok. Pál apostol nem mondja ezt. És Luther Márton is ebben a szellemben ír: ahol emberek élnek együtt egy házban

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: ARNO SEINONER / UNSPLASH.COM

vagy városban, ott nem megy össze-ütközések nélkül. Ahogyan nem tudod megakadályozni, hogy a bolha megcsípjen, úgy azt sem, hogy valaki bántó szót ne vágjon a fejedhez. Ismerjük a közmondást, hogy nincs olyan ház, ahol ne csörrenne a kanál.

Ezért Pál apostol bölcsen arról az oldalról közelíti meg a kérdést, hogy mit kezdünk a haragunkkal. Hogyan kezeljük? És erre az a tanácsa, hogy „a nap ne menjen le a ti haragotokkal...” A felébredt

harag érzését nem kiadni és nem elnyomni kell, hanem feldolgozni. A harag érzése vagy eszkalálódik, vagy lecsillapodik. És ez rajtunk, a mi döntésünkön múlik. Az érzelmek, így a harag intenzitása is idővel csökken. Ezt kell kihasználnunk a helyzet tisztázására, magukban és a másikkal szemben. Ha ott van bennünk a tisztázásra való készség, akkor beláthatjuk eltúlzott reakcióinkat, odamehetünk a másikhoz, és megmondhatjuk neki, hogy „bár én úgy látom, hogy igazam volt/van, de az nem volt szép, hogy olyan csúnyán neked mentem, és megbántottalak – bocsáss meg”. Tegyük meg ezt minél hamarabb. Mert a megőrzött harag olyan, mint a vízkő: ha lerakódott, komoly erőfeszítéssel jár megszabadulni tőle, de amíg friss, könnyen el lehet távolítani.

Ezt a keresztény magatartást, ezt a lelki vízkőtelenítést ajánlja az apostol. Erre motivál, ebben segít minket Urunk, Jézus Krisztus, akinek akarata a megbéke és a megbocsátás. Hozzá fordulhatunk, és őt kérhetjük, hogy szabadítson meg minket indulataink megkövesedésétől, segítsen bennünket helyesen kezelni a haragunkat.

Ezt kéri 291. énekünk imádsága is:

*Adj békét a mi időnkben,
Úristen, téged kérünk.
Hisz rajtad kívül más nincsen,
Ki sikra szállna értünk,
Egyedül te, örök Isten.*

*Adj békét a mi időnkben,
Úristen, téged várunk.
Te segíts dolgos békében
Hűségesen szolgálunk.
Áldd meg hazánk, áldd meg népünk!*

*Adj békét a mi időnkben!
Adj békeséget nekünk
Mindenütt: házban és szívben!
Jézus nevében kérünk.
Így hallgass meg minket, ámen!*

■ BALICZA IVÁN

Újra és újra értelmet adni annak, hogy „lélekkal, ismerettel”

Interjú Pröhle Gergely országos felügyelővel

Az országos egyház feladata a személyes megszólítás háttérének biztosítása – legyen akár a lelkészek mindennapi igehirdetői, lelkigondozói szolgálatáról, akár, mondjuk, az őszre kiírt népszámlálás egyik fontos kérdésével kapcsolatos buzdításról: minél többen vallják meg az evangélikus felekezethez tartozásukat. Tevékenységünk fókuszában a missziós, az evangelizációs lehetőség megragadása kell, hogy legyen – hangsúlyozza Pröhle Gergely. A Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelőjét nemcsak a mögöttünk hagyott esztendő értékelésére kértük, hanem a 2022. év előttünk álló teendőit is sorra vettük vele.

– Milyen örömet és bánatot, más megfogalmazásban: sikert és kudarcot hozott 2021 az evangélikus egyháznak, illetve személyesen felügyelő úrnak?

– Jó, hogy egy lélegzetvétellel hangzik el az öröme és a bánatra vonatkozó kérdés, mert aligha volt az elmúlt évtizedekben olyan időszak, amikor e kettő ennyire kéz a kézben járt volna. A járványügyi helyzet nyilvánvalóan rányomja a bélyegét mindannyiunk, így az egyház életére is, és a személyes vagy gyülekezeti ismeretségi körben lezajló súlyosabb lefolyású betegségek, halálesetek mindnyájunkat megviselnek. Az aggodalom, az óvatosság ránk telepszik, ez természetes. Ugyanakkor az online istentiszteletek sikere, nézettsége örömet is jelent, még ha az elektronikus eszközök számos kísértés, rossz szokás megjelenéséhez is hozzájárulhatnak. Személyesen nekem nagy öröm, hogy régen dédelgetett ötletem szárba szökken: országos gyűjteményünk és az Evangélikus Hittudományi Egyetem együttműködésében elindult az *Igehirdetés-felhő*, vagyis a lelkészeink által az elmúlt évtizedekben elmondott prédikációk hozzáférhetővé válnak. Nagyon örülök annak is, hogy újra megrendezhettük Révfülöpön a felügyelők országos találkozóját, a népszámlálásra való felkészülés jegyében. Ebből, illetve Hafenscher Károlynak, a zsinat lelkészi elnökének itt elhangzott igehirdetéséből

bontakozott ki a szeptember 24-ére tervezett EPOT-nak, vagyis az evangélikus presbiterek országos találkozásának az alaptémája és programja is.

– Melyek a legfontosabb tanulságai a múlt évnek, mind az egyház mint szervezet szempontjából, mind az országos felügyelői tisztséggel összefüggésben?

– Többször elhangzott már, és Fabiny Tamás elnök-püspök is alaposan kifejtette ezt egy karácsonyi interjújában: az egzisztenciális veszély, a járvány hatására megnőtt a lelkigondozás, a személyes közösségi jelenlét hiányát pótló odafordulás jelentősége. Ezt semmiféle közegyházi, országos felügyelői fontoskodás, nyilvános megjelenés nem pótolja. A mi dolgunk az, hogy ennek a személyes megszólításnak a háttérét biztosítsuk – például a népszámlálásra való felkészülés kapcsán is. Az ugyanis nemcsak cél, hanem inkább eszköz azok megszólítására, akik távolabb kerültek az egyháztól, evangélikus gyökereiktől.

– Ha már a népszámlálást említi: milyen eredményre számít? A „harmadik legnagyobb hazai történelmi egyház” meghatározás még megállja majd a helyét? Illetve ez az „önmeghatározás” a mellé társuló lélekszámmal együtt mire kötelez minket?

– A hazai közéletben tapasztalható egy sajátos törekvés, ami a hazai keresz-

ténységet egyfajta katolikus-református kétosztatúságba terelné. Ennek lehetnek persze számszerűségi okai, de nem ez a lényeg. És még ha a népszámlálás eredményeként lebeg is egy szám a szemem előtt, nem ezt hangsúlyoznám, hanem a lehetőséget, ami a „láthatóan evangélikus” mondatnak újra és újra értelmet ad a „lélekkal, ismerettel” szókapcsolat jegyében. A politika, a választói tömeg szempontjából a kisebb közösség nyilván kisebb súlyjal jelenik meg – ez egyébként egy olyan diaszpóraegyház esetében, mint mi vagyunk, évszázadok óta így van. Mégis, a kiválóság, igényesség és egy-egy régióban számszerűen is hangsúlyos jelenlét biztos alapja lehet egy masszív evangélikus öntudatnak. Ennek országszerte megvannak a letéteményesei, azok is, akik esetleg eltávolodtak az egyháztól, de megszólíthatók.

– Milyen lépéseket tesz egyházunk akár az ő megszólításukért, akár a gyülekezeti tagok, tisztségviselők még erőteljesebb aktivizálásáért?

– Nagyon fontosnak tartom, hogy Zászkaliczky Anna Eszter kommunikációs referens belépésével egy olyan fiatal, a mai kor nyelvét beszélő, ugyanakkor évszázadokra visszanyúló, mondhatni, „dinasztikus” egyházismerettel, egyházi tapasztalatokkal rendelkező kolléga végzi az országos irodán ezt a feladatot, akinek a dinamizmusa talán olykor meglepő, mégis mindenképp hasznos és jó. Nagyon szoros együtt kell működniük a különböző egyházkormányzati szinteknek, de az egyházi sajtónak és a számomra egyre meggyőzőbb és általánosabban is méltán egyre népszerűbb Luther Kiadónak is. A modern kommunikáció világában ezt nagyon taktikusan kell koordinálni. Egyházunkban egyre hangsúlyosabban és aktívabban vannak jelen minden szinten a felügyelők, presbi-

FOTÓ: PETE DÓRA

terek, egyrészt mint az egyetemes papság megjelenítői, de persze úgy is mint akik civil foglalkozásukban kapcsolatrendszerük által az egyház szélesebb körben való jelenlétét, kapcsolatépítését is segítik. Ez a növekvő tudatosság és felelősség azért is jó, mert a lelkészeket felszabadítja arra, amivel nekik igazán foglalkozniuk kell: az evangélium hirdetésére, lelkigondozásra.

– Ha már az alapfeladatoknál tartunk: mit kell átgondolnia és a jövőben más módon végeznie az egyháznak, és mik azok a dolgok, amelyeket következetesen az eddigiek szerint kell vinnie?

– Ahhoz képest, hogy milyen nagy intézményhálózatot működtetünk, nem látható, hogy ennek általánosan növelő, erősítő hatása lenne a gyülekezetek népmozgalmi statisztikáira. Az intézményi lelkészek feladata és a gyülekezetek épülését szívükön viselő felelőssége nem választható el egymástól. Átvehetünk ugyanis még számtalan diakóniai intézményt az államtól, lehetünk büszkék oktatási intézményeink eredményeire is, a homlokzatra odabiggyesztett Luther-rózsa mit sem ér, ha mindennek nincs érdemi missziós hatása. Itt tehát lépni kell, mint ahogy lépni kell a már rövid távon megjelenő lelkészhiány kezelésében is. Fontos tavalyi eredménynek tekintem, hogy a bajor testvéregyházi kapcsolat keretében megindult a tapasztalatcsere a világi szolgáltatók képzésére vonatkozóan, ami segíthet a már eddig is meglévő hazai gondolkodás, tervezés foly-

tatásában. Az ember sosem lehet teljesen elégedett – önmagával különösen nem –, a „semper reformanda” [mindig megújítandó – a szerk.] jegyében pedig nálunk természetes a változtatási igény. Ezzel együtt a folytatólagos következetesség nagyon fontos az országos iroda munkájában, ami – és ezt a külső megfigyelők, mi több, állami hatóságok is mondják – kiválóan végzi a munkáját.

– A népszámlálásról és az evangélikus presbiterek országos találkozójáról már esett szó. Ezek mellett melyek lesznek a legnagyobb feladatok ebben az évben?

– Fontos aláhúzni: a távlatos missziós, evangelizációs lehetőség a lényeg, erre kell törekednünk. Emellett a Magyarország kormányával kötött megállapodásból fakadó vállalások megvalósításában a jól működő Evangélikus Fejlesztési Iroda koordinációjával haladunk előre. Mind az óvodák, mind a közösségi terek és parókiák megújítása folyamatosan halad. Itt persze az építőipari árak megugrása komoly nehézség, de igyekszünk ezt orvosolni. Az evangélikus kórház tervezői kiírása eredményesen lezárult, várjuk, hogy a megfelelő finanszírozási feltételek is megteremtődjenek. És van még valami, ami az előttünk álló év nyilvános diskurzusát meghatározza, ez pedig az április 3-ra kiírt parlamenti választás és az ehhez kapcsolódó népszavazás.

– Milyen értelemben befolyásolja ez az egyházi életet?

– Nem kétséges, hogy a felelős keresztyén magatartás a választáson való részvétel. Az utóbbi időben nyilvánvalóvá vált, hogy a politikai kommunikációban felerősödött a nemi szerepekkel, a gyerekeink védelmével kapcsolatos hang. Fontosnak tartom leszögezni, hogy egyházunk püspökei mint a tanítás örei eddig is teljes egységben mondták ki minden kompromisszum nélküli biblikus alapon azt, ami e témában kimondandó. Az is egyértelmű, hogy oktatási intézményeinkben sem hangzott el semmi, ami gyerekeink nemi identitását bármilyen formában befolyásolni akarná. Mindezek ellenére látjuk, hogy – elsősorban a nyugat-európai tapasztalatok nyomán és nyilván az ez ügyben felerősödött közéleti diskurzus hatására – egyházunkban lelkészek és gyülekezeti tagok egy csoportja a múlt év novemberében megfogalmazott egy felhívást, amit azóta más felekezetűek is aláírtak. Természetesen oda kell figyelni erre, hiszen ha akár csak néhány száz testvérünk ilyen veszélyt érez, és ebben az egyházvezetés segítségét kéri – még ha ezt nem is előzetesen, testvéri szóval, hanem rögtön a nagy nyilvánosság előtt teszi is –, kötelességünk ezzel foglalkozni. Ebben is egységes álláspontot képviselnek püspökeink és az országos presbitérium tagjai is. Ez az egység a mai közéleti megosztottság láttán óriási eredmény, azt is mondhatnám, hogy isteni adomány. Ezért döntött úgy az országos presbitérium, hogy az Északi Egyházkerület közgyűlésének egyhangúlag elfogadott dokumentumát alapul véve demokratikusan megválasztott egyházkormányzati fórumainkon, az Evangélikus Hittudományi Egyetem és az evangélikus teológiai, társadalomerkölcsi gondolkodás legjobbainak bevonásával beszélgetéssorozatot kezdeményez. Természetesen ennek mindenki részese lehet, aki a közkeletű publicisztikai érvrendszeren és színvonalon túl az egyházi gondolkodás számára hasznos, tanulságos állásponttal áll elő. A személyes álláspontom az, hogy minden olyan kezdeményezésért hálásak lehetünk, ami a hívó ember és a modernitás, a korszellem közötti kapcsolat rendezésében segít, ami a teremtés rendjébe való durva beavatkozásokat következetesen gátolja, mindezt úgy, hogy a felebaráti szeretet parancsát sosem veszíti szem elől.

■ VITÁLIS JUDIT

Az interjú teljes terjedelmében az Evangélikus.hu-n olvasható.

Csak együtt, Krisztussal!

A Deák téren nyitották meg az idei ökumenikus imahetet

„Láttuk az ő csillagát napkeleten, és eljöttünk, hogy imádjuk őt” (Mt 2,2) mottóval rendezték meg idén január 16-23. között az ökumenikus imahetet. Nyitó istentiszteletét a budapesti Deák téri evangélikus templomban tartották a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának szervezésében.

FOTÓ: MTI / BALOGH ZOLTÁN

„Isten ígéjének hallgatására és közös imádságra gyülekeztünk össze. Mert hisszük és valljuk, hogy Isten meghallgatja imáinkat, és választ is ad azokra – fogalmazott köszöntőjében Kondor Péter, kiemelve az Istenre találás fontosságát. – Isten békessége töltsön be bennünket, ami elűzi a félelmet, az aggodalmat, hogy úgy járassunk tovább, mint Isten boldog gyermekei, akiket kézen fogva vezet és tart atyjuk” – mondta a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) alelnöke. Egyebek közt hangsúlyozta: „Nem az a lényege az imádságnak, hogy Istent a magunk akarataira hajlítjuk, hanem az, hogy engedjük, hogy Isten áthassa, átjárja életünket.”

Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek a napkeleti bölcsek látogatásának evangéliumi története (Mt 2,1-12) alapján tartott szentbeszédében azt mondta: „Jézus személye körül összetalálkoznak a föld népeinek képviselői az Ígéret Népeivel. És Jézus

körül találkoznak egymással is. Krisztus az egész emberiség megváltója. Örömhíre minden népnek szól. Ma, amikor úgy érezzük, kultúránk mély válságon megy keresztül, szükség van az elmélyült tudás, a keresztény ismeretek és a határozott és kifejezett hit olyan központjaira, amilyenek a középkorban a kolostorok voltak. De szükség van bátorságra és missziós lelkületre is, hogy egészen más szokásokat, felfogásokat, kultúrát képviselő emberekhez is elmenjünk, és meghirdessük számukra Krisztus szabadító örömhírét.” A bíboros az ökumenikus párbeszéddel kapcsolatban megállapította: „Tanúságtételünk a mai világban különösen is akkor lesz hiteles, ha mi, keresztények láthatóan, érzékelhetően is egységben vagyunk egymással.”

Balog Zoltán, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke *Ézsaiás próféta könyvének* a Messiás uralkodásáról szóló szakasza (Ézs 9,1-6) alapján tartott igehirdetésében elmondta, hogy az elmúlt időszakban Magyarországon

számos templom, parókia, gyülekezeti terem épült, megújult, valamint egyházi oktatási és diakóniai intézmények létesültek. A református zsinat lelkes elnöke kiemelte, hogy „a valóságos újrakezdéshez nem csak építkezni kell”, és hogy „rendben csak akkor lehetnek és lesznek a dolgok, ha Isten szól, és azt mi együtt meghalljuk”. Balog Zoltán szólt a családértékekért való kiállásról, a kereszténység felelősségéről, majd a közös imádság erejére figyelmeztetett: „Van, amire Isten akkor válaszol, ha együtt kérdezzük.” Felhívta a gyülekezetet: „Ajándékozunk meg együtt Krisztus szeretetével azokat, akiket itt, ezen a helyen a teremtő és szabadító Isten ránk bízott.”

Az ökumenikus imahét nyitónapja egyben az üldözött keresztény testvérekről való megemlékezés napja is. Az istentiszteleten a jelenlévők imádságban kérték többek között az üldözés, a kegyetlenkedés és a kizsákmányolás megszűnését, fohászkodtak a világ sokféle hagyományú és szertartású keresztény közösségeiért, az erőszakkal sújtott helyeken élő gyermekekért, a kirekesztettek, a menekültek befogadásáért, a keresztény vendégszeretetért, a vallások közötti dialógusért.

A liturgiában szolgált Steinbach József református püspök, Kondor Péter, Szemerei János és Lackner Pál evangélikus püspökök, Pröhle Gergely evangélikus országos felügyelő, Kocsis Fülöp görögkatolikus metropolita, Papp János baptista egyházelnök, Khaled A. László metodista szuperintendens, Pataky Albert pünkösdi egyházelnök, Frank Hegedűs anglikán esperes, Szvajtoszlav Bulah ortodox pap, Magyar Péter Marius ortodox esperes, Voiszlav Gality ortodox püspöki helynök, Jancsev Tancso ortodox protoierej, Szentirmai Róbert ortodox pap és Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a MEÖT főtákará.

Az istentiszteleten közreműködött a Lutheránia evangélikus énekkar Kamp Salamon vezényletével, valamint Finta Gergely orgonaművész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanácskének vezetője.

■ G. Á.

Aludt már a templomában?

Az identitás kérdését járta körül a Kötőszó live legújabb epizódja

„...érzi magát” – ez a szöfordulat szerepelt a legutóbbi népszámláláskor a kérdőívnek az egyén vallási közösséghez, felekezethez tartozására rákérdező sorában. A megfogalmazás azt sugallja, mintha a valódi válasz nem a keresztlelél vagy a konfirmáció helyszíne szerinti „állapotban” gyökerezne, hanem abban, hogy (keresztény) hitünk megélésekor hol vagyunk otthon, és kikkel vállalunk rokonságot.

Melyek azok a kifejezések, amelyekkel elhelyezzük magunkat a világban, amelyek „egyek” velünk, és amelyeket a legmeghatározóbbnak érzünk önmagunkkal kapcsolatban? Ezek adják ugyanis az identitásunkat.

Ha arra kérnek minket, soroljunk néhány hívőszót, jellemzően származásunk, foglalkozásunk, családi állapotunk, esetleg néhány múltbeli eseményhez való kapcsolódásunk (például volt fasori diák, holokauszt túlélő, molesztálás áldozata, és így tovább) alapján tesszük ezt meg. A mindennapokban – hacsak, mondjuk, a hivatásunkkal-munkahelyünkkel nincs szoros összefüggésben – nem feltétlenül valljuk meg teljes természetességgel és magától értetődő módon a transzcendenshez, a hithez fűződő viszonyunkat, vagy nevezünk meg azt a közösséget, amelyben megéljük ezt. Nem azzal kezdjük vagy épp fejezzük be a mondatot, hogy „evangélikus vagyok”.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Kötőszó live című beszélgetéssorozatát az evangélikusság különböző aspektusait járja körül. Egyszerre ad támpontokat ahhoz, hogy (újra) tudatosítsuk magunkban, kik vagyunk, és mi a felelősségünk, és mutat be minket a „világ” felé. Az első rész a „közösségért dolgozunk”, a második epizód a „segítő kezet nyújtunk” szlogent járta körül. A január 18-i harmadik adásban pedig – ezúttal is Nagy Ildi moderálása mellett – a „hagyományokat teremtünk” fordulatból kiindulva beszélgetett Szlakuó-Bobál Orsolya ceglédi evangélikus lelkész és Antal Adrián, a TrollFoci tévéműsor szerkesztő-műsorvezetője.

Lutheránus identitásuk közös nevezőit keresve hamar előkerültek azok a kulcsszavak, amely az evangélikus egyház egészére nézve is igazak: Orsolya életében meghatározó, hogy szlovák, Adriánéban pedig hogy sváb gyökerű közösségből jön. Mindketten evangélikus-katolikus

vegyes házasságban születtek, és evangélikus gimnazistaként megélték azt, hogy a saját iskolájukban (is) kisebbségben vannak. Egyetemistaként – Orsolya a teológia mellett klasszika-filológiát és néprajzot is tanult, Adrián Péccsett végzett – kortársaitól döntően pozitív visszajelzéseket hallottak egyházunkról, amikor kiderült, hogy hozzájuk tartoznak.

jelenik meg a hétköznapjaiban az, hogy keresztény vagyok, és az evangélikus egyházhoz tartozom? Beszélhetünk úgy magunkról, hogy a másíknak esze ágában sem lesz jobban megismerni minket – és úgy is, hogy kedvet ébresztünk benne erre.

A műsor az elnéptelenedő települések és a fogyatkozó gyülekezetek kapcsán érintette azt is, hogy mit kezdünk az épületeinkkel, és milyen célokra használjuk őket. Adrián Norvégiában tanult fél évet, ott például Isten házában egyetemi előadásokat is tartottak. Orsolya már sokszor gondolt arra, milyen jó lenne a zenetanítás, -tanulás szolgálatába állítani a Bach-organájukat.

FOTÓ: MÁRCZ SAMU

„Pozitív értelemben vagyunk konzervatívok, mégis nyitottak” – fogalmazott a műsorban Adrián, míg Orsolya a hídszerpünket hangsúlyozta. Nemcsak a felekezetek közötti kapcsolódás esetében érzte ezt, hanem abban is, hogy jó értelemben vett könnyedséggel tudunk megszólítani másokat. Ő egyébként a személyes beszélgetések és a nyilvános szereplések során tudatosan kerüli a kívülről számára túlságosan bennfentesnek tűnő kifejezéseket (például *kazuálé* vagy *parókia*).

Az egyéni bizonyágtétel sokkal nehezebb, mint a prédikáció – véli a lelkész. Hogyan mutatkozik meg az életemen,

Az első osztályos hittananyagban van egy lecke *Otthonom a templom* címmel. Amikor a lelkész ezt tanítja, mindig átviszi a gyerekeket a templomba, és megengedi nekik, hogy mindent megnézzenek, megérintsenek. „A finn evangélikusoknak van egy mondásuk: az az otthonod, ahol egyszer már ott aludtál – idézte a műsorban Orsolya. – A konfirmáció után ezért mindig megszervezem azt is, hogy a fiatalokkal a templomban töltsünk egy éjszakát. Egy ilyen élmény után legközelebb érezhetően másképp jönnek el az istentiszteletekre is.”

■ – VITÁLIS –

Írószobából egyházi gyűjteménybe

Megnyílt az Esterházy Péter és Gitta Könyvtár

A magyar kultúra napjához kapcsolódva avatták fel január 21-én Budapesten, egyházunk országos központjának épületében az Esterházy Péter és Gitta Könyvtárat. A nagy értékű kollekciónak az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával kerülhetett új helyére. Mint az Evangélikus Országos Gyűjtemény különgyűjteménye a kutatók és a nagyközönség számára is nyitva áll – emellett találkozási pont, izgalmas közösségi tér is egyben, amelyben igazi kuriózumokra is lelhet a látogató.

„Azt nem mondom, hogy szeretek olvasni. Mert az túl kevés volna. Az olvasás az életem. Valahogy úgy alakult, hogy könyvek közt telik az életem. Nem sajnálom, hogy így van, de nagyon így van” – írta Esterházy Péter a *Confessio Debrecina* című írásában. Az olvasást nem ünneplik, hanem napi szükségszerűségnek tekintő Kossuth-díjas írónak és feleségének a könyvgyűjteménye 2020-ban került a Magyarországi Evangélikus Egyház országos székházába.

LAJSTROMOZVA A DEDIKÁCIÓK IS

„Esterházy Gitta és gyermekeik azt szerették volna, hogy a könyvtár méltó körülmények közé kerüljön, mint gyűj-

temény egyben maradjon, és a tágabb olvasóközönség is elérhesse. Egy találkozásuk alkalmával 2019-ben vetette fel Esterházy Gitta dr. Fabiny Tamásnak a kérdést, hogy egyházunk befogadná-e a 2016-ban elhunyt író könyvtárát. Az egyházi elnökség és az Evangélikus Országos Gyűjtemény megtiszteltetéséért értékelte ezt a bizalmat, és felmérve a lehetőségeket, örömmel mondhattuk: a kért feltételek teljesíthetők. Hiszen egyházunk a tudomány, a művészet, a kultúra területén mindig is felekezeti nyitottságról tett bizonyosságot” – árulta el a háttérrel dr. H. Hubert Gabriella, a gyűjtemény igazgatója.

Az Esterházy házaspár a tizenkétezer-száztizennyolc kötetes könyvtára

közel négyszáz dobozban érkezett meg a Budapest VIII. kerületi Szentkirályi utcába, egyházunk országos központjának épületébe. A gyűjtemény feldolgozásában az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatója mellett Balogh Kriszta könyvtárvezető és Zászkaliczky Zsuzsanna kurátor vett részt, illetve az immár egy éve tartó háttér munkát Németh Katalin és Ravasz Ildikó könyvtáros végezte.

A feldolgozás során minden egyes kötetet megvizsgáltak, számítógépes katalógust készítettek a könyvészeti adatokról; még azt is jegyzékbe vették, hogy milyen egyéb tárgyak – például villamosjegy, cédula – találhatóak egy-egy kötetben, és melyik van dedikálva. A nagyszámú dedikáció egy része nem egyedül az írónak, hanem a házaspárnak szól, vagyis sokan Gittának vagy Gittinek is ajánlották a kötetüket. Így olvashatunk kedves – vagy éppen alig kivehető – sorokat Faludy Györgytől, Szabó Magdától, Tandori Dezsőtől, de akár még Friderikusz Sándortól is.

BŐVÜLHET A GYŰJTEMÉNY

Az Esterházy Péter és Gitta Könyvtár gerincét – nem meglepő módon – a magyar és a német szépirodalom adja. A magyar klasszikusok – Balassi Bálint, Csokonai Vitéz Mihály, Mikszáth Kálmán, és így tovább – mellett a legnagyobb számban a kortárs magyar irodalom alkotóinak művei vannak jelen, megtaláljuk például a szerzők között Darvasi Lászlót, Grecsó Krisztiánt, Oravecz Imrét. És természetesen Esterházy minden megjelent munkájából, valamint az idegen nyelvé – akár japán, görög, török – kiadásokból is van egy-egy példány.

Nem nagy számban található az álmányban családi örökségként a házaspár birtokába került kötetek, ám sok a művészettörténeti kiadvány (ez utóbbiak főleg Esterházy Gitta érdeklődési körébe

tartoznak), és van számos történelmi mű, valamint az író őseiről szóló könyvek is. Különösen is Esterházy „Fényes” Miklós-ról van sok, emellett Haydnról is tíztizenkét monográfia. A feldolgozás során a szakemberek ráakadtak egy olyan Bibliára is, amelynek a címdala hiányzott, és már a kötése is szétesett a sok használatától.

Hogy miért is került jó helyre a könyvállomány? „Az *Egyszerű történet vessző száz oldal – a Márk-változat* megjelenése óta tudjuk: a teológiai érdeklődés és a bibliai szövegekkel való intertextuális kapcsolat Esterházy műveiben igen erős. Egyházunk lelkészei között vannak magyar szakot is végzettek, de nemcsak számukra, hanem az irodalom iránt elkötelezett teológusaink és a világi kutatók számára is lehetővé válik az író műveinek ezen szegmensét minél teljesebben feltárni” – mutat rá H. Hubert Gabriella arra, hogy milyen előnyei vannak az egyházi kezelésnek.

A könyvtár pedig még bővül majd, hiszen a családtól ígéret van arra, hogy a gyűjtemény a jövőben is megkapja Esterházy Péter megjelent könyveit, lássanak napvilágot bármilyen nyelven.

ÉVSZÁZADOS SZELLEMI HORIZONT

Próhle Gergely, egyházunk országos felügyelője a köszöntőjében látképet adott a helyről, ahová az írók és feleségének a könyvtára került. Mint mondta, a Szentkirályi utca 51. „olyan találkozási pont, amely az intellektuális, szellemi élet, a kultúra, a művészet, illetve a Jóisten kapcsolatának mély kifejeződését szolgálja”.

Az országos felügyelő köszönetet mondott a családnak, az Evangélikus Országos Gyűjtemény munkatársainak, Balázs Gergely és Gyula építészeknek – és külön is azoknak, akik a meghirdetett felhívásra már beküldték, nekik milyen dedikációt írt egy-egy könyvbe Esterházy Péter.

„Minden könyvtár szentély. A közkönyvtár olyan, mint egy köztemplom,

FOTÓK: PETE DÓRA

mindenki számára nyitott. A magánkönyvtár az egyéné, idegenek csak ritkán léphetnek be, oda meghívva lenni különös kegy. Most egy magánkönyvtár kerül a köz elé, minden intimitásával, személyességével együtt” – mondta Fekete Péter, az Emberi Erőforrások Minisztériumának kultúráért felelős államtitkára. Az ide betérőknek azt kívánta: találják meg, hogy személy szerint mit jelenít meg nekik ez a hatalmas anyag, „az örökségből, a múlt időből így lesz jelen és élő műveltség”.

Az Esterházy Péter és Gitta Könyvtárat az az épület fogadta be, amelynek falai annak idején, 1956-ban megmenekítették az édesapja életét – árulta el beszédében Kemény István író. Mint bevallotta, nem emlékszik arra, hogy volt-e valaha is vendég az írónál, az azonban élénken él benne, hogy egy alkalommal, amikor ajánlásért ment hozzá, csak a kertkapuban álltak meg. „Közölte, nem hív be egy kávéra, mert már elkezdett dolgozni, és visszasétált a könyvek között. [...] Igen, így kell élni és alkotni.”

Esterházy nem egyszerűen provokál, hanem tanít is – emelte ki videó-

üzenetében Fabiny Tamás. Az író idézve – „Minden kérdésen becsületesen el kell gondolkodni, nem véletlenül teremtette az Úr a kérdő mondatot” – egyházunk elnök-püspöke elmondta: a leendő lelkészeket próbálja mindig a kérdés bátorságára is tanítani. Fabiny Tamás áldást kért az Esterházy Péter és Gitta Könyvtárra, az itt dolgozókra és kutatókra, és mindenkit arra bátorított: „Olvassanak áhítattal, szenvedéllyel, figyelemmel és kérlelhetetlenül. Olvassanak elegánsan és nagylelkűen. Mint amilyen elegáns és nagylelkű e könyvtár két névadója.”

A megnyitóünnepségen Gryllus Dorca és Simon Kornél színművészek Esterházy-művekből olvastak fel részleteket, majd felcsendült Haydn *Londoni szimfóniája* – ugyanis egy visszaemlékezés szerint ezt hallgatva egy koncerten az író a szünetben így fogalmazott: „Haydn muzsikál, én pedig gyönyörködöm.” Az ünnepség – melyet a magyar kultúra napjához, január 22-hez kapcsolódva tartottak – a *Himnusz* eléneklésével zárult.

Egyházunk – az értékörzés mellett – ezzel a különgyűjteménnyel is nyitni szeretne a külvilág felé, és nemcsak a helyszín adta jövőbeni események és találkozások által, hanem a virtuális térben is: a kurátorok érdeklődve várják ugyanis azokat a dedikációkat – lefotózva –, amelyeket az Esterházy-rajongó olvasók kaptak az írótól a saját könyveikbe. Ezek mind felkerülnek majd az *Eok.lutheran.hu* honlapra.

■ K. B. – V. J.

Az Esterházy Péter és Gitta Könyvtár (EPGK) védett különgyűjtemény, tehát nem kölcsönkönyvtár, így helyben olvasásra van lehetőség az Evangélikus Országos Könyvtár hivatalos nyitvatartási idejében a gyűjteményi olvasóteremben. Látogatásra – ahogyan a Podmaniczky–Degenfeld-könyvtár esetében is – péntekenként 9–12 óra között van mód. Előre egyeztetett időpontban csoportokat is fogadnak. Bejelentkezni az epgk@lutheran.hu e-mail-címen lehet. Az EPGK katalógusa hozzáférhető a Liberty.lutheran.hu internetes integrált könyvtári adatbázisban.

FOTÓ: CSERHÁTI PÉTER

Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes
Északi Evangélikus Egyházkerület

„Mily kedvesek a te hajlékaid...”

Szenteste napján, amikor családjunk „angyalai” díszíteni kezdték fenyőfánkat, ágai tövében egy madárfészket találtak. Végül az esti istentiszteleten a fészkek ott volt az oltáron, és az ígahirdetés „szemléltető” részévé vált.

Isten emberi testbe öltözése, megtestesülése óta bizonyosak lehetünk abban, hogy madárfészkek, odú, sátor, istálló, jászol, ház, templom ugyanannak az isteni szeretetnek földi helyszínei, színterei. Így olvassuk a 84. zsoltárban: *„Mily kedvesek a te hajlékaid, ó, Seregek Ura! Sóvárog, sőt eped a lelkem az Úr udvarai után. Testem és lelkem ujjongva kiált az élő Istenhez. Még a veréb is talál házat, és a fecske is fészket, ahová fiókáit helyezi oltáraidnál, Seregek Ura, királyom és Istenem! Boldogok, akik házában laknak, szüntelenül dicsérhetnek téged!”*

A bűvőhelyek, menedéket nyújtó hajlékok arról valának, hogy Isten minden teremtménye otthonra, biztonságra, védelemre vágyik. A létezés, az élet továbbadása, növekedése elképzelhetetlen, sőt lehetetlen oltalom nélkül. A petesejt beágyazódása a biológia nyelvén erről az elemi létszükségletről beszél. Nemcsak mi, emberek vagyunk szálláskereső, otthonteremtők a világban, hanem minden élőlény. Nem csak emberek lehetnek menekültek, elutasítottak, kirekesztettek, létbizonytalanságban szenvedők körülöttünk. Nem azzal kell-e szembenéznünk, hogy az Isten által otthonnak szánt életterünk, a földgolyó egyre kevésbé védelmező és otthonos növénynek, állatnak, embernek?

Amikor Jézus és családja betlehemi átmeneti szálláshelyéről olvasunk a karácsonyi történetben, nem csak az juthat eszünkbe, hogy vándorok, zarándokok vagyunk a földön, és igazi, végső otthonunk „máshol” van. Az evangélium arról is szól, hogy az Isten háta mögötti, jelentéktelen, átmeneti hely egyszerre a világ közepévé válik. Angyalok jelennek meg, Isten dicsőségéről és örömről énekelnek, és arról, hogy a föld megváltozik Isten köztünk lakozásától. Békére lel, otthonná lesz, istállóból templommá.

Ha a pásztorok és a napkeleti bölcsek zarándokútjára is figyelünk, megláthatjuk, hogy Isten szándéka nem csupán a köztünk, hanem a bennünk lakozás. Ha pedig a jászolban fekvő Gyermekre nézünk, megsejthetjük, milyenek álmodta meg Isten az embert. Ahogy Jézus születése meg-

nyitotta a mennyet a föld felett, és az egyszülött Fiúban összeölekezett az ég a földdel, úgy lehet a mi emberlétünk is találkozóhely Isten szeretetével.

Ezekben a hetekben egy kanadai kutató könyvét olvasom (Suzanne Simard: *A bölcs erdő titkai*). Írása nyomán egy számomra eddig ismeretlen, láthatatlan, rejtőző, föld alatti világ tárul fel. A szerző beavat a kutatásaiba. Ráébredt arra, hogy az erdő társas élőlények közössége. Az egész több, mint a részek összessége. Föld alatti hálózatok segítségével a fák és a növények kommunikálnak egymással, segítik, táplálják egymást, együtt védekeznek a kártevő támadások ellen, értesítik egymást egészségi állapotukról, sebezhetőségükről – legfőképpen a gombahálózatokon keresztül. Olyan közösségi életet alakítanak ki, amely sok-sok vonásával a miénkhez hasonló.

A kutató fölfedezte, hogy „az erdő ideghálózatainak csomópontjaiban az anyafák állnak”, amelyek ugyanolyan központi szerepet játszanak a kisebb fák életében, mint a szülők a gyermekeik jólléte szempontjából. „Az anyafa, amikor bizonytalan látja a jövőjét, az életerejét egyenesen a leszármazottjainak továbbítja, hogy ezzel segítse az előttük álló változásokra történő felkészülésüket. A halál lehetővé tette az életet, az öregek táplálják a fiataljaikat.”

Csendben fogalmazgatom olvasás közben, hogy a föld mélye, a gyökerek rejtett hálózata is ugyanannak az isteni szeretetnek a színtere. Karácsony és húsvét csodájának titka itt rejtőzik a közvetlen közelünkben. A hajlékot nyújtó fenyőfákra gondolok. És egyszerre határtalan öröm tölt el, hogy évről évre hányféle madár költötte és röptette ki fiókáit kertünk fáinak védelmező közösségében a vörösbegyől a harkályig. Eszembe jutnak éppen téli álmat alvó gyülekezeti zöld szombatjaink. Milyen jó, hogy egész évben templom- és kertközben, idősök és fiatalok egymásra utalva, együtt tapasztalhatjuk meg az oltalmazó szeretet erejét, miközben zarándokutunkat járjuk!

A latin *intelligere* ige megértést, érzékelést jelent. Intelligencia – több annál, mint ami megtanulható. Folyamatos érzékelése, megtapasztalása és megértése a Valóságnak. Tényleg *„boldogok, akik házában laknak, szüntelenül dicsérhetnek téged”* – Istenünk! ■

A mai magvetésből nőhet a jövő egyháza

Bányai Tamás a gyermek- és ifjúsági munkáról

Portrészorozatunkban az egyházunk budapesti Üllői úti országos székházában szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Ez alkalommal Bányai Tamással, a gyülekezeti és missziói osztály gyermek- és ifjúsági referensével, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Hallgatói Önkormányzatának szeniorával beszélgettünk.

– Miként került teológus-lelkész szakos egyetemi hallgatóként az országos irodába?

– Szidoly Roland gyermek- és ifjúságimunkaág-vezető felkérésére először 2020-ban csatlakoztam az osztályhoz, akkor az országos evangélikus hittanverseny megszervezése volt a feladat. Ez a rendezvényünk sajnos a koronavírus-járvány miatt elmaradt, ám 2021 szeptemberétől ismét gyermek- és ifjúsági referensként dolgozhatok.

– Egy teológushallgatónak ez bizonyára ismerős terep.

– Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen több kurzus keretében is aktívan foglalkozunk az ifjúsági munka kérdéseivel. Megismerjük a vallás- és gyülekezetpedagógiai aspektusait, de a gyakorlati teológiai vonatkozásait is, így nagyon sok elméleti és természetesen gyakorlati tudásra is szert teszünk. Széles áttekintést kapunk, de minden területbe nem tudjuk mélyen beleásni magunkat. Ezért öröm, hogy a gyülekezeti és missziói osztályon egyrészt kamatoztatni tudom a korábban a teológián megszerzett elméleti tudást, másrészt számos új ismerettel gazdagodom a gyakorlat oldaláról. Itt megismerem az egyház működését az adminisztráció szempontjából is, és ezt a későbbiekben a lelkési szolgálatomban is kamatoztatni tudom majd.

– Mi pontosan a gyermek- és ifjúsági referens feladatköre?

– Az ifjúsági pályázatok elszámolásával foglalkozom, illetve a szolgálati területemhez tartozik még a bábképzés és a bábfesztivál koordinálása, az országos evangélikus hittanverseny és gyermeknap szervezése is. Továbbá a Szélrózsa

evangélikus ifjúsági találkozón a szállítás munkaágért leszek felelős. Nagyon örültem, hogy a *Küldetésünk az ifjúságért* című szakmai konferencia lebonyolításában is részt vállalhattam. Osztályunk az ifjúsági bizottsággal és a Luther Kiadóval együttműködve több ifjúsági kiadványt is megjelentetett, például a *Küldetésben – Kalandozás a prófétákkal Sámuelről Keresztelő Jánosig – Úton a 2022-es hittanversenyre* és a *Karácsonyi hangolódó* című füzeteket, de már dolgozunk a jövő évi kiadványokon is. Ezekhez az adminisztratív hátteret biztosítom.

– Tavaly szeptembertől egyetemünk hallgatói önkormányzatának az elnöke. Szeniorként mit tart a legfontosabb feladatának?

– A hallgatók közösségi életének a szervezését és az egyetemi lelkiséssel karöltve a lelki életre való odafigyelést tartom a legmeghatározóbbnak. A teológiára mindannyian idealizált képpel érkezünk, ami idővel formálódik. Arra törekszünk, hogy minél több olyan lehetőséget teremtsünk, ami hit- és közösségformáló erővel bír, ami megerősíti a hallgatókban a szolgálatot.

– Számos más területen is aktív.

– A fői Evangélikus Kántorképző Intézetnek régebben a növendéke voltam. Ott kaptam meg azt a lelkiséget, aminek hatására a lelkész szakra jelentkeztem. Hálás vagyok, hogy mára oktatóként és teológushallgatóként tanfolyami lelkési minőségben is szolgálhatom a kántorképző közösségét. A teológiára kerülve a Budavári Evangélikus Egyházközség munkájába kapcsolódtam be. Négy évig a budagyöngyei kápolnának voltam a kántora. Emellett a budavári gyüleke-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

zetben 2018 óta vállalom ifjúsági vezetői feladatokat.

– **Úgy tűnik, hogy a sokrétű tevékenység egy irányba, az ifjúsági szolgálat felé mutat...**

– A fiataloké a jövő egyháza. Ezt nekünk – mostani fiatal felnőtteknek – kell előkészíteni, azaz mi vagyunk, akik elhínhethetjük a magot, amiből ez növekedésnek tud indulni. Ez a mi lehetőségünk és a felelősségünk.

– **Hogyan tekint a teológiára mint tudományra?**

– A teológia szépsége, hogy folyamatos tanulásra, elmélyülésre inspirál, és az istenkeresésre irányítja a figyelmet. A teológia gazdag és kimeríthetetlen forrás, melynek célja egyben definíciója is: az Istenről való beszéd. Ez valóban így van! Istent kell szólni, hirdetni, tanulni, mert ebben van a teológia lényege.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A pótolhatatlanság tényállása

Róm 1,18–25

Egy új év elején fogadalmaktól hangosak az esték. És a reggelek. És a nappalok. Merthogy nonstop üzemmódban mindenki mindenhol fogadalmat tesz: az új évben megváltozom, más leszek, mint aki voltam az előző esztendőben. Mert az új év mint ürügy nagyon intenzíven jelenik meg, ha az ember – annak is újévi variánsa – változni, változtatni akar az életén.

Ez az időintervallum, az új év első hónapja az, amikor a konditermek megtelnek, a nyelviskolákban alig győzik felvenni a telefont, amikor minden szolgáltatás, amely megújítást, ha úgy tetszik, „testi-lelki felújítást” ígér, jól kezdi az évet. Jól tudjuk, hogy ez az igazi szezonja a különböző diéták elkezdésének is. Hiszen egy új év első heteiben valahogy könnyebb, mondják a pszichológusok, akik persze szintén sokszor nyertesei vagy legalábbis főszereplői ennek az időszaknak. Igen, ilyenkor valahogy könnyebben ráveszi magát a test és a lélek, hogy belekezdjen egy diétába.

Diéta persze sokféle van (talan csak kulináris élvezeteket hirdető reklám van többféle), ebbe belefogni is ezer meg ezer módon lehetséges. Ami mindig az egyik legizgalmasabb kérdés ilyenkor, hogy mivel pótolja a diétázó ember (hívjuk, mondjuk, „homo dietusnak”) azt a valamit, amiről le kell mondania a diéta sikere érdekében. Vagyis mi legyen az a pótszer, amely olyan ízű, olyan illatú, olyan állagú, olyan hatást kelt, mint az eredeti – csak éppen nem az?

Műanyag isten. A kérdés tehát így tehető fel: mivel pótoljam, mivel helyettesítsem az eredetit, hogy magam is elhiggyem, hogy az igazival van dolgom? És ezen kérdéssel máris a *Római levél* egyik legösszetettebb kísértésénél járunk. Mert a páli igazszakasz címzettjei nem mások, mint azok, akik annyira ragaszkodnak a saját berögzült életükhöz, hogy képtelenek észrevenni: átverték magukat, amikor kényelmességből, cinikusságból, félelemből, kicsinyességből, gőgből, irigységből vagy pótcselekvésből, de lecserélték életük alapját, alfáját és ómegáját, és egy kreált, manipulálható műanyag istenséget tettek a helyére.

Ősrégi módszer. Amióta csak ember az ember, ezt teszteli. Hogy meddig mehet el, és hogyan cserélheti le egy „helycserés támadással” a Teremtőt a teremtményre, hogy olyan valakit – magamagát, egy kreált bálványt – ültessen a trónra, aki éppen

olyan, mint akire, amire szüksége van. Aki manipulálható. Aki irányítható. Aki befolyásolható. Aki megvehető. Gondoljunk csak bele a következő kulcsfogalmak mai áthallásos jelentés-többletébe: áldozati kultusz, búcsúcédulák, imakommandó, kegyes frázisok, aranyborjú.

AARON SPONG: VÉR ÁLTAL MEGTISZTULTAN

Nincs kiskapu. Koronként, valásonként, felekezetenként, országokként, gyülekezetenként más és más a téma, de a kísérlet lényege ugyanaz: a széles út melletti szavazatgyűjtés a keskeny úttal szemben. És bár fontos a konkrét páli kontextus, a konkrét cél, a konkrét római gyülekezet, mégis, ez a kísértésvízió túlmutat ezeken, túlmutat önmagán, és a mindenkori ember mindenkori ambícióit veszi górcső alá.

De ez az ambíció életveszélyes! Figyeljük csak meg az édenkerti dilemmát, a bábéli krízist, a választott nép negyvenéves vándorlását, a próféták szavait vagy éppen a zsoltárok mögött húzódó emberi sorsokat. Ne feledjük el, mi történt a 20. század tragédiáiban, és mi történik most körülötünk, mellettünk, miattunk, közöttünk, bennünk. A teremtett világunkkal, az emberiséggel, társadalmunkkal.

Sőt továbbmegyek. Ez az ambíció nemcsak hogy életveszélyes, de halálos is. A kereszt drámája ugyanis tulajdonképpen ennek a hiú emberi ambíciónak az egyenes következménye. Az Isten Fia meghal. A kárpit kettéhasad, a föld beleremeg, és világossá válik, hogy hova vezet az emberi sötétség. Ez az a sötétség, amiről Pál antropomorf módon így ír: az Isten haragszik. De ez nem egy aktív isteni harag, hanem következmény. Ambíció, sötétség, isteni harag, golgotai dráma.

De a történet mégsem itt ér véget. Hanem a kegyelem Krisztusban megélhető feloldásával, amellyel kapcsolatban Karner Károly így fogalmaz az exegézisében: „Isten kegyelme nem mindent elnéző tehetetlenség.” Éppen ezért hátradőlni és belesimulni ebbe az ambícióba óriási tévedés. Már-már halálos bűn. A „ne legyen más istened” parancs ugyanis örök, és nincs semmilyen kiskapu. És ezt betartani: a te feladatod, a te döntésed, a te felelősséged. Pótolhatatlan vagy! És nemcsak ebben a tekintetben. Ez több mint bizalom. Ez tény. Mennyei tény.

■ GÁNC S TAMÁS

Anyanyelv és apanyelv

Teológia és nyelvhasználat a 16. századi Magyarországon

Népszerű teológia rovatunk mostani írásának témája Luther Márton korába repít minket vissza. Az egyháztörténész szerző többek között arra az izgalmas kérdésre keresi a választ, hogy a többnyelvű Magyarországon hogyan befolyásolta a nyelv a felekezethez tartozást.

A 16. századi Magyarország nyelvhasználati viszonyaira jellemző, hogy az egyik nyelvről a másikra fordítás nem volt olyan természetes és elterjedt gyakorlat, mint a későbbi évszázadokban. A többnyelvűségben ugyanis mindegyik nyelv használatának megvan a maga körülhatárolható tere, funkciója, nem cserélhetők fel szabadon egymással. Ezért a párhuzamosan használt idiómáknak a reformáció korában is külön fogalmi és formula-készletük alakult ki, melyek csak kismértékben, korlátozottan hatottak egymásra.

Közvetítő nyelvként a latin szolgált, de egy más anyanyelvét csak ritkán tanulták meg az ország lakói. A nagyobb városokban egymás mellett működtek latin és német írnokok, akik a beérkező leveleket azok nyelve szerint válaszolták meg, de csak kivételesen fordítottak egyik nyelvről a másikra. Ezt a poliglott rendszert (írásbeliség és szóbeliség, szent és profán nyelv, „anyanyelv és apanyelv”) ma már nehéz elképzelni.

NIX DAJCS!

16. századi reformátoraink modernnyelv-ismerete közel állt utódaikéhoz, az átlagos mai magyarokéhoz (természetesen azal a különbséggel, hogy ők legalább kiváló latinisták voltak). Kivételt képeznek ebben az eredetileg kétnyelvűek, a horvát Dráva mentéről származó Sztárai Mihály vagy az erdélyi szász Heltai Gáspár és Dávid Ferenc. Ezzel szemben Dévai Mátyás [Dévai Bíró Mátyás alakban is ismeretes a neve - a szerk.], Sylvester János és Bornemisza Péter többször is sok évet töltöttek német nyelvterületen, németül ennek ellenére kimutathatóan nem tanultak meg jól. Dévai ezt meg is vallja: „nem tudok németül”. Még inkább igaz ez azokra a diákokra, akik fél-egy év után haza is tértek az egyetemekről.

Ugyan már ebben a korban is elterjedt volt az iskolázási mobilitás, de feltűnő, hogy a szlovákok szívesebben mentek Morvaországba, a németek Sziléziába vagy más német polgárságú városokba, a magyarok pedig Erdélybe. Igaz, hogy a latinnal mindenütt egyformán lehetett boldogulni, de ki-ki a maga anyanyelvéhez hasonló környezetet részesített előnyben. Jóval később alakul ki az a szokás, hogy „a nyelv kedvéért” küldik szülei a diákot hol ide, hol oda, és jóval később fogalmazódik meg az az igény a polgárság körében, hogy illik ismerni „az ország nyelvét”. Ezt a később gyakran visszatérő kifejezést: „a nyelvtanulás kedvéért”, leírva először 1588-ban láttam.

Részlet Sylvester János Újszövetség-fordításából

Az itt tárgyalt folyamatok értelmezése kapcsán a latin nyelv szerepét is érintenem kell. A nemzetközi reformációkutatásban jelenleg igen erős az a felfogás, mely a felekezeti differenciálódáshoz vezető teológiai vitákat többek között nyelvi különbségekkel, a skolasztikus latin és a humanista latin, a felnémet és alnémet nyelvjárások, a latin terminológia gazdagsága és az anyanyelvi terminológia szegénysége közötti eltérésekkel magyarázza. Ennek a nyelvi megközelítésnek egy szelete Magyarországon is közsímet, nevezetesen az, hogy a latinul jól, de németül nem tudó magyar diákok Wittenbergben szívesebben látogatták Melanchthon ékesszóló előadásait és latin prédikációit, mint Luther gyakran keveréknnyelven tartott biblíamagyarázatait és német igehirdetéseit.

A probléma azonban még ennél is súlyosabb. A latinnak létezett teológiai szókinccse, a népnyelveknek ekkor még nem. És itt nem csak az olyan kis nyelvekről beszélek, mint a magyar, hiszen az *Ágostai hitvallás* latin és német verziója közötti teológiai különbségeket is részben ugyanez a körülmény magyarázza. A teológiai vitákat, egymással versengő, egymással ellentétes álláspontokat anyanyelven nem vagy csak jelentős torzításokkal lehetett visszaadni. Amilyen világos például Dévai tanítása a latin nyelvű könyvében, ugyanolyan homályos, nehezen besorozható a magyar nyelvű kátéjában. Ozorai Imre esetében pedig, akinek csak magyar nyelvű művét ismerjük, mai értelmezőinek körében egymással ellentétes teológiai értékelések és ítéletek fogalmazódnak meg.

Tehát a reformációnak nem maguk a teológiai vitái és egymással szemben álló pontos nézetei fogalmazódnak meg magyarul, hanem inkább csak a vita által felvert hullámok, amelyek még akkor is továbbgyűrűznek, mikor a belévetett követ már rég elnyelte a vizet.

ÉDES ANYANYELVÜNK!

Az anyanyelvi identitás meghatározó voltához tartozik az a kérdés is, mit kezdünk a különböző nyelvű prédikátorokra vonatkozó szófukar adatainkkal. Arra gondolok, hogy a 16. század első feléből ismerünk például Brassóból, Kassáról magyar prédikátorokat, Lőcséről, Bártfáról vagy Selmechányáról szlovák prédikátorokat. Katolikus vagy reformátori szellemben prédikáltak híveiknek? Hasonló kérdés merül föl fél évszázaddal későbből a dunántúli protestáns horvát prédikátorokkal kapcsolatban (Kismartonban, Rohoncon, Németújvárott [Eisenstadt, Rechnitz, Güssing; ma Burgenland, Ausztria – a szerk.]): evangélikus vagy református ígéhirdetőknek tekintjük-e őket?

A városokban kisebbségben élő ígéhallgatókat, gondolom, a legkevésbé sem foglalkoztatta ez a kategorizálás, annak örültek, hogy anyanyelvükön prédikáltak nekik. Ezeknek a lelkeseknek mindig a nyelvük a legfontosabb tulajdonságuk, sohasem az általuk hirdetett tanítás. A források is így tartják számon őket, legfeljebb közvetett utalások alapján tudjuk feltételelesen vallási irányzatokhoz kapcsolni őket.

A FELEKEZETI ELKÜLÖNÜLÉS ANYANYELVI GYÖKEREI

Valószínűleg ezek a részletmegfigyelések: a nyelvismeretnek, a fordítói kultúrának, a teológiai szaknyelvnek a hiányosságai, az anyanyelvi és területi alapú felekezeti szerveződések vezetnek el a magyarországi reformáció története legfontosabb és lényegében máig megoldatlan kérdésének megválaszolásáig:

Vy Teſtamentū Maġar nelweñ... – Sylvester János fordításának címlapja (Sárvár-Újsziget, 1541)

FORRÁS: EGY FOTÓTÁRA

Dévai Mátyás bécsi kihallgatása – fiktív ábrázolás Ludwig Rabus mártírkatalógusában (1572)

miért csatlakozott a 16. században a magyar etnikum döntő többsége a helvét irányzathoz, eltérően más hazai nemzetiségektől és sok más szomszédos nemzetétől?

Egyelőre olyan válasszal kísérletezem, hogy a magyarok viszonylagos nyelvi elszigeteltségükben saját útjukon jártak. Befolyásolták őket természetesen a svájci és délnémet példák, kimutatható valamelyest a középkori és a humanista örökség hatása is. A helvét teológiának a hódoltságból induló diadalmenete egyértelművé teszi azt, hogy a török hódításnak és a végvári küzdelmeknek is szerep jutott ebben a történetben, talán még az úgynevezett pusztásodásnak és a mezővárosok gazdasági felértékelődésének is. Mindezek mellett szembeszökő viszont a magyar nyelvű reformáció öntörvényű fejlődése, eredeti teológiai gondolkodása, a hazai református hitvallásokban szövegszerűen megragadható saját tartalom.

Ennek a felekezeti elkülönülésnek a motorja, ennek a teológiai erjedésnek a kovásza volt a wittenbergi magyar diáktársaság. Ha megnézzük a wittenbergi magyar diákok coetusának névsorát, kiderül, hogy az egyetemi nációktól eltérően nem területi, hanem anyanyelvi alapon szerveződött, alig találunk köztük nem magyar vezetéknevűeket, s ezeket is csak nyelvileg vegyes lakosságú területekről.

Ez a nyelvi alapú – előbb teológiai, majd felekezeti – differenciálódás a 16. század végére nyilvánvaló etnikai bizalmatlansághoz és ellentétekhez vezetett. Súlyom Jenő és Botta István mutatták ki, hogy a hitvitákban egyértelműen etnikai előítéletek is fontos szerephez jutottak, felgyorsítva az anyanyelvi határok mentén való felekezetesedés folyamatát. Ezek az előítéletek már a késő középkorban kimutathatók, s mielőtt funkcióhoz jutnak, például a teológiai ellenfél lejáratásában, hallatják a hangjukat.

A felekezeti identitást tudvalevőleg nem a hitvallások, hanem a teológiailag közömbös elemek teremtik meg, amilyen az anyanyelv is. Így kezdtek beszélni Erdélyben „kolozsvári” és „szebeni” vallásról, s így alakult ki az egész országban hosszú távra a református „magyar vallás”, valamint az evangélikus „német” és „tót” vallás.

■ CSEPREGI ZOLTÁN

A szerző az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora, az Egyháztörténeti Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára

Keressük, gondozzuk, erősítsük egymást!

Isten igéjén kívül, amely „köszálként megáll”, szinte minden megváltozott az utóbbi két évben. Egyházunkban is. Az elvilágiasodás, a népegyház lebomlása, a Nyugatról beáradó Biblia- és egyházellenesség eddig is megpróbálta gyülekezeteinket. A hosszan tartó világjárvány még inkább szétzilálta a közösségek egy részét, annak ellenére, hogy pozitív tapasztalataink, élményeink is voltak közben.

A próbás idő még jobban arra inspirálhat minket, hogy hitéletünk megerősödjön, hogy egyre inkább közelítsük a jézusi tanítást, látást, gyakorlatot. Nem könnyű éveken át egy gyülekezetben mindig élő, eleven, Istentől jövő igét kapni, hirdetni. Különleges ajándék a friss „manna”, táplálék, ige. „Bizony, koldusok vagyunk.” (Luther) Sokszor átéltem én is azt, hogy a közhelyeken, bejárattott

listát, imádkozzunk, gondolkodjunk, és keressük a távoliakat. Ne egyszerűen „hívogassunk”, hanem szívből, őszintén, szeretettel beszéljünk. A templomokba kevesebben járnak, de a lelki segítségre, támogatásra megnőtt az igény. Sokan félnek, féltik magukat, szeretteiket, mások poszt-Covid-szindrómában, betegségekben szenvednek, vagy a gyász terhe szakadt a családra. Ezen a téren mutatkozik talán a legnagyobb szükség.

Mindez összefüggésben van korunk sok más nyugtalanító, fenyegető jelenségével: éghajlatváltozás, a kontroll nélküli népvándorlás, az agresszivitás terjedése, az évezredek erkölcsi normáktól való eltérés. A médiából áradó, sok esetben manipulatív információözön csak növeli a bizonytalanságot. Az egyháznak, lelkészeknek és hívő, elkötelezett gyülekezeti tagoknak van ezen a téren feladatuk. Nem kell eljátszani a mindentudó szerepét. Károgni, huhogni, ijesztgetni sem szabad, de hiteles forrásokból tájékozódni lehet. Joggal várják, igénylik az egyház bölcs, higgadt, ígérez ragaszkodó útmutatását. Legyen élő az egyéni és közösségi imaélet, kérjünk élő igét, keressük, gondozzuk, erősítsük egymást, szervezzünk családsegítő szolgálatot.

2022 a politikai választások éve is. Közösségeink tagjait is érinti ez a túlhiszterizált terület. Véleményem szerint tilos beengedni a gyülekezetbe a méltatlan indulatokat, a direkt pártpolitikai harcokat, vitákat. A lelkészeknek, presbitereknek, gyülekezeti tagoknak önmérsékletre van szükségük. Egyházunkban érezhetők a különböző irányzatok hatásai. Több évtized szolgálat, egyházi tapasztalat után úgy látom, hogy a mi dolgunk, küldetésünk az ige hirdetése, a lelkigondozás, a közösség szervezése. Mindenki felé. Jogunk van a különbözőségre, nem is kell feltétlenül titkolni meggyőződésünket, de ez nem terhelheti le családi, gyülekezeti, társadalmi kapcsolatainkat. A legjobb választás Jézus neve mellé tenni az ikset idén is.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

KÉPÖNK ILLUSZTRÁCIÓ

Amitől többen tartottak, bekövetkezett. Sok helyen kevesebben járnak a gyülekezeti alkalmakra. Egyszerűbb, biztonságosabb otthon fotelből, kávé mellett nézni az online közvetítést vagy más felekezet istentiszteleteit.

Mit tehetünk, hogyan viszonyuljunk ehhez a helyzethez? Ne morogjunk! Gyakran elkövetik a leghűségesebbek (lelkészek, gyülekezeti tagok) azt a hibát, hogy kritizálják, elítélik az elmaradókat vagy a ritkán megjelenőket. A mai szabad világban semmiképpen sem vezet eredményre az ítélkező stílus. A járvány átmeneti időszakokban enyhült, de nem szűnt meg. Meg kell érteni azokat, akik nem mernek kockáztatni. Nem szabad lemondani róluk.

biblikus mondatokon, másoktól átvett gondolatokon kívül semmi nem jutott eszembe. Ilyenkor kétségbeesésében megbánja az ember, hogy lelkész lett. Sokkal egyszerűbb volt nekem is fotós koromban előállítani egy fényképet, de az igét, az élő, eleven, teremtő szót nem tudom „előállítani”. Azt csak kapni lehet. Isten igéje teremt életet, gyülekezetet. Térdre, testvér! Csak a nyitott, üres szívbe, tenyérbe adhatja az Úr az ajándékait.

Mit tehetünk még a mai helyzetben? A tavaszi, melegebb időben többet tudunk majd látogatni, beszélgetni utcán, teraszon, udvaron. Tudatosan, módszeresen telefonáljunk. Ma már a képpelhanggal való kapcsolat sokat segít. Írjunk

Kiskáték a nádfedeles kunyhó asztalán

A mozambiki ébredés pillanatképei

Öt éve jelent meg az első híradás az Evangélikus Életben dr. Bálint Zoltán vízmérnök, korábbi afrikai misszionárius és felesége, Bálintné Kis Beáta tollából a Mozambikban kezdődött és a mai napig tartó ébredésről. Evangélikus gyülekezetek születnek, lelkesi pályára elhívott fiatalok tanulnak s állnak szolgálatba, kereszteleseket ünnepelnek. Örömmel osztani most nem csupán imádsággal tudunk, de anyagi erővel is jelezhetjük a testvéri szeretetet: az Evangélikus Külmisziói Egyesület vízkeresztől húsvétig tartó adománygyűjtési akciójának keretében. Néhány érdekességet osztott meg velünk a Bálint házaspár, hogy közelebb hozza olvasóinkhoz a távoli ország evangélikus lakóit.

Égető forráság, máskor pusztító ciklon. Nehéz kenyérkereset, napi küzdelem a megélhetésért, törzsi szellemek kultusza... Bár a délkelet-afrikai Mozambikra ezek is jellemzők, számunkra mégis különleges az ország, ugyanis evangélikus hívek sokasága ismerkedik – évek óta és jelenleg is – Luther Márton tanaival, énekel, imádkozik, és veszi a szentsége-

ket. Úgy, mint mi, s mégis nagyon másképpen.

Bálint Zoltán vízmérnök és tanárno felesége, Kis Beáta a zimbabwei missziójuk során évekig nagyon közel éltek az akkor még polgárháború sújtotta államhoz. Mikor figyeltek fel az amúgy vallási sokszínűség jellemezte ország evangélikusságának helyzetére? – érdeklődtünk.

„Hat évet töltöttünk a Lutheránus Világszövetség küldetésében Zimbabweban, 1988–1990 között a mozambiki határhoz közeli Mutare városában – kezdi Zoltán az emlékek felidézését. – A határtól kétóránnyira fekvő Beira városa és az óceánpart elérhető közelségben lett volna, de a polgárháború miatt nem mehettünk át egyszer sem, ráadásul ez még az itteni egyház 2006-os alapítása előtt történt jóval. Érdekesekek azonban Isten útjai: Carlos Walter Winterle, az a lelkész, aki velünk egy időben szolgált Kenyában – amikor egy újabb missziói utunk során épp ott éltünk és dolgoztunk –, a mozambiki evangélikus missziót is ekkor indította el. Jó barátságba kerültünk vele, és személyesen hallhattuk a beszámolóit az egyház születéséről, az ébredésről.”

FOTÓ: MSF.ORG

EGYÜTT ESZIK, ALSZIK A KÖZÖSSÉGÉVEL

Amikor az Afrikában végzett misszióra gondolunk, egy messziről érkezett fehér embert képzelünk el, amint Bibliával a kezében ígét hirdet a fekete közösség tagjainak. Ennél azonban sokkal bonyolultabb és érzékenyebb feladatról van szó. Bálintné Kis Beáta segít abban, hogy megértsük, hogyan közelíthető meg az afrikai lélek, miként építhető ki a bizalom:

„Afrikában törzsi vallást gyakorolnak, s előfordul, hogy még akkor is megtartják ezt, amikor már hallottak a kereszténységről. Az afrikai emberek erősen hisznek a szellemekben, a különféle mágiikus dolgokban, de bizonyos tárgyak imádása vagy az azoktól való rettegés is része a vallásuknak. Érdekes kettősség: nagyon ragaszkodnak hozzá, noha nagy félelemben tartja őket ez a hit. Gyakorlatilag szinte mindentől félnek. Amikor a kereszténység Afrikába kerül, akkor nem a felvezetésben leírt módszert érdemes követni. Épp ellenkezőleg: a misszionárius jó darabig ne kezdjen el prédikálni. Előbb üljön le az emberekkel, egyen velük, beszélgessen, akár aludjon velük, és figyelje meg az életüket. Hogy miben hisznek, mitől félnek, minek örülnek, hogyan gondolkodnak. Ezért olyan fontos, hogy Mozambikban helyi lelkészeket kezdtek el képezni, nem pedig Európából vagy Amerikából érkeznek oda misszionáriusok. Nem egy idegen kezd egy idegen vallást terjeszteni köztük, hanem, mondjuk, a saját szomszédjuk. Ez rendkívül sokat jelent. De emellett hangsúlyos az is, hogy ők, a kereszténység hirdetői képzettek legyenek teológiailag” – mutat rá a kulcsfontosságú pontokra Beáta.

Arról is beszámol, hogy milyen lelkesek voltak az első szemináriumi résztve-

vők: az egyes kurzusok között is tanultak, konzultáltak, találkoztak egymással. Ebben az időszakban, az első hallgatók felszenteléséig még az érkező vendég-lelkészek végezték a kereszteleseket és osztottak úrvacsorát.

SZERETETTEL ÁTHIDALHATÓ TÁVOLSÁG

A Winterle lelkésszel való személyes kapcsolat természetesen ott volt az Evangélikus Külmisziói Egyesület döntéseinek a háttérben – mondja Zoltán mint az egyesület elnökségi tagja. Először 2015-ben mozgósították a magyar evangélikusokat a lelkészképzés támogatására, majd 2019-ben a mozambiki növekvő gyülekezetek számára hirdettek gyűjtést. Beáta hozzáteszi: „Walter Winterle lelkésztől sokat hallottunk az ébredés fejleményeiről, ezért hoztuk be a lelkészképzés támogatását az EKME szolgálatai közé.”

A fogadtatásról pedig így számol be Zoltán: „Mozambikban nagy szükség van anyagi támogatásra. A korábbi felajánlásaink talán aprónak tűnhettek az össz volumenhez képest, de nagyon örültek nekik. Az egyiket éppen a 2019 márciusában nagy pusztítást végzett ciklon által tönkretett teológia javítására fordították. Épületnek ugyan nehéz nevezni azokat a szalmatetős kunyhókat, ahol a lelkészképzés folyik, ezért talán még égetőbb szükség volt a segítségre.”

Beáta tovább árnyalja a képet: „Magyar adományt kapni Mozambikban nem kis szó! Elmondhatjuk, hogy sokan azt sem tudják, hol van ez az ország. Igyekszünk itthon mindig céltámogatást megjelölni, ilyen volt a teológia mosdóinak kialakítása. Nagyon hálásak voltak érte a helyiek.”

Zoltán fotók sokaságát mutatja: az istentiszteleteken minden generáció jelen van, tömegeket látunk. Keresztelőket. Figyelő vagy éppen felszabadultan nevető arcokat. Színes ruhás asszonyokat és bájos, mezítlábás gyermekeket. Ők már a megszólítottak emberei. Az *Apostolok cselekedeteinek* megelevenedését élheti át, aki közéjük megy: valódi ébredést lát, a Szentlélek munkálkodik.

Milyen út vezethetett eddig a csodálatos „pünkösdig”, amelyet most már jó ideje átélnek? Zoltán elmondja: a lelkészjelöltek rendkívüli energiát fektetnek abba, hogy elvégezzék a szemináriumot, majd végzés után esténként, a szabadidejükben ellássák gyülekezeteiket és családjukat – hiszen nem főállásban végzik a lelkeszi szolgálatot.

Csakúgy, mint Afrikában mindenütt, egy-egy új gyülekezet Mozambikban is nagy fák alatt alakul meg. A lelkész vagy a segítője meglátogatja a helyet, ahová hívják őket, az emberek összegyülekeznek, és a fa alatt hallgatják a nekik hirdetett ígét. Az istentisztelet rendszeressé válnak, így egy idő után építenek egy oszlopokon álló szalmatetőt; ha futja rá, fekete műanyaggal szigetelve, a nagy esőtől való védelem reményében. (A közelmúltban érkezett a kérés hatvanhárom új szalmatető „templom” szigetelésének támogatására.) Amikor aztán a gyülekezet nagy, szervezett és elég erős, a tagok hozzálátnak a téglák készítéséhez, a cement, a faanyag és a tetőfedő anyag vásárlásához pedig igyekeznek támogatást szerezni – ebből épül majd fel kis téglatemplomuk.

Az egyik fiatal gyülekezet még a fa alatti istentisztelet szakaszában járt, mikor a következő eset történt. Bár nem kaptak Viber-üzeneteket, nem volt kiírsztolva a Facebook-csoportban, mégis, vasárnap délelőtt több tíz kilométeres körből, minden irányból gyülekeztek az emberek. Sokan. Tűzött a nap, kis csoportokban tűntek fel a bozótban. Hát-rahagyva mindennapi, fáradságos munkájukat, megélhetésük zálogát – kezdetleges módon, faekével művelik a földet –, jöttek, kisgyermeküket a hátukra kötve, legjobb ruháikat viselve, mezítláb, de edzett talpuk nem érzékelte a homok égetését. Mindenki az óriási mangófa árnyékába telepedett, a férfiak a jobb oldalra, a nők a balra, ahogy illik. Énekléskor felugrottak, táncoltak és tapsoltak, harsányan dicsérték az Urat. A prédikációt valamennyien csendben, figyelmesen hallgatták, még a gyerekek is fegyelmezetten ültek.

Az „ámen” kimondásakor azonban hirtelen felugrottak – Walter lelkész azt gondolta, kezdődik az éneklés. De nem! Az emberek futni kezdtek. Mi történt? Nem más, csak az, hogy egy vékony, de jó hosszú kígyó – amely nyilvánvalóan az egész istentisztelet alatt a fán tanyázott – esett le az árnyat adó sűrű lomb közül, épp az asszonyok közé. Ez okozta

FOTÓK CARLOS WALTER WINTERLE ARCHIVUMÁBÓL

a jogos riadalmat. Egy helyi vezető agyonütötte a hivatlan vendéget, és mindenki visszatért a helyére. A lelkész mint végszót felhasználta az epizódot, hogy beszéljen a ránk leselkedő kísértésről, bűnről és arról, hogy Jézus legyőzte a sátánt, új életet adva nekünk hit és kegyelem által.

■ BKB

Csodálatos történet ez, lelkesítő ilyet hallani – teszi hozzá Beáta. Képzeli, hogy nálunk öt év alatt több mint megtízszereződik a hívők száma! „Az Úristen áldása, kegyelme teszi ezt lehetővé. Az emberi oldala ennek, hogy a megtértek megtagadják a közösséget a gonosz szellemekkel, a régi, tradicionális vallásukra nemet mondanak, amint átadják életüket Krisztusnak. A szolgálattelvők kitartóak, fáradságot nem ismernek, hirdetik az ígét. Ahol igény mutatkozik egy új gyülekezet alapítására, nem mondják: nekem már van nyolc gyülekezetem, nem vállá-

lok egy kilencediket. Mennek, és vállalják. Határokat nem ismerő Isten-szolgálat és önfeláldozás: ennyi a titok.”

SZÍVBŐL JÖN A SEGÍTSÉG

Magyar evangélikus gyülekezeteinkben megszokott és mindenki javát szolgáló gyakorlat, hogy a lelkész nem magányos harcosként küzd: szervezett vagy spontán segítői akadnak a gyülekezeti tagokból. Az oltár díszítésétől a szeretetvendégség körüli teendőig vannak ügyesbajos dolgok, amelyeknek az intézésében társakra talál. Vajon az újonnan születő

mozambiki közösségekben egy-egy hasonló alkalom hogy fest?

Beáta elmondja: már a teológián kialakul ez a szövetség: a hallgatók tanulmányaik idején beállnak segíteni felszentelt kollégáiknak. „Az afrikai közösségi tudatból eredően ez természetes dolog. Ott tradicionálisan mindenben segítik egymást a családok, a rokonok, a faluközösség tagjai – ez az egyház életére is vonatkozik.”

Talán van, ami itt, nálunk egyszerűbben, olajozottabban megy. Hívogathatunk egy alkalomra a kezdés előtt pár perccel is a Facebookon, és online platformok sokaságán követhető élőben az istentisztelet a járvány idején. De kijelenthetjük, hallgatva Beáta és Zoltán beszámolóit afrikai tapasztalataikról: bizony van mit tanulnunk távoli evangélikus testvéreinktől...

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület minden esztendőben meghirdeti vízkeresztől húsvétig tartó adománygyűjtését. Az idén beérkező összeggel a Mozambikban elindult lelki ébredést, a növekedésben lévő ottani evangélikus gyülekezetek szolgálatát támogathatjuk Magyarországról. Az adományokat a következő számlaszámra lehet átutalni: 11711034-20804538-00000000 (Evangélikus Külmisziói Egyesület).

Isten igéje szenzáció!

Ígéretes plántálás Budakalászon és Pomázon

Pest megyében, a Szentendrei Evangélikus Egyházközséghez tartozó Budakalászon elkezdődött a jelenléti istentiszteletek és bibliaórák sora, Pomázon pedig újraéledtek az alkalmak. Az utóbbi városban már a hetvenes évektől az ige köré gyűlhetnek az evangélikusok, vendégségben a reformátusoknál, Budakalászon azonban teljesen új fejezet nyílt azzal, hogy január 2-án megtartották az első istentiszteletet. A megjelent mintegy harminc főből tizenhatan voltak olyanok, akik a városban élnek, de korábban nem jártak át Szentendre evangélikus templomába. A sikeres plántálásról, a gyülekezetépítésről és a biztató jövőbe mutató tervekről Horváth-Hegyí Olivérrel, a szentendrei evangélikus gyülekezet parókus lelkészével és Győri János Sámuellel, a plántálással megbízott lelkéssel beszélgettünk.

„Éppen Finnországba tartottam, a repülőtérén vártam a gépem indulását, amikor püspököm, Fabiny Tamás hívott telefonon, és felvetette annak lehetőségét, hogy Győri János Sámuel jöjjön hozzánk plántálni – emlékezett vissza a lelkésztársával végzett közös munka első mozzanatára a 2007 augusztusa óta Szentendrán szolgáló Horváth-Hegyí Olivér. – Szervesen egy gyülekezetet alkotunk, most a szórványban, a presbitériummal közösen kijelölt területen, Budakalászon, Pomázon és Csobánkán – ami létszámban, egyházfenntartásban, anyagi erőforrásban is a gyülekezet mintegy negyven százalékát teszi ki – külön is megszólítjuk az evangélikusokat, szervezünk nekik istentiszteleteket és bibliaórákat, és kezdünk el közösen azon gondolkodni, hogy miként válhatnak egy közösséggé azok, akik szorosan egymás mellett élnek. Nem azért, mintha területileg messze lennének Szentendrértől, hanem mert az egyházközség egyedüli lelkészeként nincsen időm, energiám és kapacitásom a szükséges intenzitással foglalkozni ezzel a folyamatosan növekvő gyülekezettel.”

RÉGI-ÚJ MISSZIÓS KÖZEG

Horváth-Hegyí Olivér – mint mesélte – öt évvel ezelőtt gondolatban „megfelelte” a gyülekezetet, és a területileg egymás mellett lévő két várost, Budakalászt és Pomázt összevonta (mellé véve még a sokkal kisebb Csobánkát is), és ehhez kért segítséget 2016-ban a Budai Egyházmegye akkori esperesétől, Bence Imrétől. Az esperes elmondta: zsinati szinten szólították fel az espereseket,

FOTÓ HORVÁTH-HEGYÍ OLIVÉR ARCHÍVUMÁBÓL

Horváth-Hegyí Olivér

hogy gondolják végig, hol lenne érdemes önálló gyülekezeteket indítani.

„Ő megkérdezte, előterjeszthet-e miniket arra, hogy elinduljon nálunk a plántálás, biztosítva ehhez a lelkészt és az anyagi erőforrást is, hogy az időhiányom ne legyen az akadálya az emberek lelkigondozásának – eleveníti fel a plántálás kezdeti szakaszát Horváth-Hegyí Olivér. – A presbitérium úgy döntött, hogy kezdünk bele a plántálásba. 2017-ben így érkezett hozzánk beosztott lelkésznek Bence Áron, aki egy évig mentesített a szentendrei feladataim egy része alól, hogy el tudjam kezdeni a plántálást, így a budakalászi óvoda megépítésének előkészítését, a templom, a parókia területének kiválasztását, testvérek felkeresését, lelki felkészítésüket.”

Mint megtudjuk, a lelkész ebben a munkában különösen nagy szerepet szán az óvodának: „Szentendrán az a tapasztalat, hogy a 2011-ben alapított evangélikus zenei óvodához tartozó családokat megszólítva tudunk gyülekezetet építeni, mert a hetvenöt gyerek és a családjuk – a szó evangéliumi értelmében – kiváló merítési lehetőséget, egyben missziós közeget jelent. Keresztelem a gyerekeket, konfirmálok a szülőket, látogatok és a lelkigondozom a családokat. Kihaszna-
nálva a kormány »óvodaépítési hullámát« és a hitünk szerint Istennek köszönhető alkalmas időt, egy olyan óvoda építésébe kezdünk Budakalászon, amelyben egy többfunkciós teret kialakítva »elrejtünk« egy templomot. Erre kaptam indítást Istentől, és minden erőmmel azon vagyok, hogy az imakörünk és gyülekezetünk imádságos hátterének erőterében ebben lépegensünk előre mindaddig, amíg megugorhatatlan akadályba nem ütközünk. Szentendrán már tapasztaljuk, hogy a gyülekezet és az óvoda mint intézmény nem választhatók el egymástól, hanem egy szerves lelki közösséget alkotnak, aminek alapcélja ugyanaz: Krisztushoz vezetni és közelében tartani a ránk bízott gyermekeket és felnőtteket. Reménységem, hogy Isten tervébe simulunk bele Samu lelkész testvérem hallatlan teherbíró képességével, hivatászeretetével, példaértékű szolgálatkészségével, szakértelmével, és Urunk megáldja törekvésünket.”

MINDIG PLÁNTÁLNI

Istennél nincsen nyugdíjas, csak más feladat – ezt a gondolatot osztotta meg az olvasókkal a 2021. évi utolsó Evangélikus Élet-számban megjelent írásában a nyíregyházi Adámi László, aki tavaly ment nyugdíjba a gyülekezeti lelkészi szolgálatból. És hogy ez a kijelentés mennyire igaz, annak adja példáját Győri János Sámuel is, aki több egyházközségben végzett már plántálást, most pedig két évvel ezelőtt kapott megbízása szerint Budakalászon és Pomázon segíti a gyülekezetépítést.

FOTÓ GYÖRI JÁNOS SÁMUEL ARCHIVUMÁBÓL

Györi János Sámuel első prédikációja január 2-án Budakalászon

„Hála Istennek, az erőnlétem, a munkakedvem megvan ehhez a szolgálathoz, amelybe Fabiny Tamás elnök-püspök iktatott be 2020. március 1-jén, éppen a pandémia első hullámának előestéjén. 2017-ben mentem nyugdíjba Pesterzsébeten, előtte egy évig végeztem plántálást Soroksáron, majd másfél évig Pestszentimrén. Ezután beszélgettem a püspök úrral. Az érdeklődésére elmondtam, hogy éppen leteszem a lantot, mire ő megkérdezte, nem szeretnék-e Szentendrére menni, mert lenne ott számomra feladat – idézi fel a szentendrei egyházköztségbe kerülésének körülményeit a plántáló lelkész. – Ahogyan akkor belegendoltam, hogy rendszeresen odavissza át kellene autóznom a közlekedési dugókkal küszködő Budapesten, már készítettem is magamban a szalonképes mentegetőzést, hogy miért nem vállalom. Azonban ez okafogyottá vált, mert Olivér – akivel hamar megtaláltuk a közös gondolkodást, egyszerűen – lelkesen tájékoztattott arról, hogy a presbitérium egyhangúlag és lelkesedéssel állt a szolgálatom elindítása mellé.”

Mivel lelkészcsaládban nevelkedett, már kicsi kora óta hozzászólt a templomhoz, az istentisztelethez, a gyülekezeti élethez, ezért az egész eddigi élete

plántálás volt – tette hozzá Györi János Sámuel. Szerinte ennek a szolgáltatnak vannak ugyan alkalmazandó, hasznos technikai, praktikai, de mindezek csak felületi dolgok, az alapvetés az, hogy a lelkész mindig plántáljon, sőt maga ellen dolgozik az az egyház, amely nem plántál a hivatalos plántálási időn kívül is.

KÜTYÜZÉS ÉS LÉLEKMENTÉS

„El kell kerülni, hogy fiatal, tehetséges lelkészek a napi teendők teljesítése közben megfélemedzenek a plántálásról, és fokozatosan hivatalnokokká válnak. A lelkész ne elégedjen meg azzal, hogy vasárnaponként egy megszokott létszámban nagyjából ugyanazok jelennek meg a templomban. Nekünk lényegében nem az az elsődleges feladatunk, hogy legyenek gyülekezeteink, legyenek evangélikusok, hanem hogy mentjük az embereket” – fogalmazott a nyugdíjas lelkész. Ennek az embermentésnek a részeként értékelhető az is, hogy az első budakalászi istentiszteleten három olyan házaspár is jelen volt, akikkel korábban nem találkoztak.

A lelkészek ügyesen használják az online tér adta lehetőségeket, ennek is betudható a gyülekezet folyamatos gyarapodása, azonban Györi János Sámuel

őva intett attól, hogy ezt önmaguk „fegyverekességének”, vagányságának tulajdonítsák, hiszen, mint mondta, ez az eredményes megszólítás annak köszönhető, hogy „szenzációs az Isten igéje”. Ugyanakkor az is kiderült, hogy a sikeres gyülekezetépítéshez az online mellett érdemes használni az olyan hagyományos eszközöket is, mint például a levélírás.

„Az internet korában igen gyorsan leszoktunk a hagyományos értelemben vett levélírásról. Pedig ennek megvan a maga személyessége és az azzal járó hatása. Igenis írjuk meg a levelet, szólítsuk meg az embereket nemcsak név szerint – hiszen azt a nagy cégek is megteszik a reklámcélú e-mailekben –, hanem személyesen is. Levelezek velük, beszélgetünk, így megismerem a gyülekezet tagjait, tudok a problémáikról, a mindennapi dolgaikról, és ezt a modern technikát használva egy adatbázisba rendezem. Sokszor azzal vádoljuk a fiatalokat, hogy állandóan a telefonjukat nyomkodják, a számítógép előtt ülnek, folyton kütyüznek, pedig meggyőződésem, hogy a kütyüztést is be kell állítani a lélekmentés szolgálatába” – tette hozzá végül Györi János Sámuel.

■ BALCZÓ MÁTYÁS

Isten a hegyen, ember a hóban

Magyarország, Budapest, Buda, Margit körút. Hideg eső esik. Érezni rajta, hogy már nagyon hó szeretne lenni, de ehhez a levegőnek még alább kéne adnia néhány fokot. Sötét is van. Villamos dübörög el mellett, ideges autós dudál, a házak falaira mentőautó villogója vet pi-

szert a vágyott nyugalom, a városi zaj feletti béke világába visz. A busz már elindult a megállóból, de a sofőr észreveszi néhány méteres sprintemet, és „légyszí, állj meg, vedd fel!” jelentésű integetésemet látva megszán. Az ajtó nyílik, lehuppanok egy ülésre, és bár ez csak egy

hány perccel korábbi nagyvárosi zavart. A lentről indult folyamatos változás történik a hegytetőn, amikor a Normafánál utamra bocsát a busz. Egy másik világban találok magam. Csak a csend hallatszik, s egy köszöntés, amelyet a lelkeimmel hallok: Isten hozott.

Jó itt nekem. Jó ilyen élénken megélni, hogy az élet nem csak annyi, amennyit a hétköznapiakban látunk, hallunk, felfogunk. Jó arra gondolnom, amikor a szentgotthárdi gyülekezetben egy téli istentisztelet alkalmával Jézus mindenem áthatoló szeretete ebben a rövid megállapításban öltött testet bennem: jó itt nekem. Hitre jutva, hitemet a gyülekezet közösségében gyakorolva, de szerény bibliaismeretem mellett akkor még nem tudtam, hogy Péter szinte szó szerint ugyanezt mondta, amikor Jakab és János társaságában tanúja lehetett Jézus megdicsőülésének, ahogyan a Tábor-hegyen a szemük láttára elváltozott. *„Ruhája olyan tündöklő fehér lett, amelyet a földön ruhafestő nem tud fehéríteni. És megjelent nekik Illés Mózeszel együtt, és beszélgettek Jézussal. Péter megszólalt, és ezt mondta Jézusnak: Mester, jó nekünk itt lenni...”* (Mk 9,3–5)

Hogy milyen nekünk a földi világban lenni, abban, amelyet az ember zajossá, zavarossá, haragossá formált, az nagyban függ attól, sőt jórészt attól függ, hogy hisszük-e az Isten országát. Hiszük-e, és földi életünket úgy éljük, gondolatainkat, tetteinket ahhoz a lelket felszabadító bizonyossághoz igazítjuk-e, hogy Jézus kereszttáldozatával Isten helyet készített nekünk az ő országában.

Ahogyan a 21-es busz felvitt engem a behavazott Normafára, ahogyan a természet illusztrálásával megélhettem ezt a kis utazást két világ között, úgy áll nyitva előttünk is az Isten országa, amelynek kapujához Jézus Krisztus a kulcs, aki – mint ahogyan ott találjuk az idei bibliaolvasó *Útmutató* könyvjelzőjén is – azt mondja nekünk: *„Aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el.”*

■ – BALCZÓ –

FOTÓ: BALCZÓ MÁTYÁS

ros-kék fényt, a sziréna vészjósló hangja pedig végképp kellemetlenné teszi a téli estét. Minden, amit a szememmel látok, a fülemmel hallok, a bőrömön érzek, egyetlen rövid megállapításban ölt testet: nem jó most nekem itt. Szeretnék valahol máshol lenni, valahogy máshogy lenni. Valahol, ahol ezek a bántó érzetek békén hagynak.

Várhatok erre a nyugalomra, de kereshetem is. Ez az, így fogok tenni: keresni! Az egyre ömlő esőben, amennyire lehet, a járda fölé hajoló erkélyek alatt, a házak falához közel szaporázom lépteimet a Széll Kálmán tér felé, hogy felszálljak a 21-es buszra. Ami reményeim

busz, mégis azt érzem, hogy már most jobb nekem, mint néhány perccel korábban volt.

Lassan nekiveselkedünk a hegynek, ami a vágyott nyugalom egyre erősödő reményét serkenti bennem. Az Istenről elnevezett hegy tövében haladunk felfelé az úton. Az eső itt már meg-megadja magát, méterről méterre vált át egyre jobban havazásba. A hidegebb levegő szívet melengető módon tünteti el a pocsolyákat, a fekete aszfaltot, az utat és a járdát fehéren tisztává varázsolja. A Svábhegyre érve a gyönyörű látvány, az utcai lámpák fényét merengő derengéssel visszatükröző hótakaró el is feledteti velem a né-

Egy püspöki hagyaték kincsei

Túróczy Zoltán iratai Győrben

Tavaly év végén emlékeztünk meg Túróczy Zoltán halálának ötvenedik évfordulójáról. Egyházpolitikai szerepének megítélése talán a mai napig kissé ellentmondásosnak hat, ugyanakkor kétségtelenül a 20. század kiemelkedő formátumú evangélikus lelkészei közé tartozik, akit a gyülekezetek háromszor választottak meg püspöknek, s akit a politikai erő háromszor mozdított el hivatalából. Ötven év távlatából a megemlékezés már elsősorban nem az élő szemtanúk beszámolóira, hanem a róla és tőle fennmaradt írásos forrásokra támaszkodhat. Ilyen források számos helyen fellelhetők, ám leggazdagabb együttesük a győri Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjteményben őrzött hagyatéki anyag.

A Túróczy-hagyaték levéltárba kerüléséről nem maga Túróczy Zoltán, hanem elhunytja után a családtagjai intézkedtek. Az átadásra szánt iratokat gondosan átválogatták, alapszinten rendezték, s így kerültek be a győri gyülekezet levéltárába még az 1970-es években.

A későbbi évtizedekben az iratokat többen is gyarapították és ismét rendezték, elsősorban a Győrben szolgáló Kovács Géza és Tekus Ottó lelkészek. 2010-ben darabszintű jegyzék készült a teljes állományról, amely nagymértékben megkönnyíti azok munkáját, akik kutatni szeretnének az iratanyagban.

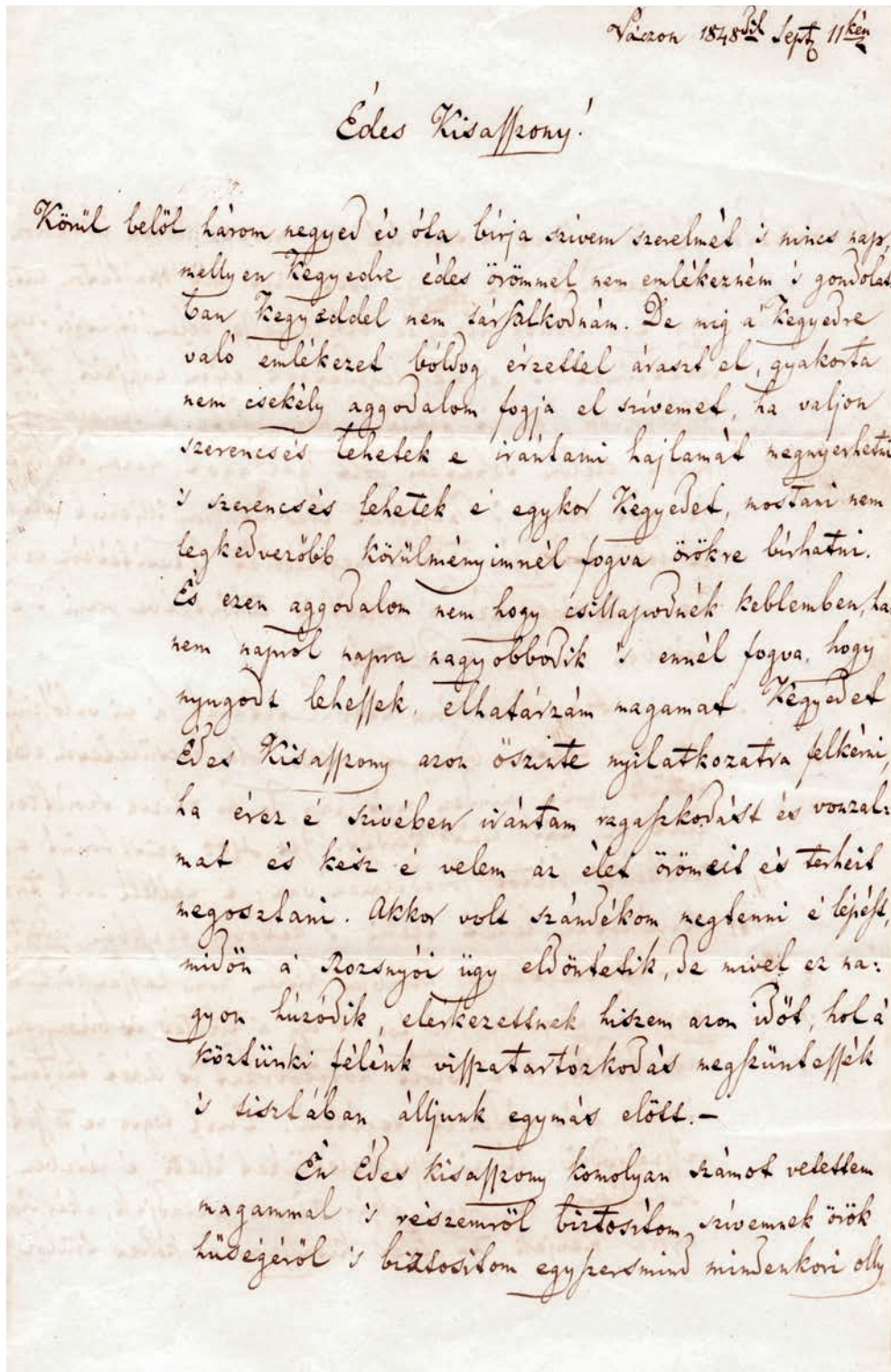
HAGYATÉK ÉS CSALÁDTÖRTÉNET

Túróczy Zoltán – mint a két világháború közötti időszakban oly sok értelmiségi – maga is kutatta családjának múltját. Különösen is édesanyjának felmenőire volt kíváncsi, akik több nemzedéken keresztül lelkészekként szolgáltak. Gyűjtötte a fellelhető adatokat és dokumentumokat dédapjára, a budavári gyülekezet egykori lelkészére, Bauhofer Györgyre (1806–1864), valamint nagyapjára, a Tiszai Egyházkerület egykori püspökére, Czékus Istvánra (1818–1890) vonatkozóan. Előbbivel kapcsolatban az időbeli távolság okán már csak néhány eredeti iratot tudott fellelni, ám nagyapjával kapcsolatosan komoly irathagyatékot sikerült összegyűjtenie.

Az általa megőrzött, így a saját hagyatékában fennmaradt Czékus-források közül különösen is figyelemre méltó két levelezési sorozat. Az egyik Czékus István leveleit tartalmazza, amelyeket Bauhofer Vilmához írt házasságkötésük előtt, illetve utána. A levelek különlegességét az adja, hogy ennyire személyes jellegű iratok nagyon ritkán kerülnek levéltárba, ezeket általában a családok őrzik tovább, s nem adják át. ►

PORTRÉ TÚRÓCZY ZOLTÁN RÓL. (KÉSZÍTETTE: LÚNSDORFF KÁROLY, 1957)

Czékus István levele későbbi feleségének (Vác, 1848. szeptember 11.)

Hasonlóan személyes levélváltást tartalmaz az az iratcsoport is, amely Karsay Sándor dunántúli szuperintendens Czékushoz írt leveleit foglalja magában. A fennmaradt írások egy hosszú és szoros barátság s ezen keresztül két család történetébe engednek betekintést, ám ezen túlmenően azért is becsesek ezek a dokumentumok, mert Karsay közéleti

és egyházpolitikai témákról is elmondja bennük a véleményét, de nem püspöki minőségében, hanem magánemberként.

TÚRÓCZY, A PRÉDIKÁTOR

Amikor a dunántúli gyülekezetek 1948-ban Túróczyt választották meg püspöküknek, az eseményről – többek között – a korábbi győri szolgatárs, Szabó József

dunánineni püspök is beszámolt egy cikk formájában, amelyben a következő módon vetette össze a nyugdíjba vonuló Kapi Béla és a frissen megválasztott Túróczy Zoltán személyét: „Nem hiszem, hogy püspök valaha is annyit levelezett volna, mint Kapi Béla, és nem hiszem, hogy püspök valaha is annyit prédikált volna, mint Túróczy Zoltán.”

E mondat igazságtartalma teljes mértékben visszatükröződik a ránk maradt hagyatékbán, hiszen a túlnyomó részét prédikációk, hitébresztő előadás-sorozatok, bibliaórákon elhangzott igemagyarázatok teszik ki. Számuk több ezerre tehető, s lefedik Túróczy Zoltán egész igehirdetői pályafutását a teológusként végzett korai szolgálatoktól egészen az 1960-as években elhangzott utolsó prédikációkig. Ezek egy részét az elmúlt évtizedekben ugyan publikálták, ám zömükben még nem közzétett iratanyagokról van szó. Ugyanakkor reménykedhetünk abban, hogy az elkövetkezendő években a Túróczy-prédikációk közkinccsé tételében is óriási segítséget nyújthat a néhány évvel ezelőtt országos szinten megindított Igehirdetés-felhő projekt.

LEVELEZÉSEK

A fennmaradt irategyüttesben számos értékes levelezés is ránk hagyományozódott a korábban említettekén kívül. Ezek közül érdemes kiemelni Gáncs Aladár leveleit, amelyek különösen őszintén tárják eléink egy hihetetlenül ügybuzgó és lelkes ifjú evangélikus lelkész belső vívódásait és azokat a nehézségeket, amelyekkel pályája során szembe kellett néznie.

Izgalmas olvasmányok Kutas Kálmán vagy Egyed Aladár Túróczyhoz írt levelei is. Az előbbieket különlegességét az adja, hogy Kutas számos versét is elküldte Túróczynak, így irodalmi munkássága is jól kidomborodik a levelezésen keresztül. Az utóbbi pedig elsősorban azért értékes, mert bepillantást nyerhetünk az Egyesült Államokban működő magyar evangélikus gyülekezetek mindennapjaiba. Ehhez kapcsolódóan rendhagyó módon a hagyatékbán még egy levélsorozat maradt fenn. Ezeket maga Túróczy írta 1965-ben, amikor öt hónapot töltött betegeskedő lánya és unokái mellett Chicagóban. Ott tartózkodása idején természetesen igyekezett végigjárni a magyar nyelvű gyülekezeteket is, s benyomásairól, tapasztalatairól részletesen beszámolt otthon maradt családtagjainak.

Túróczy Zoltán pályafutásával összefüggésben köztudott, hogy élénk kapcsolatokat ápolt finnországi evangélikus lelkészekkel, s az 1930-as évektől kezdődően óriási szerepet játszott a két evangélikus egyház kapcsolatainak élőbbé és szorosabbá tételében. Az aktív szolgálati évek alatt kötött barátságok természetesen a nyugdíjazása után is megmaradtak. Ezek emlékét őrzi a gyűjteményben több mint száz finn nyelvű levél, valamint egy fényképalbum, amely Túróczy finnországi élményeit dokumentálja.

Rövid írásom csupán egy-egy jellemző vagy éppen érdekes dokumentumcsoport felvillantására vállalkozhatott a rendkívül gazdag, harminchét doboznyi irathagyaték kapcsán. Ám soraimmal nem is a részletekbe menő bemutatás, sokkal inkább a figyelemfelkeltés volt a célom, remélve, hogy akár e sorok olvasása nyomán lesznek vállalkozók, akik érdekesnek tartják a püspök életének, munkásságának egy-egy aspektusát részleteiben is kibontani, s ennek eredményeképpen – akár már a közeljövőben – újabb értékes tanulmányokkal, publikációkkal bővíthet a Túróczy Zoltán szerepével foglalkozó irodalom.

■ VILÁGI DÁVID

A szerző levéltáros, a Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjtemény vezetője

502.
 Kedves barátom!
 Kedvesen leírt nekem eljegyzésed lap, mely kiválóbb salá-
 dnak körében érintetlenül érkeztél meg. Tisztelettel
 fogadom a te és feleséged iránti szeretettel. – Mára már
 csapnivalóan gyorsan kívánom. – Mára már kívánom
 örömeimre tekintve, ahánykorra pedig én is szeretnék
 tartani. Legyen a te iránti szereteted is, akár ily szer-
 dek között is szeretlek. –
 Próbáld a mulat kitérni nálam vele. Türelemmel, hogy
 Aug. dejen töltsd ki irántad, körölköz pedig ker. gyülekezet
 Ez utóbbiak mi nyitandak Aug. 18. közege vanjuk. –
 Péter Mihály derék feljegyzésed Jul. 17. emekül eljött.
 éret korában. –
 Egy régi eseményemről rovan-le az ide mellette
 kimutatással, melyet megfogtam a családi fényképeim.
 Emlék napra feljegyzésed meg. –
 A te iránti irántad 13 napon át szeretlek kény-
 esed, hogy elmondd kiderül kiderül írásod
 utáni. Egy az ide elhalasztott nap csak irántad
 jóvalam Prágia irántad irántad de Prágia meg-
 létezi együttel is korában megyek-le Prágia
 hogy akadai irántad irántad. –
 Tegnap töltsd ki irántad irántad irántad
 or. tegnap töltsd ki irántad irántad. Kérlek fia volt az irántad
 irántad irántad irántad.
 Szeretlek irántad irántad irántad
 megyek Jul. 24. 88. híved
 Karsay

Karsay Sándor levele Czékus Istvánhoz (Győr, 1880. július 24.)

Csoportkép 1931-ből – balról jobbra: Szabó József, Túróczy Zoltán, John Nelson Christananda indiai misszionárius, báró Podmaniczky Pál

Reménytelenségből a reménybe

Kiállítás a gyermekmentő vonatok utasairól

Úti cél: remény címmel izgalmas, tárgyi emlékekben és eddig el nem mondott történetekben gazdag kiállítás várja a látogatókat március 27-ig a Budapesti Történelmi Múzeum Vármúzeumában a két világháború közötti nemzetközi gyermekvonat-akcióról. A Raffay Sándor evangélikus püspök útra bocsátó áldásával elindult első gyermekmentő vonatot követő akcióban számos evangélikus család is érintett volt, és sokan a mai napig őrzik az ezzel kapcsolatos tárgyakat, fotókat, dokumentumokat.

FOTÓ: MÜLLNER JÁNOS / BTM KISCELLI MÚZEUM

Hollandiából hazaérkezett gyerekek 1921 szeptemberében

Ünnepélyes keretek között gördült ki százket évvel ezelőre a Keleti pályaudvarról száz kis utasával az első gyermekvonat. A peronon álló szülők egy ismeretlen, gazdag nyugati országba, vadidegen emberek közé kényszerültek küldeni legföltettebb kincseiket. A kalandvagyától fűtött kiskamasztól a síró, megrémült kisebbekig sokan helyet kaptak a vonat utasai között.

Az első világháborús vereség, majd az azt követő forradalmak súlyos politikai, gazdasági és társadalmi válságba sodorták Magyarországot. Az állandósult élelmiszer- és nyersanyaghiány, az ellátási gondok, a társadalom elszegényedése 1919 végére vált a legsúlyosabbá. Ehhez járult még hozzá a megszállt, majd a trianoni békediktátumot követően Magyar-

országtól elszakított területekről érkező menekültek tömege.

A válságos időszak a gyermekek számára jelentette a legnagyobb megpróbáltatást. Ezt ismerték fel különböző magyar és külföldi szervezetek, magán-személyek és egyházak. Az összefogás eredményeképp született meg az a több európai országot érintő segélyprogram, a gyermekvonat-akció, amelyet a Budapesti Történelmi Múzeum legújabb időszaki kiállítása bemutat.

1920 és 1930 között mintegy hatvan-ezer gyermek kapott lehetőséget a kint tartózkodásra és a háború utáni testi-lelki felépülésre. Általában néhány hónapot töltöttek a befogadó országokban, de a nemzetközi kutatócsoport becslése szerint nagyjából tíz százalékuk kint is maradt.

„A szeretet babonás portéka. Akivel jót teszünk, azt megszeretjük, pusztán azért, mert jót teszünk vele. Folyton látni akarjuk őt, hogy eszünkbe hozza áldozatunk boldogító emlékét. [...] Gyermekeink jártak itt, akik rongyaikkal, sápadtságukkal, riadt nagy szemükkel beszéltek helyettünk. Bámulatós államférfiak a gyermekek. Ajánlom a népeknek, hogy így próbáljanak barátkozni. Ne a felnőttek találkozzanak. Azok már romlottak, s olyan közönségesek, mint maga az élet. Cseréljék ki gyermekeiket, vegyék magukhoz kölcsönösen azoknak a népeknek gyermekeit, melyeket ellenségüknek vélnék. Általuk majd megismerik egymást. Ha látják ezeket a kisembereket, amint esznek, amint kacagnak, amint félnek a sötétben, vagy amint betegen, lázasan a torkocskájukra mutogatnak, rájönnek arra, amire bölcseik eddig nem tudtak rájönni, hogy a mások gyermekei hasonlítanak a mi gyermekeinkhez, hogy mi is fölöttébb hasonlítunk egymáshoz, s hogy általában valamennyien testvérek vagyunk” – írta Kosztolányi Dezső úti jegyzetében Hollandia kapcsán, amely (Belgium mellett) a legtöbb szegény sorús magyar gyermeket fogadta be.

Az idézet – találkozunk vele a látogatás kezdetén és a beharangozó videóban is – egyúttal hűen tükrözi azt is, hogy a nemzetközi gyermeküdvözlés jóval több volt pusztán segélyakciónál. Komoly barátságok, éveken át tartó kapcsolatok születtek a gyermekvonatoknak köszönhetően. A részt vevő magyar gyermekek közül soknak egész életükre meghatározó élményt jelentett a kint töltött idő. Számos olyan művészlőről (F. Györfly Anna, Petrich Kató, Heller Andor, Karády Katalin), a tudományos, egyházi és kulturális élet fontos szereplőiről (Bibó István, Regőczy István) tudunk, akiknek a későbbi pályáját meghatározták a befogadó országban szerzett élmények. A kiállítás ezt a témát járja körül a történelmi kontextus és az egyéni életutak bemutatásán keresztül.

A gyermekvonatok történetéről, társadalmi-kulturális vetületéről az *Evangélikus Élet* magazin 2020. február 16–23-i 5–6. számában írtunk bővebben.

■ E. É.

A BTM Vármúzeum (Varmuzeum.hu) *Úti cél: remény – A nemzetközi gyermekvonat-akció a két világháború között* című időszaki kiállítása március 27-ig tekinthető meg a Budavári Palota E épületében.

Ha felnéznénk, láthatnánk

Jézusról szól a Ne nézz fel! című film?

Sokan sokféle kritikát írtak már Adam McKay amerikai rendező világvégé-katasztrófafilmmjéről; kivesézték a hibáit, rámutattak a téma fontosságára és aktualitására. A Netflix internetes médiaszolgáltató kínálatának Ne nézz fel! című új drámájáról gondolkodva én most a keresztény hitünk szempontját helyezem előtérbe.

„És jelek lesznek a napban, a holdban és a csillagokban, a földön pedig a tenger zúgása és háborgása miatt kétségbeesnek a népek tanácsstalanságukban. Az emberek megdermednek a félelemtől és annak sejtésétől, ami az egész földre vár, mert az egek tartóoszlopai megrendülnek. És akkor meglátják az Emberfiát eljönni a felhőben nagy hatalommal és dicsőséggel. Amikor pedig ezek elkezdődnek, egyenesedjete fel, és emeljéte fel a fejeteke, mert közeledik a megváltásotok” – mondja Jézus (Lk 21,25–28).

A film nézésekor végig ez az igazsákszó motoszkált a fejemben: „...emeljéte fel a fejeteke, mert közeledik a megváltásotok...” Ez számomra kísértetiesen összecseng a száznegyvenöt perces amerikai szatírában oly sokszor elhangzó felszólítással: „Nézz fel!”

Nézz fel! Hiszen ott láthatod már az égen azt az aszteroidát, amely heteken belül el fogja pusztítani a Földet. A két csillagász főszereplő először csak tudományos érvekkel, később már kétségbeesetten ordítva próbálja meggyőzni a körülötte élő embereket, hogy hamarosan mindenki meg fog halni, ha sürgősen nem tesznek valamit a katasztrófa elkerüléséért. A legtöbb ember, politikusok, újságírók, techguruk azonban ahelyett, hogy felnéznének, saját életüket, politikai érdekeiket, problémáikat tekintik előrébb valóknak. Sőt nemcsak hogy nem vesznek tudomást a fenyegetésről, hanem még hergelik is az embereket: „Ne nézz fel! Nem is létezik aszteroida, ez csak összeesküvés-elmélet, nincs itt semmi baj!”

Amellett, hogy a groteszk jelenetek szinte mindegyikéből ráismerhetünk a saját életünkre – amely, ha belegondolunk, sokszor legalább annyira groteszk, mint a film –, nem tudtam nem az idézett igazsákszóra gondolni közben. Ez a film akár Jézusról is szólhatna. Hiszen sok esetben Jézus is éppen ennyire eredménytelenül

próbálja megtérésre hívni, felébreszteni az embereket, mint a filmbeli tudósok.

Az Újszövetségben számos helyen olvashatunk arról, hogy a Jézussal találkozót

JELENETFOTÓ A NE NÉZZ FEL! (DON'T LOOK UP!) CÍMŰ FILMBŐL.

emberek, sőt még a tanítványok sem értik igazán, miről beszél Jézus. Nemegeyszer csak utólag jönnek rá, hogy mit is jelentett egy-egy példázata. Mások pedig meg sem próbálják megérteni, elutasítással, közönyvel, ellenségesen fogadják a tanítását.

A Ne nézz fel! (Don't Look Up!) című film – amelynek nem mellesleg világsztárok a főszereplői: Meryl Streep, Leonardo DiCaprio, Cate Blanchett, Jennifer Lawrence – arra is rámutatott számomra, hogy az igazság időnként az orrunk előtt van, és a mi hibánk, ha nem oda nézünk. Ez lehet valóban a klímakatasztrófa vagy épp a koronavírus, lehetnek a saját életünkben jelen lévő, szőnyeg alá söpört igazságok: a kapcsolataink kiüresedése, a magányosságunk, az életünk értelmetlensége vagy éppen a legnagyobb igazság, amellyel mindannyian félünk szembenézni: egyszer mi is meg fogunk halni. Félnéznünk, lenéznünk, átnéznünk rajta. Ha valami, akkor ez az igazi bűn, amelyet elkövethetünk. Mindenféle pótlékokat keresünk, mint a film szereplői: hatalommal, pénzzel, szeszszel, alkohollal, pozitív gondolkodás-

sal próbáljuk elterelni a figyelmünket az igazságról. Úgy képzelem, hogy időnként Jézus is az arcunkba kiáltja az igazságot az életünkkel kapcsolatban, hogy felébresszen, felrázzon, végre cselekvésre késztesse minket, mi mégis elfordítjuk a fejünket, és inkább a tagadást választjuk.

Pedig ha felnéznénk, és szembesülnénk az igazsággal, akkor azt is meglátanánk, hogy ami közelít felénk, az nem

kizárólag katasztrófa – hanem egyben a megváltás is. Mindannyian félünk a világvégétől, a szenvedéstől, szereteteink elvesztésétől, a haláltól. Jézus mégis azt mondja, hogy az nem a vég, hanem éppen hogy a kezdet. Hiszen utána színről színre fogunk találkozni vele, és ahogy a Jelenések könyvében olvassuk, maga az Isten lesz velünk. Letöröl minden könnyet a szemünkről. Nem lesz többé halál, sem gyász, sem jajgatás, sem fájdalom (Jel 21,4).

Befejezésként pedig álljon itt az egyik – egyébként evangélikus – szereplő szájából a film végén elhangzó imádság: „Uram, mindenható Teremtőm, légy kegyes hozzánk, még ha büszkék is vagyunk. Bocsáss meg, még ha kételyek is gyötörnek. De a legfontosabb, Uram, kérjük, hogy szeress minket, és támogass ezekben a sötét időkben. Bármilyen vár ránk... Isteni fényed adjon nekünk bátor szívet és erőt az elfogadáshoz. Ámen.”

■ KOVÁCS BARBARA

Az írás eredetije a Kötőszó evangélikus közéleti blogon jelent meg január 7-én.

Színpadon megelevenedő csodák

Az aranyecset című verses–zenés családi mesejáték ősbemutatója

Idén országsszerte centenáriumi programsorozattal emlékeznek Nemes Nagy Ágnes Kossuth-díjas költőre, műfordítóra, esszéíróra és pedagógusra születésének századik évfordulójának alkalmából. Az 1922. január 3-án többgenerációs református lelkészcsaládba született irodalmi személyiség egyik legismertebb művét, Az aranyecset című verses mesét a Zichy Szín-Műhely vitte színpadra verses–zenés családi mesejáték formájában. A január 14-én bemutatott darabhoz az evangélikus Szitha Miklós Liszt-díjas ütőhangszeres művész komponált zenét.

„Az aranyecset egy felemelően szép példázat minden korosztály számára a 20. század egyik legjelentősebb költőnőjétől. Élvezetes, fordulatos, magával ragadó mese ez, a mese szó legnemesebb értelmében, hiszen a történet valóban mindenkit elvarázsol” – olvashatjuk a főváros VI. kerületében található és az előadásnak otthont adó Ószín Teátrum honlapján.

A kínai népmese alapján írt verses meseregény főhőse Szádeli, az árva kisfiú, aki rőzszeszedéssel tartja el magát. Minden vágya az, hogy festő lehessen.

Egy nap felbukkan nála egy öregember, aki egy aranyecsettel ajándékozza meg. Az ecsetnek azonban varázsereje van: bármit fest vele Szádeli, az megelevenedik – nem meglepő, hogy futótűz-gyorsasággal híre megy a csodának. Hamarosan nemcsak falujának szegényei állnak sorba, hogy megkérjék: fessen számukra például új szerszámot a törött helyett, új ruhát az elszakadtért cserébe, de a kapzsi földesúr, sőt maga a kegyetlen császár is részesülni akar az aranyecset csodájában. Szádeli azonban csak a rászorulókön segít, a gonoszok eszén pedig túljár.

FOTÓ: NAGY ANIKÓ MARIÁ

A Léner András rendezte egyórás előadásban Illés Dániel játssza Szádelit, míg Fekete Linda és László G. Attila az összes többi szereplőt jeleníti meg. A színészek zseniális játékát remekül kiegészíti a Szitha Miklós ütőhangszeres művész – nem mellesleg gödöllői evangélikus gyülekezeti tag – által komponált, magával ragadó zene. A Talamba ütőegyüttes egyik alapító zenészét a bemutató után kérdeztük.

– Mennyi idő alatt született meg a darab zenéje?

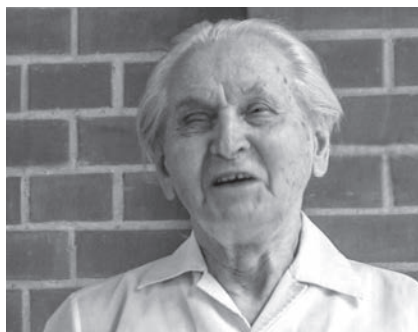
– Összesen körülbelül két hónapot vett igénybe. Mielőtt megkezdődtek a próbák, kéthetes előkészületben felvázoltam néhány témát és dallamvázlatot. A hathetes próbaidőszakban, a közös próbák során aztán ezeket tovább alakítottam, illetve a kialakuló jelenetekhez megírtam a végleges zenét.

– Családi előadás lévén a bemutatón a nézőközönség több mint fele kisgyermek volt, akiket láthatóan sokszor elbűvöltek a felhangzó dallamok. Áruljon el egy zeneszerzői kulisszatitkot! Hogyan dolgozott: addig olvasta a szöveget, amíg szinte fejből tudta már, és olvasás közben lejegyezte a kézirat ihlette dallamokat, vagy inkább a rendezői, díszlettervezői koncepció befolyásolta a zeneírását?

JELLENFOTÓ: AZ ARANYECSET CÍMŰ MESEJÁTÉKÓL – FOTÓ: ZICHYSZÍN-MŰHELY, HU

Egy versmisszionárius emlékezete

FOTÓ: BODA ZSUZSA

– Mindkettő igaz. Az első olvasatra sok téma, zene született meg a fejemben, amelyeket utána már csak le kellett írni és meg kellett hangszerelni. De a rendezői utasítások alapján is születtek vagy épp átalakultak egyes zenedarabok.

– **Milyen sorrendben kerültek a kotapapírra a jelenetek kísérezenei?**

– Alapvetően a szöveget előlről kezdve és benne folyamatosan haladva írtam, de előfordultak „ugrások” is. Több zenei szimbólum, utalás is van a zenében, amelyek csak úgy tudtak megszületni bennem, hogy a teljes szövegkönyvet végigolvastam.

– **A darab zenei hangzása nagyon változatos. Lehet tudni, hány hangszer szólal meg benne?**

– Huh, nem számoltam meg. Sok. Vanak vonósok – hegedű, cselló, bőgő, sőt vonószekker is –, rezek: trombita, kürt, harsona, tuba, ezenkívül például gitár, furulya és természetesen sok ütőhangszer, illetve elektronikai effektek.

– **Ezek szerint nem valódi hangszerrel készült a zenei felvétel.**

– Sajnos nem, hanem úgynevezett samplermintákkal. Nekünk, zeneszerzőknek minden darabnál nagy vágyunk a teljes élő hangzás. Ennek sajnos szinte mindig anyagi akadályai vannak. Az *aranyecset* című darabnak körülbelül kétfélmillió forintba kerülne az élőzenei felvétele. Ennek ellenére nagyon szeretnénk, hogy egyszer ez is sikerüljön.

– **Mit mondana el olvasóinknak a darabbal kapcsolatban?**

– Szeretném ajánlani mindenkinek! Nekünk, alkotóknak az a feladatunk, hogy egy ilyen hatalmas magyar kulturális értéket, egy ilyen remekművet, mint *Az aranyecset*, a saját eszközeinkkel minél közelebb tudjunk vinni a közönséghez. Hogy hatást érzünk el. Hogy a nézőt ne hagyja hidegen a darab, hanem gondolatokat ébresszen benne. De mindenekelőtt az a cél vezérelt, hogy megőrizzük és népszerűsítsük Nemes Nagy Ágnes művészetét.

■ BODA ZSUZSA

Öt éve nincs már közöttünk a versírást versmisszióknak nevező Pecznyík Pál (1919–2017). A Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület oszlopos tagja 1943 óta szolgálta a közösséget. A vele készült, az *Evangélikus Élet* 2011. június 5-i számában megjelent interjú részleteivel idézzük fel hitre jutását és szolgáló életét.

„Kiskőrösön születtem evangélikus iparoscsaládban, konfirmáltam is, de huszonhárom éves koromig nem éltem Isten útmutatása szerint. Apám korán, harminckilenc évesen halt meg, anyám fiatalon, öt gyerekkel maradt özvegyen. Tizenhét évesen én lettem a családfenntartó. Nagy próbatételek voltak az életünkben, sokat nélkülöztünk.

PECZNYÍK PÁL

SZABADTÉRI TRÓN!

*Volt egy szabadtéri trón a Golgotán,
azon három kereszt, túl város falán.
A három keresztén három rab feszült,
s a légben imádság, káromlás vegyült.
Jézus keresztje állt a trón közepén,
Jézus függött azon, szabad legyek én.
Minden bűnös bűnét átvállalta ő,
áldozati Bárány volt a drága fő!
Bűnünk büntetése volt a szenvedés,
az szorította őt, mint szőlőt a prés!*

A Sztéhlo Gábor alapította nagytarcsai Tessedik Sámuel Népfőiskolán végeztem el egy öt hónapos kurzust 1942 őszén. Itt találkoztam Kozma Ferenc diakónus testvérrrel, aki elhívott a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesülethez. Nagyon sokat kaptam ebben a közösségekben. Itt kezdtem el a Bibliát olvasni, itt tanultam meg imádkozni, és egy olyan testvéri közösségbe kerültem, amelyben igazán otthon éreztem magam.”

✱

A halálról így nyilatkozott Pecznyík Pál: „A halál egy elválasztó vonalat jelent a számomra, egy küszöböt, amelyen majd átlépek az örökkévalóságba... Persze aki nem hisz Istenben, az fél. De aki már ismeri az Istent, az nem fél. Én tudom, hogy hazamegyek. S vágyom is rá. Én abba a csodálatos új Jeruzsálemba, az aranyutcák városába vágyom, ahol örökre Jézus közelében lehetek. Fáj, hogy sokan nem törődnek ezzel a kérdéssel, pedig csak a halálunkig van lehetőségünk eldönteni, hogy a széles vagy a keskeny úton akarunk-e járni. A verseimben is ezt az üzenetet szeretném továbbadni: Krisztussal üdvösség, nélküle kárhozat.”

*Azt a szabadtéri trónt jól ismerem,
azon fiát adta értem Istenem!
Nemcsak értem, hanem minden emberért!
Létrehozott csodás, egyszeri cserét!
Urunk nem tört pálcát bűnösök felett,
új életet adott, szennyes, rút helyett!
Hála, nem hiába hullt a drága vér,
szent pecsét az: minden hívő életén!
Ilyen útlevelemmel mennybe térhetünk,
s Atyánk előtt zenghet hálaénekkünk.*

Jézus halála és feltámadása a fókuszban

CHARLES-ANDRÉ VAN LOO: FELTÁMADÁS (1734)

A keresztény templomok képi világa évszázadokon keresztül messzemenően Jézus keresztyére és feltámadására koncentrált. Vannak persze olyan középkori üvegablakok is, amelyek Jézus életét ábrázolják több jelenetben. Azonban már ezeken is feltűnik, hogy a születéstörténet és esetleg a gyermekkor ábrázolása mellett messzemenően a passiótörténetre, valamint Jézus feltámadására és mennybemenetelére összpontosítanak.

Még egyértelműbb ez az oltárok képi világában. Amennyire sokoldalú a megformálásuk, annyira egyértelműen Jézus utolsó vacsorája, keresztre feszítése és feltámadása áll gyakran a középpontban. Ezt a történetet jeleníti meg minden keresztény istentisztelet a bűnvallás és a kegyelemhirdetés folyamatában, és

mindannyiszor, valahányszor az oltárnál az eucharisziát ünneplik, megemlékeznek arról, hogyan szerezte Jézus az úrvacsorát – amit az oltár ábrázol, legtöbbször a predellán.

E képi világ fejlődése fokozatosan alakult, azonban kezdettől fogva tudatos volt, hogy a Krisztus-hitvallásban a keresztség és a feltámadás a lényeg. Az Újszövetség egy korai szövege, az a himnusz, amelyet Pál valószínűleg egy régebbi forrásból vett át a *Filippi levélbe*, különösen egyértelművé teszi ezt. Ezt mondja Krisztusról: „...Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóvá lett, és emberként élt; megalázta magát, és engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért fel is magasztalta őt Isten mindenek fölé, és azt a nevet adományozta neki, amely minden névnél nagyobb, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, menyeeiké, földieké és föld alattiaké; és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.” (Fil 2,6–11) De az evangéliumok,

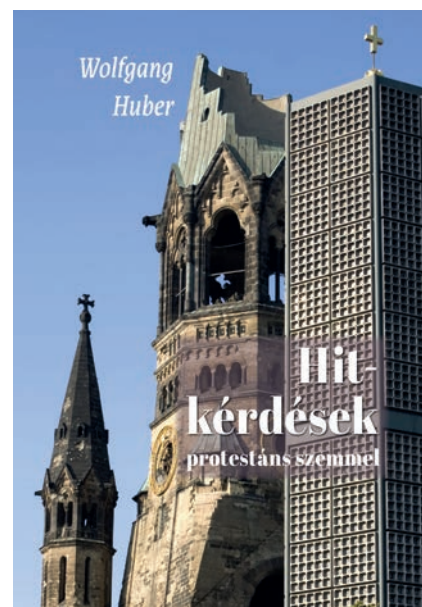
amelyeket a páli levelekhez képest csak később rögzítettek írásban, úgyszintén kezdettől fogva a keresztség és a feltámadás fényébe állítják Jézus útját.

Meggyőzően mutatja be ezt Joseph Ratzinger a Jézus-könyvében Jézus keresztsége, azaz azon esemény kapcsán, amely megelőzte a nyilvános működését. A bűnbánathoz hozzátartozik a bűn megvallása. Ezért mondja Keresztelő János Máté evangéliumának tudósítása szerint: „Nekem volna szükségem arra, hogy megkeresztelj, és te jössz hozzám?” Jézus így válaszol: „Engedj most, mert így illik minden igazságot betöltenünk.” (Mt 3,14–15) Jézus magára is érvényesnek tekinti Keresztelő János megtérésre hívó szavát, és aláveti magát a megtisztító fürdőnek – már ebben is megmutatja a bűnösök-

kel való szolidaritását, és világossá teszi, hogy utat akar nyitni számukra egy új kezdethez.

Aki már ezen a korai helyen felfigyelt arra, hogyan határozza meg a keresztség és a feltámadás az evangéliumokat, az folyamatosan újabb bizonyítékokra bukkan. Természetesen idetartoznak Jézus jövendölései a szenvedéséről, amelyek az életét a halál várása felől határozzák meg (Mt 16,21; 17,22–23; 20,17 k. és a párhuzamos helyek). Amíg ezek a bejelentések a kereszthalálára utalnak, a megdicsőülés története már a feltámadására irányítja a figyelmet: arca fénylett, mint a nap, öltözete pedig fehéren ragyogott, mint a fény, és egy felhőből, mely beborítja őket, megszólal a hang: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, őt hallgassátok!” (Mt 17,5) Az esemény lezárását a félelemtől való megszabadítás jelenti, csakúgy, mint a feltámadás alkalmával.

■ WOLFGANG HUBER

Részlet Wolfgang Huber *Hitkérdések protestáns szemmel* című kötetéből. Luther Kiadó, Budapest, 2021. A Luther Kiadó könyvesboltjában és webáruházában (Lutherkiado.hu) kedvezményes áron, 3420 forintért vásárolható meg

A túloldalon nyílik

GASTON LA TOUCHE: AZ UTOLSÓ VACSORA (1897)

„Közeledett a páska ünnepe, és Jézus tudta, hogy eljött az ő órája, amelyben át kell mennie e világból az Atyához. Szerette övéit e világban, szerette őket mindvégig.” (Jn 13,1)

Nem értem, miért nem működik. Hosszú percek óta állok a konyhaasztal mellett, és küszködöm egy paradicsomkonzervvel. Az igaz, hogy olasz, de külsőre pont olyan a doboz, mint az összes többi. Sem átmérőben, sem vastagságban nem különbözik, mégsem akarja vinni a konzervnyitót. Eddig mindig sikerült. Rádadásul ez egy spéci eszköz, amely éles peremet sem hagy, sőt vissza is helyezhető a levágott tető. Nem értem, miért nem működik. Elforog, nem szorul rá, csak lazán körbetekerem, ha jól számolom, már legalább hetedszer.

Végigkutatom a fiókot, hátha találok benne valami hatékonyabb eszközt. Késsel mégsem akarok rátámadni, pedig a nagy még lehet, hogy alkalmas is lenne. Hegyes is, éles is, de aztán eszembe jut az évekkal ezelőtti, a gyerektáboraink miatt elvégzett vöröskeresztes tanfolyam, ahol a vizsgatételelem így hangzott: „Az egyik kollégája nagykéssel próbál a teakonyhában kibontani egy konzervet. Elvágja a csuklóját, amely vérzik. Mit tesz?”

Először is megígértem a vizsgáztató mentőtisztnek, hogy soha nem fogok tá-

borozó kiskorút a konyhába engedni, másodszor soha nem engedem azt sem, hogy a nagykés közelébe kerüljön. Harmadszor, bár esélytelen lesz az előző két pont miatt, ellátom a szúrt vagy vágott sebet annak megfelelően, hogy vénát vagy artériát ért a sérülése. A paradicsomkonzervre, a nagykésre és a csuklóm vénáira pillantva úgy döntöttem, hogy talán mégsem ez lesz a legjobb megoldás, hacsak nem akarom a megszerzett tudást magamon gyakorolni.

Végül hosszú percekig gyötörtem a bádogot egy régi nyitóval. Életlen volt, nehézkesen ment, de legalább biztonságosan, leszámítva az ujjamon sajgó vízhozólyagot.

A püré az ebédbe került, az üres doboz pedig a szemétesbe. Ahogyan a csap alá tartottam, hogy kiöblítsem, hirtelen elfogott az a bizonyos „wow”-érzés. Az őszinte, ámulattal teli rácsodálkozás – elsősorban a saját esendőségemre, mert a doboz alján ott volt az a bizonyos fül, amelyet felpattintva és meghúzva könnyedén kibonthattam volna a konzervet.

Szenvedtem, küszködtem, bosszankodtam, nem értettem, fájdalmat, sebet szereztem, pedig annyira egyszerű volt – csak éppen a túloldalon nyílt.

Jézus tudta, hogy hamarosan eljön az óra, amikor elhagyja tanítványait. Az utolsó vacsorára készültek, és annyiszor figyelmeztette, készítette őket erre az éjszakára! Elfogják, halálra adják, szenvedni fog és meghal a kereszten, hogy beteljesedjen a prófécia. Elképzelem, ahogyan a tizenkettő sokadszorra is csendben vagy összesúgva hallgatja őt. Ahogyan Simon felháborodva bizonygatja, hogy ez nem történhet meg soha! Tudják, számíthatnak rá, hogy Jézus eltávozik ebből a világból, mégis, amikor megtörténik, csüggednek, szenvednek, bosszankodnak, nem értik, hogyan történhetett mindez. Miért nem tett Isten csodát? Miért nem mutatta meg hatalmát?

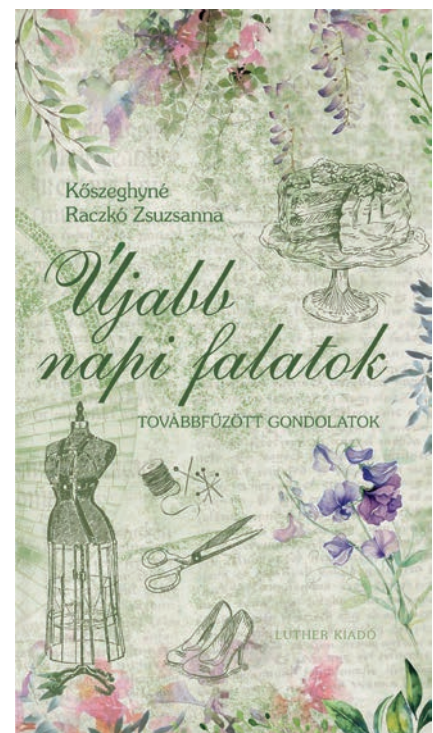
Vajon hányszor ültünk, és hallgattuk csendben az ige szavát? Hányszor hallottuk, olvastuk a húsvéti csodát, a feltámadást? Hányszor szólt hozzánk a reménység szava, hogy van örök élet, és van mennyország? Mégis küzdünk a földi életünkkel. Próbáljuk megérteni a szenvedés, a betegség értelmét, célját. Próbáljuk kibon-

tani az életünket, megfejteni, kik és miért vagyunk, mi az utunk, és hova tartunk, de sokszor nem értjük, bármennyire is igyekszünk.

Nem értjük a nehézséget, az akadályt. Nem értjük a kudarcokat, a pofonokat. Nem értjük a szenvedést, a veszteséget, a betegséget, a halált, de próbáljuk feszegetni, rájönni, kibontani a magunk eszével, erejével. Sebeket szerzünk, küszködünk, újabb és újabb eszközt, választ keresünk, fájdalmat viselünk, könnyezünk, és mégsem értjük, mi Isten terve, szándéka velünk.

Aztán amikor végleg feladnánk, megértjük: rossz helyen kerestük, mert a túloldalról nyitható. Nem itt van az életünk célja, értelme, ahonnan mi feszegetjük és akarjuk, hanem a másik oldalon, az Örökévalónál. Nem ez az otthonunk, hanem az, amelyet Isten készít számunkra. A túrésnek, a szenvedésnek, a betegségnek, a halálnak, az elengedésnek csak akkor van értelme, ha hiszem, hogy van több, van jobb, mint a földi élet. Van tökéletes boldogság, amelyet itt, bármennyire is küszködjek, sosem érek el, de hiszem, hogy egyszer ott, a túloldalon minden értelmet nyer.

■ KÖSZEGHYNÉ RACZKÓ ZSUSZANNA

Részlet Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna Újabb napi falatok című könyvéből. Luther Kiadó, Budapest, 2021. A kiadó könyvesboltjában és webáruházában (Lutherkiado.hu) kedvezményes áron, 2720 forintért vásárolható meg

ÁLLÁSPÁLYÁZAT IGAZGATÓI MUNKAKÖRRE

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma újra pályázatot hirdet az egyház fenntartásában működő országos intézmény, az Evangélikus Országos Gyűjtemény intézményvezetői (igazgatói) munkakörének betöltésére.

1. Az intézményvezetői munkakör betöltésének feltételei:

- felsőfokú (MA) szakirányú (pl. levéltáros-, könyvtáros- vagy művészettörténész- stb.) végzettség;
- minimum ötéves, közgyűjteményben végzett szakmai munka;
- tárgyalóképes angol- vagy németnyelv-ismeret;
- lelkészi ajánlás a pályázó gyülekezeti lelkészétől;
- büntetlen előélet.

2. Előnyt jelent a pályázat elbírálásánál:

- tudományos fokozat (PhD);
- valamelyik közgyűjteményi területen végzett vezetői tevékenység;
- angol vagy német nyelvből középfokú, C típusú általános nyelvvizsga;
- a három gyűjteményi ág (könyvtár, levéltár és múzeum) integrált működésében való jártasság;
- a digitalizációban és az adatbázisok kezelésében való jártasság;
- evangélikus egyházismeret.

3. Elvárt kompetenciák:

- kiváló együttműködési készség;
- kiváló problémamegoldó és kommunikációs készség;
- az innovációra, a változásokra és azok érvényesítésére való fogékonyság;
- stratégiai gondolkodás.

4. A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a) a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolást;

- b) a pályázó önéletrajzát, részletes szakmai önéletrajzát (publikációs listával vagy MTMT-link megadásával) és külön a motivációs levelet;
- c) az intézmény vezetésére vonatkozó, hosszabb távú (öt-éves) szakmai programot;
- d) az intézmény működtetésével kapcsolatban a gazdálkodásra és a humánerőforrás-menedzsmentre vonatkozó tervet [a c) és d) ponthoz a fenntartó a pályázóknak konzultációs lehetőséget biztosít];
- e) nyilatkozatot a személyes adatok kezelésére vonatkozóan (a pályázó hozzájárul személyes adatainak a pályázattal összefüggő kezeléséhez).

5. A foglalkoztatás jellege: teljes munkaidő.

6. A munkavégzés helye: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Bérezés: az intézményvezető bérezését és kiegészítő juttatásait megegyezés szerint állapítja meg a munkáltató.

Az intézményvezetői megbízás 2022. július 1. napjától ötéves időtartamra, 2027. június 30. napjáig tart, majd újabb öt évre meghosszabbítható. A próbaidő három hónap.

A pályázatokat 2022. március 31-ig postai úton kell benyújtani a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának címére (1085 Budapest, Üllői út 24.). Kérjük, a borítékon tüntessék fel az „Evangélikus Országos Gyűjtemény” jellegét.

A pályázati szándékukat előzetesen jelző érdeklődők számára a kiíró 2022. január 15. és február 28. között konzultációs lehetőséget biztosít. A szándékot az eogy@lutheran.hu e-mail-címen lehet jelezni.

A pályázati eljárás szabályairól az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. zsinati törvény 16–17. és 35–40. §-ai rendelkeznek (lásd: <https://zsinat.lutheran.hu/torvenyek/hatalyos-toervenyek>).

Családunk – felelősség és lehetőség címmel hitmélyítő

csendesnap lesz február 5-én (szombaton) 10–16 óra között a zuglói evangélikus templomban (Budapest XIV. ker., Lőcsei út 32.). Program: köszöntés – Tamásy Tamásné lelkész • áhítat: „De mikor tehetek már valamit a magam családjáért is?” (1Móz 30,30) – Horváth-Hegyi Ádám lelkész • előadás: *Család vagy misszió?* – dr. Győri Gábor és dr. Klem Gabriella orvos házaspár • ebéd saját batyuból – kérjük, hozzon magával olyan ételt, amely a járványügyi rendelkezéseket betartva elfogyasztható • csoportos beszélgetés: „...én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!” (Józs 24,15) • úrvacsorai istentisztelet: „Menj haza a tieidhez, és vidd hírt nekik, milyen nagy dolgot tett veled az Úr, és hogyan könyörült meg rajtad” (Mk 5,19) – Hulej Enikő lelkész. Szeretettel várunk minden érdeklődőt!

Felkészítő és vigasztaló korálok.

Kedves Testvérek! Szeretettel ajánljuk az Evangélikus Missziói Központ kiadásában megjelent CD-lemezt: *Ha fájdalمام őszinte, hiszem, Téged dicsér* – Felkészítő és vigasztaló korálok Szluka Lydia énekművész, kántor előadásában, Bence Gábor kíséretében. „Szluka Lydia énekművész a Magyarországi Evangélikus Egyház hangzó énekeskönyvéhez készített korálfelvételeket 2020–2021-ben a főtí kántorképző intézetben. A munka végén kitént, van közöttük egy szép csokorra való, amelyet éppen a szenvedés lépcsőin járó hívő vallomása vagy vigasztalása ihletett. Örömmel adjuk most közre ezeket a gyülekezeti énekeket.” (Bence Gábor) A CD-n szereplő énekek között: *Jézus hív: „Jertek énutánam”; Velem vándorol utamon Jézus; Támadj fel új életre már; Kik Jézushoz hazatértek; Harsány szó kiált az éjbe.* Megrendelhető a kiadónál az evmis@lutheran.hu e-mail-címen. Ára 2000 forint.

A PRÓHIRDETÉS

Templomi padfűtés. Negyven éve működő családi manufaktúránk templomok elektromos padfűtésének kivitelezésével foglalkozik. Hazánkban közel ötszáz templomban az általunk

készített fűtést használják. Harmincéves karbantartási üzemidő, nyolc év garancia; teljes körű áramszolgáltatói ügyintézés. Elérhetőségünk: Correct-Vill Team Kft., Almásy Ákos ügyvezető. Honlap: Correctvill.hu; telefon: (+36) 30/356-5023.

In memoriam Fejér Sándor István

(1954–2022)

Fejér Sándor István 1954. április 4-én született Brassóban. Szülei Pürkerecről származtak, ő is hétfalusi csángónak vallotta magát. Kilencéves volt, amikor elhunyt az édesapja, így édesanyja egyedül nevelte fel őt és nála két évvel idősebb nővérét. Sokszor nélkülöztek, de annál nagyobb volt családjukban a szeretet.

Zenei tagozatos általános iskolába járt, ott tanult meg hegedülni. A sport is vonzotta, s bár először édesanyja tudta nélkül vett részt a bokszedzéseken, néhány év leforgása alatt kiváló eredményeket ért el, nehézsúlyban Románia junior országos bajnoka lett. Közép- és felsőfokú tanulmányai is Brassóhoz kötődtek; a képzés nyelve román volt, emellett tanult latint, franciát, angolt és németet, sőt önszorgalomból olaszt is. 1974-ben szerezte meg tanítói végzettségét.

Szegény fiúként nagyot álmódott: tengerész szeretett volna lenni, hogy hajóval bejárhassa a világot. Constantzába ment, s beiratkozott a tengerészeti főiskolára, mivel azonban özvegy édesanyja nem tudta nélkülözni egyedüli támaszát, felnőtt fiát, végül Brassóban maradt.

Gyermekkorra óta minden vasárnap ott volt a templomban, családjának természetes közege volt a gyülekezet közössége és a kórus. Jó ismerősük volt Rab Károly, a kolozsvári protestáns teológia rektora, akinek személyes megszólítása indította Fejér Sándor Istvánt a lelkészi hivatás felé. A kötelező katonai szolgálat után kezdte meg teológiai tanulmányait. Az első két évet magyar nyelven Kolozsvárott, a második kettőt németül Nagyszebenben végezte. Püspöke már ekkor tervezte, hogy felszentelése után Temesvárra küldi.

Felvételi vizsgája előtt ismerkedett meg későbbi feleségével Nika Zitával, a lelkésszé szentelése előtti hónapban esküdtek egymásnak örök hűséget. Házasságukat Isten 1982-ben leány-

gyermekkel, Zsuzsanna Zitával áldotta meg. Az édesapa következetes szeretettel nevelte lányát, akiért bármilyen áldozatot meghozott. Büszke volt arra, hogy zenei képzettsége és előadóművészi tehetsége révén sokakat megszólított igényes fellépéseivel.

Fejér Sándor Istvánt 1979. szeptember 1-jén ordinálta dr. Szedressy Pál püspök. Első szolgálati helye Bukarest lett, amelyet évtizedek múltán is mintagyülekezetként említett az ottaniak komoly bibliaismerete miatt. 1980. október 1-jén került Temesvárra. Az egyházközség szórványaiiba – Orsovára és Lugosra – csak vonattal tudott eljutni, ez mégsem gátolta az odaadó szolgálatvégzésben. Az 1989-es romániai forradalom idején a Tökés László vezette református gyülekezetben is vállalt helyettesítést.

A kitelepülések miatt lecsökkent létszámú evangélikus gyülekezettől azonban nemsokára ő is kényszerű búcsút vett. 1992. április 1-jén érkeztek Mezőberénybe. Új otthonot találtak, új gyülekezetet, új barátokra tettek szert. A Mezőberény II. Kerületi Evangélikus Egyházközség lelkészeként újabb kihívásnak nézett elébe: a szlovák nyelven is meg kellett ismerkednie. A főbb litur-

giai elemeket, imádságokat, az áldást és az énekeket jó szívvel tanulta meg gyülekezte javára. Még ebben az évben megalapították a Mezőberényi Erdélyi Kört, amelynek mindvégig emblemátikus alakja volt.

1996-tól a mezőberényi kick-box szakosztály edzőjeként részt vett az utánpótlás-nevelésben. Időközben az egyházközség régi magtárát többfunkciós közösségi térére alakították, amelyben egy új ring is helyet kapott.

Igyekezett minden korosztályt megszólítani, különféle alkalmakat nyújtva számukra. Nagyon szerette a gyermekeket, amit ők hálás szívvel viszonztak „Sanyi bácsinak”. Nemcsak a hitoktatást végezte – óvodásoknak, általános iskolásoknak és gimnazistáknak –, hanem farsangi mulatságot, ifjúsági napot és táborot szervezett, ahol flekkent vagy miccses sütit a kedvükre. Sok időt töltött az egyházközség fenntartásában működő idősök klubjában.

2016 szeptemberében életmentő műtétet hajtottak rajta végre, és csak négy hónap múltán térhetett haza a kórházból. Még két éven át – de már mozgáskorlátozottan – végezte szolgálatait. Mindvégig biztos háttérére maradt hitvesének és gyermekének, akikre ekkor már inkább neki kellett támaszkodnia.

Fejér Sándor István egyenes jellem, őszinte és tiszta szívű ember volt, aki huszonhét éven át, nyugdíjba vonulásáig hűséggel szolgálta Istenet, és hűséges pásztor volt egyházközségének. 2019-től nyugdíjasként is örömmel helyettesítette aktív lelkésztársait, óraadóként gimnazistákat és kisiskolásokat tanított Isten igéjének komolyan vételére, imádságra, Krisztus szeretetére.

Január 17-én hatvanhét éves korában hívta haza Ura és Megváltója. Az irgalmas Isten részeltesse abban az üdvösségben, amelyet életével és szolgálatával hirdetett!

■ LÁZÁRNÉ SKORKA KATALIN

Év eleji mérleg, friss feladatok

*Mi történt tavaly, és mi várható idén
egyházunk egyes szolgálati területein?*

Hogyan értékeli az elmúlt évet, és mit terveznek idénre? Sikerekről és tanúságokról, örömekről és feladatokról kérdeztük egyházunk különféle szolgálati területeinek vezetőit. Összeállításunkból kiderül, hogyan élte meg a 2021. esztendőt, és miként készül 2022-re az Evangélikus Országos Gyűjtemény vezetője, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora és a Szélrózsa ifjúsági találkozó szervezőcsapata.

A Szeretnek eledele című kiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban

H. Hubert Gabriella, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatója: Hála. Ez lehet az első szavunk – megtartattunk 2021-ben, és munkatársaink a nehézségek ellenére kreatívan működtették a gyűjteményt.

Az integrált gyűjtemény ötödik évében még jobban jelentkezett a szinergia. A levéltár, a könyvtár és a múzeum pedagógiai programjai, digitalizálási munkája, adatbázis-építése, tizenkét pályázatának a beadása és programjainak megszervezése során nemcsak együttműködtünk, hanem tanultunk is egymástól. A koronavírus-járvány során megmutatkozott, hogy a virtuális térben való, korábban kimunkált jelenlétünk mekkora segítséget ad. Home office-ban is ki tudtuk szolgálni kutatóinkat.

Tavaly a legnagyobb siker talán az Esterházy Péter és Gitta Könyvtár anyagának katalógizálása és az Üllői útra való beköltöztetése, az *Ighirdetés-felhő* működése, a (virtuális) cipszer, illetve az úrvacsorai

kiállítás létrejötte, az online levéltár-pedagógia elindulása, a Kis János-kötet és a *Szeretnek eledele* című katalógus megjelenése, a beáramló hagyatékok kezelése, a tudományos munkánk minőségének emelkedése volt. Sikerként éltük meg azt is, hogy munkatársaink láthatatlan háttérmunkája nyomán folytatódott gyűjteményi anyagaink feldolgozása.

A bánatot legfőképpen a múzeum mintegy fél éves kötelező bezárása és a már jól működő közművelődési programjaink jelenléti meglátogathatóságának elmaradása okozta.

A 2021-es év is megmutatta, hogy a gyűjteményi munka együttműködések nélkül nem lehet eredményes. Egyházi partnereink (a teológia és könyvtára, az egyházi intézmények, az országos iroda) mellett a világi szakgyűjteményekkel és tudományos műhelyekkel is egyre sokrétűbbé válik a kapcsolatunk.

Idén – Deo volente – folytatjuk elkezdett munkáinkat. Évek óta kihívást jelent munkatársaink számára a raktár hiánya, de reménykedünk abban, hogy 2022-ben e téren megoldás születik. Tavasszal egyházzenei, nyár elejére giccstárlatot szervezünk, emellett Petőfi születésének kétszázadik évfordulójára is tervezzük a kiállítást (*A mi Sándorunk*). Bekapcsolódunk – kiállítással és sajtó alá rendezéssel – az idei Túrmezei-emlékévbe is. Reméljük, hogy a kulturális dolgozók káfkainak indult bértámogatása megvalósulhat nálunk is. A múzeum turisztikai fejlesztésekbe fogott. Gyűjteményünk szeretné erősíteni nemzetközi kapcsolatait és a közösségi médiában való jelenlétét. Az EPG Könyvtárát pedagógiai és közművelődési programokkal szeretnénk megtölteni és közösségi térré formálni. A teológiával együttműködve tudományos műhelyünk erősödését várjuk. Szerteágazó munkánkkal az evangélikus egyház láthatóságát erősítjük és misszióját támogatjuk 2022-ben is.

Csepregi Zoltán, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora: Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE) 2019-ben indult el az úgynevezett másoddiplomás lelkészképzés. A lelkészi pályára való felkészülés ezen új útjának „első fecskéje” 2021-ben ért célba: Madarász Géza testvérünk oklevelet szerzett, és lelkészavatására is sor került Pusztaföldváron. Reményeink szerint idén többen is követik őt.

Az EHE saját fejlesztésű szupervizor, diakóniai mentor szakirányú továbbképzésének már a második évfolyama is „beült az iskolapadba”, az első évfolyam hallgatói pedig jelenleg szakdolgozatukat írják, és nyáron előreláthatólag oklevelet szereznek. 2021 őszén a gyakorlatvezető mentorpedagógus szakirányú továbbképzésünk is elindulhatott.

Több szerencsés körülmény találkozására folytán 2021-ben rekordszámban iratkoztak be doktoranduszok az EHE doktori iskolájába, megduplázva ezzel a teljes doktorképzés létszámát. Ennek is köszönhetően lépte át őszre az EHE hallgatóinak száma a kétszázás lélektani határt.

Tavaly az egyetem könyvtára rég nem látott fejlesztésbe fogott: új könyvtári katalógusprogramot állított rendszerbe, amely lehetővé teszi az evangélikus gyűjteményekben és elektronikus adatbázisokban való összehangolt feldolgozást és keresést (evangélikus integrált katalógus),

továbbá alkalmas több új szolgáltatás, így az úgynevezett önkölcsönzés bevezetésére is. Ennek kapcsán kapott a könyvtár önálló bejáratot, mely végre lehetővé teszi, hogy a hallgatók és oktatók 0-24 órában vehessék igénybe az olvasótermet és egyes állományokat. Több hónapnyi idegölő építkezés után a könyvtár már decembertől újra fogadja az olvasókat, és februárban kerül majd sor a megújult könyvtári tér ünnepélyes felavatására.

Az elmúlt években mindenki megtapasztalta, milyen nehéz tervezni. Egyedi rendezvények, rendszeres programok és komplett fesztiválok naplódnak el, csúsznak át egyik évről a másikra. Ha idén esetleg lehetőség nyílna a 2020-ban, 2021-ben elmaradt konferenciák, meghívások, látogatások pótlására, akkor zsúfolt lenne az eseménynaptárunk. De ezzel minden közösség ugyanígy áll.

Valamennyire egyszerűbb a dolgunk a tematikus évek sorozatával. Időnként ezeket is meg kell hosszabbítani (mint legutóbb az úrvacsora évét), vagy eseményei-

kat a hit kérdései és az egyházi szolgálat iránt érdeklődő középiskolások számára. Jól tudom, éppen nem a nyári táborok divatját éljük, de talán pont ennek az ódivatú műfajnak a leporolásával sikerül idén kincseket előásni, tartalmas beszélgetéseket folytatni, nemzedékeket összekötni és a közös értékeket megtalálni.

Szidoly Roland, a Szélrózsza evangélikus ifjúsági találkozót szervező Tízek vezetője: A kiszámíthatatlan járványhelyzet alakulása miatt tavaly már kora tavasszal úgy döntöttünk a szervezőkkel, hogy nem tartjuk meg az eredetileg 2020-ra tervezett, majd 2021-re áttett találkozót. A Szélrózsza Tízek és munkaágvezetői csapata szomorúan, de a józanság lelkének vezetésével egyhangúlag hozta meg ezt a döntését.

A szervezői stáb azonban nem hagyta abba a munkát, a nyárra a korábbi igei mottót felhasználva és attól „elbúcsúzza” tábor tematikát készített, melyet több mint hatvan gyülekezet gyermek- és ifjúsági

Decemberben elindítottuk a teljesen új arculatú honlapunkat, és sikerült megvalósítani régi tervünket, a Szélrózsza-ajándékutalványok online vásárlási lehetőségét is, így már karácsonykor a fa alá kerülhettek a meglepetés-hetijegyek. Továbbra is biztatunk mindenkit, hogy kedvezményes hetijegyét minél hamarabb vásárolja meg a még pár hétig tartó akció ideje alatt.

Habár a 2021-es év sokak életébe nehézséget és szomorúságot hozott, mindemellett a Szélrózsának és önkéntes munkatársainak volt lehetőségük szervezetenként megújulni, lelkiileg frissen tartani magukat.

Mivel már lassan három és fél év telt el úgy, hogy nem volt Szélrózsza találkozó, vannak olyan korosztályok, amelyek számára szinte ismeretlen a fesztivál. Célunk, hogy a középiskolásokat ismét el tudjuk érni kiemelt számban, ezért az evangélikus középiskolákba „roadshow”-t szervezünk: február közepétől áprilisiig az összes intézménybe el szeretnénk jutni, áhitattal, programokkal, önkéntesek „toborzásával” készülünk. Reméljük, a pandémia mostani időszaka sem fogja ezt megakadályozni. Emellett természetesen reméljük, hogy a gyülekezetekben működő ifjúsági csoportokhoz, fiatalokhoz, családokhoz is eljut a hívásunk.

Szeretnénk olyan programkínálatot kialakítani, amely sokak érdeklődését felkelti, ezért igyekszünk mai hitbeli és társadalmi témákat érintő főelőadásokat, fórumbeszélgetéseket, workshopokat szervezni. Az evangélikus könnyűzenei zenekarok továbbra is meghatározó fellépői lesznek a Szélrózsának, emellett olyan ismert hazai zenekarokat hívtunk meg, amelyeket sokan kedvelnek.

A találkozó új igei mottója: „Közöttetek van”, a Lk 17,21 igeszakasz alapján: „Azt sem mondhatják: Íme, itt, vagy íme, ott van! Mert az Isten országa közöttetek van!” Az áhitatok, istentiszteletek, kiscsoportos beszélgetések, bibliatanulmányok és teológiai előadások ezt a témát fogják körülfárni.

Adja Isten, hogy – néhány év kihagyás után – minél többen találkozhatunk Gyulán, és együtt éljük át, tapasztaljuk meg a Szélrózsza közösségében is, hogy Isten országa valóban közöttünk van!

■ Összeállította: V. J.

.....
A misszióról Sevevényi János országos missziói lelkész írása olvasható e számunk Küldetés rovatában. A nevelés-oktatás és a diakónia képviselőinek, valamint az Evangélikus Fejlesztési Iroda vezetőjének vissza- és előretételekét a következő számunkban közöljük. [A szerk.]

FOTÓ: DEGMANN HANNA

A Szélrózsza mottóját bejelentő kerti parti az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

ket virtuális térbe kell helyezni, de maga a téma, a pusztá gondolat általában ellenlát a mindennapok kényelmetlenségeinek.

2021 témájává Luther wormszi nyilatkozatára emlékezve a lelkiismeretet tettük, és írtunk tanulmánykötetet *Teológia és lelkiismeret* címmel, 2022 középpontjába pedig (a német bibliafordítás fél évezredes évfordulóján) a nyelv kérdésköre kerül. Talán rendezhetünk róla konferenciát, talán felélednek a külföldi testvérfakultásokkal ápolt kapcsolatok, de mindenképp végiggondolhatjuk, megfogalmazhatjuk teológiai reflexióinkat a nyelvről és nyelvekről.

Szervezni, mint említettem, már nehezebb. Régi álmunkat megvalósítva szeretnénk meghirdetni egyhetes nyári táborun-

táborában használtak fel. Ezáltal, habár a Szélrózsára nem jöhettünk össze szerte az országból, most a Szélrózsza költözhetett be kicsit a gyülekezetek helyi életébe.

Az év második fele az újratervezésről szólt. A Tízek és a munkaágvezetői csapat egy része lecserelődött, valamint az új szervezési struktúrában a háttér munka koordinálását már az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának gyermek- és ifjúsági munkája végzi. Nyáron huszonöt éves lett a Szélrózsza, ezt Budahegyvidéken ünnepeltük piknik keretében. Összel az Evangélikus Hittudományi Egyetemen kerti partit tartottunk, ahol bemutattuk a találkozó új, egységes „brandarculatát”, valamint lelepleztük a 2022-es év új igei mottóját.

Kiket vár az Evangélikus Hittudományi Egyetem?

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) – illetve mindenkorai jogelőd intézménye – 1557 óta látja el az evangélikus lelkészképzés szolgálatát. Az elmúlt évtizedben az egyetem az egyház társadalmi feladatvállalása, valamint az egyház közösségei által támasztott igények szerint jelentősen szélesítette az oktatás területét, új képzési utakat dolgozott ki, bővítette és folyamatosan bővíti képzési kínálatát.

AZ EGYETEMI OKTATÁS FÓKUSZAI

Az egyetem fókuszában ma már nemcsak a gyülekezetek, hanem általában a közösségek állnak: képzéseivel azt segíti, hogyan lehet közösségeket létrehozni, fenntartani, fejleszteni, irányítani, hogyan lehet közösségben-közösséget tanítani, ismeretet átadni, spirituálisan fejleszteni, a közösségben az egyének igényeit is észrevenni és mentorálni, illetve hogyan kell a vezető szerepet betöltőknek magukat is fejleszteni, hogy folyamatos erőforrásaik maradjanak a közösségüknek. Az egyetem minden képzésében hangsúlyos a teológiai és a szaknak megfelelő elméleti megalapozás, amely a gyakorlati ismeretek átadásához nélkülözhetetlen bázis.

A képzések fejlesztésekor fontos szempont, hogy megfelelő keretet adjanak a megszerzett tudás gyakorlatba ültetéséhez is, így különösen a fókuszban van az, hogy a hallgatók még a képzés keretében, mentor kísérése és folyamatos szakmai reflexió mellett próbálhassák ki magukat a „terepen”. Legrégibb példája ennek az egyetemen a lelkészképzés úgynevezett „hatodéve”, vagyis a képzés utolsó tanéve, amelyet a hallgatók már nem az egyetem falai között, hanem egy gyülekezet közösségében töltenek mentortelkészüik irányítása mellett. A tanév során mind a mentor, mind a hallgató munkáját az egyetem felelős oktatói is folyamatosan figyelemmel kísérik.

Ma már a tanárképzésnek is – nem csak az EHE-n – elengedhetetlen része az iskolában töltött legalább féléves gya-

korlat, amelyen nemcsak a tanult szak oktatására koncentrálnak a hallgatók, hanem a nevelés egyéb aspektusaira is, valamint az iskolai közösség megismerésére.

SZAKEMBEREK HÁLÓZATA

A képzési folyamatban így egyre nagyobb szerep jut a gyakorlatokat kísérő mentoroknak, akár a lelkészi, akár a tanári, akár a diakóniai területre gondolunk. Az egyetem célul tűzte ki, hogy az oktatásba félélvről félélvre bevont, jól képzett gyakorlati szakemberek hálózatát alakítsa ki, ezzel is biztosítva a képzések minőségének garanciáját.

2021-ben elindult a tanárképzés gyakorlati oktatásában szerepet vállaló pedagógusok mentori képzése, és tervezzük a teológushallgatók gyakorlati kísérését vállaló lelkészek képzését, szupervízióját is. Ez a képzés várja majd a mentorálásban már akár évtizedes tapasztalattal rendelkező, de az oktatásba újonnan bevonni kívánt lelkészeket is. Fontos cél, hogy egyszerre legyenek jelen a magukat már mentori szerepkörben kipróbált és az ebben magukat frissen megpróbáló lelkész kollégák is.

Hasonlóan fontos a hálózat építése a szupervízor – diakóniai mentor szakirányú továbbképzésünk szakmai háttérnek biztosítására. A képzés első végzőseit ez év júniusában bocsátja ki az egyetem, és az a reményünk, hogy a jövőben az első évfolyamok végzettjei erősítik majd az egyetemi oktatást, illetve részt vesznek az egyház különböző segítő területein dolgozók szupervizionálásában.

MILYEN KÉPZÉSEKET KÍNÁL AZ EHE?

Lelkészképzés. Hagyományosan az érettség követően a nappali tagozatos osztatlan mesterképzés keretében lehet lelkésznek tanulni. Az elmúlt években a lelkészképzés „alulról”, a közösségek felől érkező igényekre válaszul új utakat is talált.

A már megszokott képzési forma kiegészítéseként elindult a másoddiplomás lelkészképzés, amely moduláris felépítésével több szinten teszi lehetővé a képzésbe való becsatlakozást. Ez a forma mindenki számára elérhető, aki korábban – akár teljesen más területen – diplomát szerzett, és szeretne lelkészi szolgálatot vállalni, akár főállásúként, akár eddigi szakmája mellett a szórványközösségek lelkészi segítőtjeként.

Tanárképzés. Az egyetem képzési rendszerének másik fő pillére a hittanárok képzése. A hittanár-nevelőtanár mesterképzés minden jelenleg hatályos képzési formában indul, vagyis a jelentkezők előképzettségéhez igazodó képzési idővel biztosítjuk a szakképzettség megszerzésének lehetőségét.

Az érettségi után tanári pályára készülőket a nappali tagozatos, kétszakos osztatlan tanárképzésre várják, amely a hittanári szakképzettség mellett az Eötvös Loránd Tudományegyetem képzési kínálatában szereplő (2022-ben harminchárom) tanári szakképzettséget kínálja. Jelenleg hét különböző tanári szakpáron tanulnak a hallgatók; vannak közöttük a bölcsész- és a természettudományi tanári képzésben részt vevők egyaránt.

Az egyházban nagy az igény a képzett hitoktatókra; mind az iskolai, mind a gyülekezeti hitoktatásban várják az elkötelezetteket. Az egyszakos hittanár-nevelőtanár képzés esti tagozaton indul, és minden érdeklődő előtt nyitott, akinek már van felsőfokú oklevele. A korábban szerzett szakképzettség lehet bármi: akár közgazdász, akár lelkész, akár pedagógus; a képzés tartalma és a képzési idő annak függvényében alakul.

A hittanárképzés egyedisége, hogy még az „egyszakos” képzés elvégzésével is két szakképzettséget lehet szerezni: az oklevél nevelőtanári munkakör betöltésére is jogosít az állami jogszabályok szerint.

Felsőfokú oklevéllel nem rendelkezők a katekéta-lelképásztori munkatárs alapképzés elvégzésével szerezhetnek általános iskolai hitoktatásra jogosító végzettséget. Ez a képzés várja azokat is, akik alapszintű teológiai ismereteket szeretnének szerezni, illetve civil segítői a gyülekezetüknek. A képzés során a hallgatók a tanári kompetenciák mellett gyülekezetpedagógiai, közösségépítési és diakóniai ismereteket is kapnak.

„Civil” teológia. A mesterszintű teológusképzés mindenki számára elérhetővé teszi a teológia szakot, akit a lelkesítő szolgálatra elhívás nélkül, tudományos igénnyel érdekel a teológia. A gyülekezetek nem lelkesítő vezetői vagy az egyházon belül bármely más területen munkát végzők számára értékes a teológiai ismeret, a társadalmi kérdések teológiai megközelítésének, a Szentírás tudományos szintű vizsgálatának a képessége.

A képzés három különböző specializáción indul, így a hallgatók az érdeklődésüknek megfelelően a teológia más-más területeire fókuszálva sajátíthatnak el mélyebb ismereteket. A képzés okleveles teológus végzettséget ad, amely akár a doktori tanulmányok folytatását is lehetővé teszi.

Kántorképzés. A kántor szak várja azokat a zenei alapképzettséggel rendelkezőket, akik tudásukat, képességeiket a

közösségük zenei és liturgikus életének szolgálatába szeretnék állítani. A képzés megfelelő teológiai alapot is ad, így az oklevél birtokában a teljesnél rövidebb képzési idővel szerezhető hittanári végzettség is.

Supervizor-diakóniai mentor. A szakirányú továbbképzés célja, hogy a végzettek képesek legyenek hivatásukat gyakorló szakemberek számára supervízort nyújtani, valamint közösségben mentorálási feladatokat ellátni. A megszerzett készségek bármely munkatársi közösségben hasznosíthatók, segítenek a közösség hatékony működésének fenntartásában, a csoporton belüli egészséges mentális viszonyok kialakításában. A képzés egyszerre szólítja meg a lelkészeket, a szociális vagy az oktatási szférában dolgozókat.

Gyakorlatvezető mentorpedagógus. Ez az egyetem legfiatalabb képzése. Már tanítási tapasztalattal rendelkező pedagógusokat (nemcsak tanárokat, hanem tanítókat, óvodapedagógusokat is) készít fel a mentori munkára, akik így hatékonyan képesek a nevelési-oktatási intézményekben szükséges gyakorlatokat megtervezni, szervezni, vezetni és értékelni, valamint alkalmassá válnak a kezdő pedagógusok szakmai szocializációjának támogatására.

A képzést elvégzők lehetnek tagjai a jövőben a Magyarországi Evangélikus Egyház belső hittanári mentorhálózatának és szakértői hálózatának. A képzés azonban nem kizárólag hittanároknak szól. Kifejezetten várja a természettudomány vagy a bölcsészettudomány területén szakképzettséget szerzett tanár kollégákat is, akik később a kétszakos tanárképzésben is mentorálhatják a hallgatókat.

Doktori képzés. Az egyetem doktori iskolája örömteli létszámbeli növekedést mutat az elmúlt években. A szervezett doktori képzésre az EHE mesterszinten (egyetemi) oklevelet szerzett alumnusai mellett jelentkezhetnek más tudományterületen mesterszintű (egyetemi) oklevelet szerettek is, ha a diplomamunkájuk vagy közleményeik témája alapján szaktanári ajánlást kapnak a doktori iskolai jelentkezéshez.

Forrás: Evangélikus Hittudományi Egyetem

FOTÓK AZ EVANGÉLIKUS HITTUDOMÁNYI EGYTEM ARCHÍVUMÁBÓL

„Hangosabb és tovább visszhangzó műsorokat szeretnénk”

Átalakuló vallási programkínálat

Megújulnak a közmédia vallási műsorai. A Duna Televízióban a korábbi, egy-egy felekezethez kötődő magazinokat koprodukcióban készülő adások váltják fel, keresztény híradó indul, és új beszélgetős, az aktuális társadalmi kérdésekre reagáló „kerekasztal” is lesz. A koncepcióról Andrányi Kolost, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap Vallási Főszerkesztőségének főszerkesztőjét kérdeztük.

– Milyen meggondolás – belső szándék vagy az egyházak részéről megfogalmazott igény – áll a televíziós műsorok megújítása mögött?

– Másfél éve arra kaptam felkérést, hogy térképezzem fel a lehetőségeket a vallási műsorok terén. Annyira szerencsés helyzet állt elő, hogy egyszerre érkezett belülről, a közmédia felől igény a változtatásra, ugyanakkor több egyháztól is kaptunk jelzést, hogy bizony jó lenne a túlságosan hosszú ideje változatlan formában és szerkezetben futó műsorokat újra átgondolni. Krisztus üzenete ugyanaz kétezer éve, de azt mindenki érezte, hogy nem mindegy, ma, itt és most milyen formában juttatjuk el az emberekhez. A saját magunkkal szemben támasztott elvárás az, hogy sokféle formában, sokféle hangon szólaljunk meg, hogy minél több emberhez eljusson így vagy úgy az evangélium jó híre. A megújulás minden műsort érint, és egy éve folyamatosan zajlik. Most egy fontos állomáshoz értünk, mert január 23-tól

a vasárnap délelőtti műsorrácsunk érezhetően változik, követhetőbb lesz.

– A műsorújságban új címként szerepel a *Lét-Ige*, amely nem egy-egy felekezethez fog kötődni, hanem koprodukcióban készül majd a protestáns egyházak között. Miért tartják jobbnak ezt az utat a korábbi gyakorlathoz képest?

– Eddig voltak kétheti, négyheti, kéthavi műsoraink, sőt volt olyan magazinunk, amely évente háromszor jelentkezett. A televízióban az egyik alaptétel, hogy heti műsorok vannak. Ezek jól kiszámíthatók, rendszeresek, és a néző hétről hétre tudja követni őket. A *Lét-Igével* pontosan ez a célunk. Eddig például négyhetente volt *Evangélikus magazin*. Most hetente lesznek evangélikus témájú anyagaink a *Lét-Ige* magazinunkban. Azt pedig, hogy a műsoron belül kidomborodjon a felekezeti jelleg, úgy oldjuk meg, hogy az anyagokat egy-egy jól felismerhető, az adott egyházra jellemző szimbólummal választjuk el egymástól. Miután a televízióban lement az adás, a riportokat a vallási szerkesztőség *Bizony, Isten!* YouTube-csatornáján az evangélikus műsorlistához rendelve külön is feltöltjük, hogy jól kereshető legyen azok számára, akik a saját egyházuk történeteire, történéseire kíváncsiak. Amúgy pedig óriási lehetőség, hogy a protestáns egyházak együtt is megszólalhatnak, egy műsorban. Ezzel hangosabb is lesz a műsor, és a visszhangja is tovább hallatszik. És talán eljut azokhoz is, akik nem hívők, akik keresők, és nyitottak a transzcendens igazságra. Mert ez is az egyik fontos, nem titkolt célja a megújuló műsorainknak.

– Az *Isten kezében* című műsoron hogyan „osztoznak” az egyházak?

FOTÓK: MTVA

– Ez eddig nem tartozott az egyházi műsorok közé, a felekezeti arányokat ebben nem kellett szigorúan betartani. Mostantól viszont igen. A kérésem azonban az volt: ahogy eddig a szerkesztőség egyik zászlóshajója volt az Isten kezében, maradjon is az.

– **Az új koncepcióban keresztény híradó is helyet kapott Világ-vallás címmel. Ez melyik időszámban és milyen időközönként lesz látható?**

– A műsorral hetente fogunk jelentkezni, kezdési időpontja vasárnap 8 óra 10 perc lesz. Tizenhárom-tizenöt percben szeretnénk beszámolni a hazai és a Kárpát-medencei vallási történésekről, illetve az egész világra is kitekintünk. A legnagyobb hírügynökségek mellett veszünk át vallási híreket a katolikus és a protestáns médiumoktól, illetve támaszkodunk a tudósítói hálózatunkra is. Az a cél, hogy minél több helyről gyűjtsünk be érdemi információkat, és önálló műsorba szerkesztjük őket. Szeretnénk, ha az érdeklődő néző egy helyen kapna áttekintést arról, hogy milyen történések zajlanak a vallási területen hazánkban és a világban.

– **Milyen más változásokat emelne még ki?**

– Pár műsorral sikerült kikerülnünk a vasárnap délelőtti műsorsávból. *Mindennapi* címmel lesz egy egyperces kis üzenetünk a Duna Televízió hétközna-

ponként. Ezek rövid, frappáns kis ajándékok lesznek a közmédiától a nézőinknek. Csütörtök esténként pedig kerekasztal-beszélgetés kerül képernyőre *Agapé* címmel, amelyben a minket körülvevő aktuális társadalmi jelenségekre keressük a keresztény válaszokat. Ez is óriási lehetőség: műsoridőt kap a keresztény válasz. Sőt: ahhoz vagyunk hozzászoktatva, hogy mindig csak reagálni – legtöbbször védekezni – hagynak minket, keresztényeket, most azonban aktorként is megszólalhatunk. Vizsgálódhatunk, tájékoztathatunk, és megbeszélhetünk egy-egy témakört, jelenséget, kérdést. Műsorvezetőnek Vágvölgyi Gergelyt kérjük fel, aki egyszerre felkészült, érdeklődő, és tele van lendülettel. Hétről hétre négy vendége lesz, akikkel megbeszéljük közös dolgainkat.

– **Említette már a nemrégiben elindított YouTube-csatornát. Milyen célok fogalmazódnak ezzel kapcsolatban?**

– Ez lesz az egyik legfontosabb feladatunk a közeljövőben. A tartalmainkat ezen a felületen is el kell tudnunk juttatni a nézőinkhez. Jelenleg az az általános vélekedés azok között, akik csak mostanában találtak rá a műsorainkra, többi között a *Bizony, Isten!* csatornának köszönhetően, hogy nem is tudták, milyen értékes és minőségi tartalmaink vannak. Reméljük, hogy ezen a területen hamar lesz komoly változás. Igyekszünk minél előbb elérhetővé tenni a műsorainkat, ugyanakkor arra is figyelni kell, hogy ne egyszerre, ömlesztve találjuk őket. Arra törekszünk, hogy a csatornát követők étlapjára mindennap friss tartalom érkezzon.

– **A főszerkesztőség feladata a szentmisék, illetve istentiszteletek közvetítése is. Ennek menetében történik-e, illetve várható-e változás?**

– Nem – bár egyre gyakrabban felmerül, hogy előre rögzített alkalmak kerüljenek adásba. Én ennek nem látom akadályát, volt már erre példa, és szerintem eddig mindig igényesen szerkesztett szertartás került a képernyőre.

– **A rádiós műsorok terén lehet-e számitani megújulásra?**

– Terveink között szerepel a rádiós műsorok megújítása is. A vallási tartalmakra – mind a televízió, mind a rádió esetében – lehetőségként kell tekinteni, mint az evangéliumi talentumokra, amelyek rendelkezésünkre állnak, és számonkérhető lesz, hogyan éltünk velük.

Evangélikus.hu

Túrmezei- emlékév

Száztíz éve, 1912. február 14-én született Túrmezei Erzsébet evangélikus diakonissza, költő, műfordító. Az évforduló alkalmából – szellemi örökségének ápolójaként – a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület Túrmezei-emlékévet hirdet.

A szervezőbizottság február 14. és november 19. között a következő programokkal készül. Február 14-én Csömörön lesz istentisztelet és koszorúzás. [*Túrmezei Erzsébet a csömöri temetőben nyugszik. – A szerk.*] Az év folyamán további megemlékezések zajlanak Tamásiban, Balasagyarmaton, Budapest-Józsefvárosban és Sopronban is. Ezeket az alkalmakat a helyi gyülekezetekkel vagy civil szervezetekkel együttműködve szervezi az egyesület.

Áprilisban Nyíregyházán lesz az evangélikus iskolák magyartanárainak konferenciája, amelyen Túrmezei költészete és jelentősége kerül majd a középpontba. Az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézettel közösen versmondó versenyt is szervezünk. Befejeződött a Túrmezei-énekeskönyv szerkesztése; ez digitális formában a Fébé honlapján lesz elérhető. Az énekekből koncertet szervezünk.

Piliscsabán megújult az egyik Fébé-ház, ennek felavatása és névadása is az ünnepi évben zajlik majd.

Szeptemberben az evangélikus presbiterek országos találkozásán a Fébé standdal vesz részt, és a diakónia éves ünnepén is megemlékezünk Túrmezei Erzsébetéről. November 19-én, Erzsébet-napon zárul az ünnepi év Pesthidegkúton, az evangélikus templomban hálaadó istentisztelettel, és a korábbi anyaházban megnyílik az állandó kiállítás a diakonisszák történetéről és Túrmezei Erzsébetéről.

*Fébé Evangélikus
Diakonisszaegyesület*

Az *Evangelikus Élet* 2021. évi utolsó számában megjelent rejtvényt helyesen megfejtő olvasóink között kisorsoltuk a nyereményt, a *Járjatok szeretetben!* – *Lelki útravaló az éven át* című 2022-es határidőnaplót. A szerencse DÁN ERNŐ olvasónknak kedvezett.

<p>TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE GOMBOS MIKLÓS ÉS FIA, FERENC</p> <p>www.harangontes.hu</p>		<p>Cím: 2162 Órbottyán Rákóczi u. 134. Pf. 10.</p> <p>Mobil: +36 30 9489575 +36 30 7288161 Tel.: 06 28 360 170</p> <p>E-mail: gombosmi@harangontes.hu info@harangontode.hu</p>
--	--	--

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

EVANGÉLIKUS Élet **A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja**

Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
 Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
 • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
 • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAe Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondae.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt.
 Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
 • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza.
 • Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Szerető Urunk! Dicsőítünk téged minden sötétségen áthatoló fényességedért. Te, aki a mennyben laksz, örök és változatlan dicsőségben, mégis közel jöttél hozzánk, magad mögött hagyva a menny dicsőségét, hogy szeretettel megérints, és önmagad feláldozásával megments bennünket a bűneink és a halál sötétségéből.

Hálát adunk neked az életünkért és az örök élet ajándékáért, amelyet minden ember felé nyújtasz értünk átszegezett két keziddel. Könyörgünk, nyisd fel a szemünket, hogy meglássuk a saját sötétségünket; hogy megértsük, mekkora szükségünk van a te világosságodra. Ma, amikor annyi aggodalom tudja homályba borítani a szívünket és a gondolatainkat: járványok fenyegetése, háborúk közelsége, a megélhetésünk bizonytalanságai, kérünk, te vedd kezedbe a félelmeinket, és vonj azokon keresztül is közelebb magadhoz!

Mennyei Atyánk! Olyan jó tudni, hogy bármi történjék is, mindig a te gyermekeid maradunk a Jézusba vetett hit által, ezért nem kell félnünk a holnaptól. De könyörgünk mindazokért, akik még nem ismernek téged. Világíts bele az ő sötétségükbe is mennyei fényeddel, és szabadítsd meg őket a lelki halálból! Hiszen te látod minden nyomorúságunkat, és te kegyelmes és szabadító Isten vagy. Könyörgünk, erősíts bennünket Szentlelked által, hogy mindenestül rád tudjuk bízni magunkat. Taníts minket a hitünkkel látni!

Könyörgünk evangélikus egyházadért: bocsásd meg, amikor szembe mentünk akarattal, megvetettük igédet, nem szerettünk téged, és nem szerettük az embertársainkat. Áraszd ki ránk Szent Lelkedet, és újíts meg egyházadat!

Urunk, könyörgünk a betegekért, a gyászolókért, az üldözöttekért és a halálra készülőkért: jelenléted fénye ragyogja be őket és mindnyájunkat! Ámen.

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ VASÁRNAP – 2KOR 4,6–10

Lobbants lángot bennem!

Világos beszéd. Még Pál apostolnak is nehéz volt kezelnie a vádat, hogy ő és a munkatársai önmagukat prédikálják, és saját magukat helyezik a középpontba. Különösen fáj ez neki, mivel épp a korinthusiak előtt nyitották ki a szívüket, és beszéltek életük fordulatáról hihetetlen őszinteséggel. Úgy érezték, nagyon közel kerültek egymáshoz: igehirdetők és igehallgatók. Biztató indulás és ígéretes közösség volt ez! A gyülekezet bizalmatlanságáról érkező hírek éppen ezért keserves érzéseket váltottak ki Pál apostolból. Rosszulestek neki.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: STEFAN NUTU / UNSPLASH.COM

Mit tesz most az apostol? A rendezés útja nem lehet más, mint az egyenes beszéd. Az evangélium tisztaságát nem szabad mindenféle kósz információk károkozásának kitenni. A konfliktus megoldásának útja: a lényegre koncentráció. Melléközgék kiszűrése, túlzott érzékenységek fékezése és az egyéni hiúság félretétele. Így született meg az apostol kristálytisza vallomása: „Isten ugyanis, aki ezt mondta: »Sötétségből világosság ragyogjon fel«, ő gyűjtött világosságot szívünkben, hogy felragyogjon előttünk Isten dicsőségének ismerete Krisztus arcán.”

Ezen szabad tájékozódni. Ide lehet visszatérni. Minden más csak visszaeséshez, összeütközéshez és a már Krisztusra talált lelkek elvesztéséhez vezet.

Irányító világosság. A fény gyógyító erejét senki sem vonja kétségbe. Jól ismerjük, ahogyan láthatóvá és érezhetővé teszi az értékeset, a szépet és a csodáltnivalót. Hirtelen hozza a Világosság a változást. Egy pillanat alatt minden más lesz, mint volt. Nincs utána esélye a sötétségnek és a káoszknak. Megsemmisülnek és eltűnnek. Amikor a fény betör, azonnali a hatása.

Gyönyörű példa erre az, ahogyan Haydn *A teremtés* oratóriumában a legelhalkulóbb pianissimót egy levegővételnél szünet után a zenekar teljes fortissimója robbantja fel a „világosság” szó kiejtésékor. A fény megjelenítésének egyik legszebb művészeti példája lett ez. A „világosság” szóra olyan totális hangzás ér el minket, mintha az összes vakító reflektort hirtelen bekapcsolná valaki. Az anekdota szerint, amikor Haydn először próbálta a zenekarral ezt a tételt, le is álltak ezen a ponton a zenészek, mert annyira megrendültek. Nagy szükségünk van erre az élményre! A továbbsegítő vagy a kilátástalan mélységből kiemelő világosságra, amely Istentől érkezik. Felszámolja és eltüntet a károkozó és tönkretévő erőket. Letörli és felszárítja a könnyeket. Feledésbe viszi az ősi kínokat és gyöttrődéseket. Ez a ránk törő világosság tesz képessé az éltető újra.

A vízkereszti időszak a gyógyító és vezető fény ünneplésével ebben az évben újra azt tanította nekünk, hogy lehetséges a kitörés életünk sötétségéből. Krisztusban irányító világosság éri el a mi életünket is. Az egyház ünnepi fényeinek az a küldetése, hogy mozduljunk Krisztus felé.

Életre hívó fény. Megszívlelendők Böjte Csaba szavai: „A sötétség a világosság hiánya. Nem lehet összetörni és kilapátolni az ablakon. Sokkal egyszerűbb, ha meggyújtunk egy gyertyát. Tehát nem a rossz, a hiány ellen kell küzdeni, hanem életre hívni a fényt a saját életünkben és másokéban egyaránt.”

Bármennyire az elektronika fejlődésének korszakában élünk is, számomra mindig különleges pillanat az, ha valódi gyertyát gyűjthetök. Templomban vagy otthon egyaránt felidézi ez a mozdulat, hogy egyedüli esélyünk az, ha Isten Szentleke a lángjával éleszt minket. Puskin *A próféta* című versében így ír:

„Kelj föl, Próféta, akarom:
hallj és láss, utad erőm vezesse:
légy tanúm vízen, szárazon,
s lobbants lángot az emberekből!”

Fogadjuk el ezt a „lobbantást”, és igyekezzünk továbbadni minél több embernek!

■ SZABÓ LAJOS

Imádkozzunk! Istenem! Kevés vagyok, fényeddel mégis világhatok. Gyenge vagyok, erőddel csodákra is képes lehetek. Csak kavarognak a gondolataim, de a te világosságod tisztaságot teremt bennem. Éltető fényedet add nekem is gazdagon mindennap! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 6.) *A nyáj elé áll, és legelteti az Úr hatalmával... Mik 5,3 (Mt 9,36; Mt 17,1-9; 2Kor 4,6-10; Zsolt 54)* Urunk, te vezess bennünket ezen a héten, ahogyan a pásztor vezetni nyáját zöldellő mezőkre és csendes vizekhez. Ámulattal és csodálattal nézünk fel rád. Sok mindent nem értünk a világból, amely körülvesz bennünket, de reménységgel bízunk rád magunkat. Ismered életünket, gondolatainkat, örömeinket és félelmeinket, vágyainkat és aggodalmainkat. Te, aki szeretetből emberré lettél, vezess minket ma is szent nevedért! Erősítsd bennünk a bizalmat, amely az élet viharai közben is rád tud tekinteni, és segítségül tudja hívni nevedet.

Hétfő (február 7.) *Tollaival betakar téged, szárnyai alatt oltalmat találasz... Zsolt 91,4 (Fil 4,7; Mt 21,18-22; Józ 24,29-33)* Urunk, napról napra oly sok veszedelem leselkedik ránk. Ezek egy részét magunknak okozzuk felelőtlenségünkkel, másokba belesodródunk embertársaink miatt. Ha te nem állsz mellettünk őrző és megtartó kegyelmeddel, már régen elvesztünk volna. Ajándékozz meg békeességgel, amely zaklatott világunkban is oltalmunk és reménységünk lehet. Add, hogy felismerjük nálad az oltalmat, amelyet mindig, minden körülmények között megtalálhatunk. Jóindulatod és szereteted adjon erőt szembenézni kudarcainkkal és bukásainkkal. Tanítson meg felállni és továbbmenni azon az úton, amelyen a te békeességed töltheti be szívünket már itt és majd az örökévalóságban is.

Kedd (február 8.) *Ne féljete az emberek gyalázkodásától, szitkozódásuktól meg ne rettenjete! Ézs 51,7b (1Tim 6,12; Mt 8,28-34; Ef 1,1-6)* Urunk, mindennap megtapasztaljuk bűneink következményét. Irigység, önzés, türelmetlenség és ki tudja, még mi minden áll közénk, és fordít szembe egymással. Nehezen fogadjuk el különbözőségeinket, és nehezen osztjuk meg egymással ajándékaidat. Te azonban azt akarod, hogy egymásnak segítőársai legyünk. Arra hívsz, hogy kölcsönösen támogassuk egymást. Ezt nem tudjuk akkor, ha csak magunkra gondolunk. Nem tudjuk akkor sem, ha egymás ellen fordulunk. Segíts legyőzni bennünk mindazt, ami elválaszt minket egymástól. Vedd el minden félelmünket és bizalmatlanságunkat, hogy betölthessük akarodat. Szereteted győzzön le minden ellenségeskedést és széthúzást családban, barátok és szomszédok között, népek, nemzetek és vallások között, hogy a te teremtő akarodat győzedelmeskedhessen közöttünk.

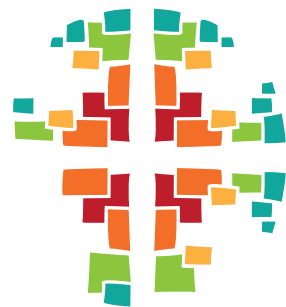
Szerda (február 9.) *Uralma tengertől tengerig ér, az Eufrátesztől a föld határáig. Zak 9,10b (Fil 2,9-10; Náh 1,2-6; Ef 1,7-10)* Sokszor úgy érezzük: nincs számunkra lehetetlen. A technika

és a tudomány fejlődésével egyre több akadályt tudunk legyőzni. A földön bárhová el tudunk jutni, de már a világűrben is egyre otthonosabban mozgunk. Egyre többet ismerünk meg a világ nagy vagy éppen apró titkaiból. Minden tudásunk és hatalmunk ellenére mégis egyre esendőbbek és kiszolgáltatottabbak vagyunk. Hiába az egyre szélesebb tudás, a legfontosabbakat mégsem tudjuk megoldani. Ma is rászorulunk arra a kegyelmes Istenre, aki az élet forrása. Aki minden hatalma és dicsősége ellenére emberré lett, aki méltatlanságunk ellenére is éltet bennünket, aki nagy szeretettel gondoskodik testünkről, lelkünkről, hogy teljes és örök életünk lehessen.

Csütörtök (február 10.) *Az egek az Úr egei, de a földet az embereknek adta. Zsolt 115,16 (Lk 12,48b; Hós 2,20-25; Ef 1,11-14)* Felfoghatatlan méltósággal ajándékoztál meg minket, Urunk, amikor saját képmásodra teremtettél meg bennünket. Az egész földet ránk bíztad, hogy őrizzük és gondozzuk. Túl nagy felelősség ez nekünk. Mindenáron be akarjuk bizonyítani isteni hatalmunkat, de még környezetünkre sem tudunk vigyázni, nem tudjuk megóvni magunktól. Sebeket okozunk magunk körül tettekkkel, szavakkal, gondolatokkal. Fájdalmat okozunk neked is azzal, hogy nem tiszteljük, ápoljuk és gondozzuk mindazt, amit ránk bíztál. Bocsáss meg nekünk, és add, hogy mi is meg tudjunk bocsátani.

Péntek (február 11.) *Azért nagyon vigyázzatok magatokra, és szeressétek Isteneteket, az Urat! Józ 23,11 (Jn 14,23; Kol 2,8-15; Ef 1,15-23)* Urunk, nem sokat kérsz tőlünk. Mi azonban erre sem vagyunk képesek. Nem tudunk szeretni mást, csak saját magunkat. Rengeteg ajándékkal elhalmoztál, de ahelyett, hogy hálásan megköszönnénk, belefeledkezünk mindezekbe, és elfeledkezünk rólad. Segíts, hogy mindazok, amikkel elhalmoztál, ne válasszanak el tőled. Ne takarják el előlünk az ajándékozót, aki nemcsak apróságokkal, hanem önmagával akar megajándékozni bennünket.

Szombat (február 12.) *Szám dicséreteddel van tele, dicsőítelek mindennap. Zsolt 71,8 (Mt 12,34c; Jn 6,16-21; Ef 2,1-10)* Egy hét ismét eltelt, és mennyi minden történt! Örömök és áldások, amelyek szeretetedet hirdetik, Istenünk! Nehézségek és próbatételek, amelyekben megtartott és megőrzött hatalmas kezéd. Olykor sima, máskor göröngyös út, amelyen mindvégig mellettünk voltál, fogtad kezünket, és vezettél minket. Ha te nem lettél volna velünk, elveszünk. Maradj velünk továbbra is, és őrizd minden utunkat, hogy egész életünk téged áldjon és dicsérjen!

JELENTKEZZ KÉPZÉSEINKRE!

■ OSZTATLAN RENDSZERŰ MESTERKÉPZÉSEK

- ◆ teológus-lelkész (nappali)
- ◆ hittanár-nevelőtanár közismereti szakpáros tanár (nappali; az ELTE-vel együttműködésben)

■ MESTERKÉPZÉSEK

- ◆ teológia (levelező)

Választható specializációk:

- ◆ bibliikum
- ◆ lelkész
- ◆ szociáletika
- ◆ hittanár-nevelőtanár másoddiplomás képzésként (esti)

■ ALAPKÉPZÉSEK

- ◆ katekéta-lelkipásztori munkatárs – diakónia specializáció (esti)
- ◆ kántor (esti)

■ RÉSZISMERETI KÉPZÉSEK

(Az MA-szakok bemeneti előfeltételének teljesítése)

- ◆ teológia osztott mesterképzéshez (esti)

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: 2022. február 15.

■ SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉSEK

- ◆ szupervizor-diakóniai mentor (esti)
- ◆ gyakorlatvezető mentorpedagógus (esti)

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐK:

- ◆ 2022. április 24. (szupervizor-diakóniai mentor)
- ◆ 2022. május 23. (gyakorlatvezető mentorpedagógus)

Bővebb információ ◆ uni.lutheran.hu » **FELVÉTELI**

KAPCSOLAT

1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.
tanulmanyi.teol@lutheran.hu ◆ +36-1-4691050

MEGJELENT!

A **credo** – könyvek
első kiadványa

3500-Ft helyett 2800 Ft

ARRÓL BESZÉLNI, AMI VAN IN MEMORIAM PILINSZKY JÁNOS

A száz éve született Pilinszky János emlékére – egyszerűen és bátran – próbálunk arról beszélni, ami van. Istenről és emberről, teremtőről és teremtettről, kapcsolatáról és magányról, szolgálatról és angyalokról – törékeny emberi életünk csomópontjairól.

Lutherkiado.hu

Evangelikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518